

Decreta Lanfranci pro ordine Sancti Benedicti

[Page 3]

DECRETA LANFRANCI
MONACHIS CANTUARIENSIBUS TRANSMISSA
<LANFRANCI EPISTOLA HENRICO PRIORI
CANTUARIENSI MISSA>

Lanfrancus indignus sanctae Dorobernensis aecclesiae antistes dilectissimis fratribus suis Henrico priori et caeteris salutem et benedictionem. Mittimus uobis nostri ordinis consuetudines scriptas, quas excerpsumus ex consuetudinibus eorum cenobiorum, quae nostro tempore maioris auctoritatis sunt in ordine monachorum. Addidimus quoque perpauca et mutauimus nonnulla et maxime in celebrandis quibusdam festis excellentius in nostra aecclesia oportere ea agi censentes propter primatem sedem. In quibus nec nobis qui praesentes sumus nec iis qui post nos uenturi sunt in aliquo praeiudicamus, ut non uel eis addere uel ab eis tollere uel in eis permutare aliqua ualeamus, si aliter ea commodius posse fieri uel magistra ratione uel doctiorum auctoritate intelligamus. Quantumlibet enim quisquam proficiat, maximus ei defectus est existimare se ultra non posse proficere. Nam numerus fratrum auctus uel diminutus, facultates locorum, varietates rerum quae saepe eueniunt, diuersitates sensuum, quod alii quidem sic et alii sic intelligunt, pleraque diu seruata plerumque aliter ordinari compellunt; hinc est quod nulla fere aecclesia imitari aliam per omnia potest. Illud tamen cautissime attendendum est, ut ea sine quibus anima saluari non potest omnibus modis inuiolata

[Page 4]

seruentur, fidem dico, contemptum mundi, caritatem, castitatem, humilitatem, patientiam, obedientiam, de perpetratis culpis paenitentiam earumque humilem confessionem, frequentes orationes, competens silentium multaque in hunc modum. Haec ubi seruantur, rectissime potest dici regulam sancti Benedicti et monachorum ibi ordinem custodiri, quoquo modo uariantur caetera, quae pro arbitrio diuersorum in diuersis sunt cenobiis instituta. Cuiusmodi sunt quod in praecipuis solennitatibus alibi in tunicis tantum, quos froccos vocant et alibi in albis et cappis cantores ad Uesperas responsorium canunt, quod in eisdem festiuitatibus in aliis locis in albis solummodo et in aliis cappis etiam induti procedunt, quod in quibusdam cenobiis uiceni uel triceni aut plus aut minus simul in alueis et in quibusdam singuli in singulis catinis pedes in claustro ante mandatum abluunt, quod pleraque monasteria mense februario transacta beatae Mariae festiuitate officium mortuorum post Uesperas dicere incipiunt et pleraque usque ad Septuagesimam praestolantur. Huius generis alia plurima existunt, quae pro sua prolixitate breuiter enumerari non possunt. Haec tamen ipsa, postquam seruanda subiectis a pastoribus ordinantur, ab iis, quorum tota uita in obedientia sita est, sine culpa minime uiolantur. Inde uero nemo turbetur, quod in tractatu earum consuetudinum nomen abbatis tantum non episcopi uel archiepiscopi ponitur. Ordo quippe monachorum describitur, quorum per abbates frequentius quam per antistites uita disponitur, quamuis et ipsi antistites, si paternam curam uice Christi subiectis suis impendant, non absurde abbates, id est patres, congruo suis actibus uocabulo appellari queant. Deus pacis et dilectionis uobiscum maneat et ipse pace et dilectione sua uos repleat et ab omnibus peccatis clementer absoluat. Amen, Amen.

[Page 5]

<PARS PRIMA: DE OFFICIIS CIRCULI ANNI>
<DE ORDINE DIURNO MENSIS OCTOBRI>

Kalendis Octobris remaneat meridiana quam facere solent monachi in aestate. A dominica prima huius mensis cantetur et legatur de libris Machabaeorum usque ad festiuitatem Omnium Sanctorum. Canantur ymni dominicis diebus usque ad Aduentum Domini ad Nocturna *Primo dierum omnium*, ad *Laudes Aeterne rerum conditor*. Priuatis diebus post Matutina usque ad festiuitatem Omnium Sanctorum reuertantur ad lectos suos, illucescente autem die pulsetur a custode aecclesiae paruulum signum modice. Surgentes fratres in nocturnalibus suis et infantes et iuuenes cum luminaribus suis ueniant in aecclesiam et facta oratione cantent Primam et psalmos familiares cum collectis suis et septem psalmos et letaniam. Inde exeuntes sedeant in claustro. Pueri uero primitus alte legant et postea si opus fuerit cantent. Omni tempore antequam legant infantes nullus in claustro legat aut cantet nisi in silentio nec ad confessionem pergat. Antequam sonet signum ad apparatus Terciae nullus calciet se diurnalibus suis exceptis iis, quibus extra

claustrum cura oboedientiae iniuncta est, et hi priusquam exeant aliquantulum in claustro sedere debent et expectare ut prius infantes in scolis suis legant. Cum appropinquauerit tempus horae Terciae, pulsetur a secretario modice signum minimum quam skillam uocant et statim pergant in dormitorium et calcient se diurnalibus et cultellos accipiant;

[Page 6]

deinde ad lauatorium uadant et prius lauent se et postea pectinent. Dehinc ad aecclesiam ueniant, aquam benedictam sumant, in chorum uadant et incumbentes terrae infantes exspectent. Cum uero infantes loti fuerint et se pectinare inceperint, pulsetur maius signum ad horam. Accedentes et ipsi ad aquam benedictam in chorum ueniant et dimisso signo omnes simul tres orationes faciant. Quibus factis pulsetur minus signum et canatur Tercia. Inchoato psalmo *Miserere mei deus* surgentes missam matutinalem celebraturi ante et retro facient et se induere pergant. Celebrata missa sedeant omnes in choro praeter aliquos conuersos, qui sacerdotem et eos qui ad missam seruiuerunt adiuuare debent. Quod cum expleuerint redeant et ipsi in chorum. Tunc iubente abbate prior sonet signum minimum. Deinde eant omnes in capitulum duo et duo sicut sunt priores, maiores prius, postea infantes. Peracto capitulo, pulsata tabula, dicto ab abbate uel priore *Benedicite* loquantur in claustro. Infantes capitulum suum teneant et postea in refectorium pergant.

[Page 7]

Post Sextam nullus in claustro loquatur donec infantes de monasterio exeant et minimus eorum alta uoce *Benedicite* dicat. Facto intervallo, pulsata ad apparatus missae skilla, pulsato ad missam signo, oratione facta dicatur ab infante letania, induantur qui celebraturi sunt missam et seruituri sunt ad missam. Quarta et sexta feria si post Sextam et ante missam per claustrum processuri sunt, non pulsetur skilla ad apparatus missae, sed cum tempus processionis secretarius instare prospexerit, sonet unum de mediocribus signis; quo audito statim silentium fit in claustro. Discalcient se, manus abluant, in aecclesiam uadant factaque oratione et pulsatis duobus signis, dictis quae dici solent processionem faciant sicut in eisdem diebus in Quadragesima et in aestate de qua posterius dicendum est. Post missam pulsato signo agatur oratio. Post orationem uadant in refectorium accipere mixtum ebdomadarii coquinae et mensae lector. Si uero alii sint, qui pro utilitate aecclesiae maiori missae non possint interesse, in potestate abbatis uel prioris sit utrum et ipsi mixtum accipere et statutam ebdomadariis debeant quantitatem panis et potus habere. Alii uero fratres interim in choro sedeant et qui uoluerint legant. Seruitoribus in chorum redeuntibus pulsetur signum cantetur Nona. Cantata Nona exeat prior ad percutiendum cimbalum, ebdomadarii coquinae et caeteri qui seruituri sunt ad iniuncta sibi officia.

<DE ORDINE DIURNO MENSIS NOUEMBRIS>

Kalendae novembris si die dominica euenerint, festiuitas Omnium Sanctorum solenniter agatur; sequentibus uero priuatis diebus responsoria dicantur *Vidi dominum* et lectiones longae ex prophetis. Si uero dies kalendarum feria secunda aut tertia aut quarta euenerit, praecedente

[Page 8]

dominica inchoetur hystoria *Vidi dominum*, sed tamen interualla non nisi post kalendas incipiant. Si uero quinta uel sexta feria uel sabbato kalendae extiterint sequente dominica inchoetur hystoria et lectiones ex prophetis; lectiones uero grandes et interualla mox post festiuitatem inchoentur. Ab hac festiuitate usque ad quintam feriam ante Pasca, nisi duodecim lectiones aut octauae fuerint, canantur priuatis diebus post orationes ante nocturna officia triginta psalmi ab *Ad dominum cum tribularer* usque *Omnis spiritus laudet dominum*. Primi decem pro defunctis sine *Gloria*, sequentes decem pro congregatione bini cum una *Gloria*, extremi decem pro familiaribus et benefactoribus et hi bini cum una *Gloria*, singuli cum precibus et collectis suis. Et post Nocturna et familiares psalmos officium mortuorum et Matutinae Laudes de Omnibus Sanctis et *Verba mea* si tricenarium habent. Post haec descendentes a dormitorio sedeant in choro. Infantes in capitulo cum luminaribus diligenter a magistris custodiantur canentes quod necessarium erit aut si nimis profunda nocte surrexerint pausent iacentes ad sedilia sua. Isto interuallo debet prior cum absconsa accensa per chorum ire ac uidere quam regulariter sedeant, deinde per altaria et membra monasterii, ne forte aliquis ibi dormiat. Si uero aliquem orantem inuenerit silenter pertranseat. Quod si aliquem dormientem reppererit, euigilato in chorum signo facto reuerti praecipiat. Deinde debet per claustrum et in capitulum ire ac uidere, qualiter se

[Page 9]

habeant magistri et infantes, et per loca alia ubi necessarium esse perspexerit.

Cum tempus fuerit pulsato signo, uenientibus pueris, facta oratione canantur Matutinae Laudes, commemoratio sanctorum. Prima cum psalmis familiaribus et precibus et collectis suis cum septem psalmis et letania. Post haec ita omnia agenda sunt, ut supra dictum est in mense octobri. Secretario autem sollicite providendum est, ut tali hora Matutinas Laudes faciat incipere, quatenus omnia luce clarescente finiantur. Si autem aliqua dubietate deludatur et aliquid noctis post letaniam fuerit, sicut supra in primo interuallo ita se habeant fratres, uidelicet ut praeter sanguine minutos nullus reuertatur ad stratum. Clarescente uero die exeant in claustrum sedere. Ad Completorium ymnus *Christe qui lux es et dies*.

<DOMINICA ANTE ADUENTUM DOMINI SIUE DE FESTO TRINITATIS>

Dominica ante Aduentum Domini canatur hystoria de sancta trinitate. Ymnus *Primo dierum*. Psalmi *Domine in virtute tua* et reliqui. In tercio nocturno pronuncietur euangelium *Cum subleuasset* et idem legatur a sacerdote reuestito cum collecta *Excita domine*. Ad Laudes psalmi *Dominus regnauit*. Antiphonae de trinitate et similiter super horas usque ad Uesperas cum capitulis et uersibus et collectis. Ad *Benedictus* antiphona et collecta de trinitate. Post collectam dicatur antiphona ex euangelio *Cum subleuasset* cum *Gloria Patri*, uersus *Dominus regnauit*, collecta *Excita domine*. Sermo in capitulo et missa matutinalis de dominica, maior de sancta trinitate. Si festiuitas duodecim lectionum ipsa die euenerit, non mutetur ipsa duodecim lectionum festiuitas.

[Page 10]

<DE ADUENTU DOMINI>

Sabbato praecedente Dominicam de Aduentu Domini dimittatur ad Uesperas oratio de cruce usque post octauas Epyphaniae. Si festiuitas sancti Andreae in hac die euenerit, agantur pleniter Uesperae de apostolo. Finitis Uesperis incipiatur antiphona *Ecce nomen domini* cum *Gloria patri*. Dicta antiphona sequatur uersus et collecta de Aduentu Domini. In crastino ad inuitatorium duo fratres in albis, in sede episcopali in cappis. Et ubicunque ordo monachorum qui hic describitur ad inuitatorium et ad *Benedictus* et ad *Magnificat* praecipitur esse in albis, in sede episcopali institutum est esse in cappis. Lectiones de Isaia propheta usque ad Natiuitatem Domini. In Matutinis Laudibus psalmi *Miserere mei deus* et reliqua. Ad *Benedictus* sacerdos in alba incenset altaria. Ad Primam capitulum *Domine miserere nostri* omnibus dominicis et festis ad Natiuitatem Domini. *Gloria in excelsis deo* minime dicatur. Ad maiorem missam diaconus et subdiaconus casulis sint induti. Dominicis et aliis festis quibus duodecim lectiones faciunt adipem comedant. Si festiuitas sancti Andreae in hac die euenerit, praecedente sabbato sicut in uigilia ieiunetur et missa de uigilia dicatur. Commemoratio ad Uesperas et in crastino ad Matutinas Laudes et missa matutinalis de apostolo agatur. Festiuitas uero in crastinum differatur. Ad Uesperas ipsius diei capitulum et caetera quae sequuntur de apostolo dicantur; dehinc commemoratio de Aduentu.

<DE PRIUATIS DIEBUS IN ADUENTU DOMINI>

Priuatis diebus preces *Oremus pro omni gradu ecclesiae*. Feria quarta, sexta et sabbato Quatuor Temporum pronuncientur euangelia ipsorum dierum.

[Page 11]

<DE BALNEIS IN UIGILIA

SANCTI THOMAE APOSTOLI INSTITUENDIS>

Uigilia Thomae apostoli si dies dominica non fuerit, radantur fratres et sic balneentur qui uolunt balneari, ut duobus diebus ante Dominicam Natiuitatem sint omnes balneati. Si necesse sit ipso apostolicae festiuitatis die balneari possunt. Ipsa autem balnea hoc ordine disponantur. Praecedente die debet abbas aut qui ordinem tenet prouidere unum senioremem religiosum atque prudentem, cui praecipiat curam habere de ipsis; qui commoneat fratres qua hora ire debeant et uidere quam ordinate ibi se contineant. Qui senior illuc pergens uideat qualiter sint praeparata et quales famuli ibi sint deputati, scilicet non infantes nec iuuenes sed aetate prouectiores. Quod si aliquid incongruum uiderit, indicet camerario et ille statim emendet reuersusque senior in claustrum commoneat fratres quot opus esse cognouerit. Sed hoc caueat, ne adolescentes et nouitii simul eant, sed cum senioribus. Illi uero fratres quos commonuerit postquam rasi fuerint, accipientes uestimenta quae mutare debent pergant ad locum in quo balnea praeparantur ibique exuentes uestimenta sua sic ordinate, ut in dormitorio facere consueuerunt, intrent unusquisque ubi ei fuit demonstratum et deposito uelo quod ante eos pendet sedeat cum silentio. Si quid uero ei necessarium fuerit, modeste signo aliquo petat, famulus uero eleuato uelo deferat illi celeriter quod petit et statim reuertatur. Postquam satis ablutus fuerit, non delectetur ibi

diutius demorari. Surgens uero calceatus atque uestitus, sicut in dormitorio consuevit, ablutis manibus reuertatur in claustrum. Adolescentes qui sunt in custodia cum custodibus suis eant et reuertantur. A Prima usque ad Completorium omnibus horis possunt ire fratres ad balnea, set nullus praesumat ire absque licentia fratris, cui hoc commissum est.

[Page 12]

<DE UIGILIA NATIUITATIS DOMINICAE>

Si uigilia Dominicae Natiuitatis in dominica die euenerit, duo fratres inuitatorium de dominica in albis dicant, primum et secundum nocturnum de ipsa dominica fiant, tercium et Matutinae Laudes de uigilia. Post primam collectam commemoratio de dominica. Missa matutinalis de dominica, maior de uigilia. Alia uero die sicut priuatis diebus signa pulsentur et triginta psalmi dicantur. Inuitatorium duo canant sed non in albis. Euangelium pronuncietur. Capitulum ad Nocturnum et oratio et uersus de uigilia. Caetera sicut retroactis diebus, scilicet officium mortuorum, Matutinae de Omnibus Sanctis, infantes in dormitorium uadant et in capitulum reuertantur. Ad Laudes sicut aliis diebus pulsetur unum signum factaque oratione supra formas pulsentur omnia signa, quibus cessantibus incipiant Matutinas Laudes. Psalmi *Dominus regnauit* et reliqui. Primam antiphonam ebdomadarius incipiat. Capitulum *Paulus servus Christi Iesu*. Sacerdos indutus alba incenset altaria. Preces *Ego dixi domine*. Psalmum unum *Miserere mei deus*. Commemoratio sanctorum, Prima, psalmi, letania. Dicta Tercia et missa matutinali signum capituli diutius solito est pulsandum, ut cunctis occupationibus praetermissis ad initium capituli omnes conueniant, ut cum Christi domini nostri Natiuitas pronunciat prosterant se cuncti in terram, lector etiam ante analogium, pariter orantes usque dum qui ordinem tenet oratione facta erigat se.

[Page 13]

Pronuncietur euangelium et ex eo sermo agatur. Post Sextam facto interuallo pulsetur signum, conueniant fratres in aecclesiam, orationem communiter faciant; letania minime dicatur. Induantur missam celebraturi, sacerdos honorifice, leuita dalmatica, duo subdiaconi tunicis unus ad prophetiam et alter ad epistolam, duo albis ad responsorium, cantor ebdomadarius cappa ad chorum, tres conuersi, unus ad thuribulum, duo ad candelabra. Pulsetur classicum; ad canonem supra formas prosternantur; tabulae refectorii coopertae.

IN NOCTE DOMINICAE NATIUITATIS

Omnia signa primum pulsentur. Ad inuitatorium quatuor fratres in cappis. In unoquoque nocturno ad terciam lectionem duo sacerdotes cappis induti duo thuribula circumferant, primo duobus altaribus maiori et matutinali dehinc fratribus in choro sedentibus. In tercio nocturno pronuncientur euangelia haec: *Liber generationis. Exiit edictum. Pastores. In principio*. Quibus expletis cum responsoriis suis incipiat dominus abbas *Te deum laudamus*. Quo dicto legat euangelium *Liber generationis*. Dicta oratione incipiat cantor antiphonam *O beata infantia*. Quam canentes eant ad altare sanctae Mariae et ibi dictis Matutinis de Omnibus Sanctis uadant in dormitorium. Deinde pulsetur unum de maioribus signis, sicut pulsari solet skilla in duodecim lectionibus post capitulum ante matutinalem missam. Tunc fratres qui ad missam induendi sunt uadant ad locum constitutum, ubi sit optimus ignis a famulis camerarii praeparatus, baccilia quoque et manutergia et aqua calida ad abluendas

[Page 14]

manus. Hac sola uice antequam lauent pectunt capita sua. Alio enim tempore prius lauant, postea pectinant. Post haec pergant in aecclesiam et facta oratione induant se ad celebrandam missam sacerdos, leuita dalmatica, duo subdiaconi tunicis, unus ad prophetiam et alter ad epistolam, ad responsorium et *Alleluia* quot cantor praeceperit et hi in cappis, tres conuersi, tres cantores in choro ante quos duo candelabra cum cereis accensis, infantes omnes <in albis>. Pulsetur classicum et post inchoetur missa, *Gloria in excelsis deo* et sequentia canantur. Celebrata missa exeat sacerdos et qui ad missam seruierunt et qui in choro albis uel cappis induti fuerunt; quibus disuestitis et pulsatis omnibus signis cantent Matutinas Laudes. His ita expletis factaque commemoratione de sancta Anastasia et dictis familiaribus psalmis reuertantur ad strata.

<IN DIE DOMINICAE NATIUITATIS>

Apparente autem luce pulsetur ut supra unum de maioribus signis. Quo audito expedite surgentes omnes et abluti manus et facies qui ad missam induendi sunt ueniant in oratorium factaque oratione induantur sicut ad priorem missam. Ad quam missam antequam incipiatur pulsetur classicum. Expleta autem missa uadant in dormitorium calciare se; postea solito more loti et pexi faciant in oratorio orationes tres solitas. Dicta Tercia omnes induti cappis faciant processionem. Ad quam

Terciam dicatur antiphona *Hodie intacta virgo*. Cum autem venitur ad locum ubi dicitur *Ipsium adoremus*, ab omnibus flexis ad terram genibus supplicetur et hoc seruetur quotiescunque praedicta antiphona in monasterio cantatur.

[Page 15]

<DE EBDOMADA POST DOMINICAM NATIUITATEM>

Tres sequentes festiuitates, id est, beati Stephani, Ioannis apostoli, sanctorum Innocentium, uno et eodem modo celebrentur. Ecclesia his tribus diebus sicut in die Dominicae Natiuitatis ornata permaneat. Pulsentur signa, accendantur luminaria, agantur caetera omnia sicut in aliis duplicibus et secundae dignitatis festiuitatibus, de quibus posterius dicendum est. Ad Vesperas super psalmos imponant antiphonas de ipsis festiuitatibus, quibus et quas cantor praeceperit. Transactis primis diebus de ipsis festiuitatibus nulla commemoratio fiat nisi in extremis ipsarum festiuitatum diebus et tunc tantum tres lectiones fiant. Per totam ebdomadam missa matutinalis *Puer natus*, maior in quinta die *Dominus dixit*, in crastino introitus *Puer natus* et quod sequitur de *Lux fulgebit*. Hi duo dies agantur sicut in priuatis duodecim lectionibus, nisi quod tres lectiones fiant. Pronuncientur uicissim in eis euangelia Dominicae Natiuitatis.

FESTIUITAS SANCTI SYLUESTRI

Agatur sicut priuata festiuitas duodecim lectionum. Tercium nocturnum et Laudes de Dominica Natiuitate. Officium *Dum medium silentium* ante Epyphaniam dicatur.

<DE CIRCUMCISIONE DOMINI

ET DE SEQUENTIBUS DIEBUS>

Circumcisio Domini celebretur sicut una de tribus superioribus festiuitatibus excepto quod aula monasterii non ornatur, quae quinta Dominicae Natiuitatis die disparari debet. In crastino post Circumcisionem Domini incipiant legere epistolas sancti Pauli. Post Nocturnas agant officia mortuorum, postea pulsetur signum, cantent Matutinas Laudes et Matutinas de Omnibus Sanctis. Postea reuertantur ad lectos. Hoc modo agatur usque ad octauas Epyphaniae, nisi fuerit festiuitas duodecim lectionum.

[Page 16]

<IN UIGILIA EPYPHANIAE>

Non ieiunetur. Officium ad missam *Lux fulgebit*. Ad Uesperas super psalmos una antiphona *Stella ista*.

<IN EPYPHANIA DOMINI>

In crastino ad inuitatorium tres in cappis. Processio non agatur ipsa die nisi dies dominica sit. Tunc enim fit in albis ante Terciam per claustrum sacerdote eunte per officinas, sicut mos est dominicis diebus. Ad Uesperas dicantur antiphonae et psalmi usque ad capitulum sicut in die Natiuitatis. Ultima octauarum die agatur totum seruitium noctis de ipsis octauis, commemoratio tantum de sancto Hilario et missa matutinalis. Uesperae usque ad capitulum sicut in die Epyphaniae.

POST OCTAUAM DIEM EPYPHANIAE

Inchoentur responsoria de psalmis. Psalmodia uero et caetera omnia agantur nocte ac die sicut ante Natiuitatem.

<IN PURIFICATIONE SANCTAE MARIAE>

Uigilia Purificationis sanctae Mariae dicantur ad Uesperas antiphonae *O admirabile* et reliquae, psalmi de ipsa feria *Dixit dominus* cum ceteris, capitulum *Ecce ego mitto angelum*; in crastino cantica *Populus qui ambulabat*. Ad Terciam sint omnes albis induti. Dicta Tercia ponatur ante altare tapetum, ubi supra ponantur candelae quas benedicat sacerdos; aqua benedicta aspergat et incenset alba et stola indutus. Postea custos diuidat eas singulis singulas tribuens. Cum autem ceperint accendi cantor incipiat antiphonam *Lumen ad reuelationem*. Qua dicta et cum uersibus cantici *Nunc dimittis*, quantum cantor satis esse perspexerit, repetita exeant ad processionem cantore incipiente antiphonam *Aue gratia* et

[Page 17]

alias si necesse fuerit. Per maiores monasterii portas introeant, ante crucifixum stationem faciant. Finito cantu quem inceperant, cantore statim incipiente antiphonam *Cum inducerent* canentes chorum intrent, pulsantur signa et missam celebrent. Post refectionem in claustro sedeant donec seruitores de refectorio exeant. Qui cum exierint et monasterium ingressi fuerint, pulsantur duo maiora signa et canatur Nona. Qua cantata exeat prior et sonet cymbalum et postea uadant in refectorium. Hanc consuetudinem habeant usque ad Dominicam Palmarum exceptis ieiuniorum diebus. Hac die inchoandus est psalmus *Ad dominum cum tribularer*, qui pro Uigilia mortuorum dicendus est usque ad kalendas novembris. Ad Uesperas antiphonam *Tecum principium*, psalmum *Dixit*

dominus; antiphonam *Redemptionem*, psalmum *Confitebor*; antiphonam *Exortum est*, psalmum *Beatus uir*; antiphonam *De fructu*, psalmum *Memento*. Priuatis diebus post Uesperas agant Uigiliam mortuorum, nisi in crastino sit festiuitas duodecim lectionum. Post Nocturna usque ad quintam feriam ante Pascha priuatis diebus dicant solitos duos psalmos cum precibus et collecta, postea *Exsultabunt domino*. Dehinc Matutinas de Omnibus Sanctis, reliqua omnia sicut ante Natiuitatem Domini.

DOMINICA PRIMA SEPTUAGESIMAE

Alleluia ex toto dimittatur; loco *Alleluia* per singulas horas *Laus tibi domine rex aeternae gloriae* usque ad Pascalis uigiliae Uesperas dicatur. Hystoria *In principio fecit deus* canatur; quinque libri Moysi et Iosue et Iudicum et Ruth ad legendum ponantur dominicis diebus et caeteris duodecim lectionibus usque ad Pascha. Capitulum ad Primam *Domine miserere nostri* dicatur. *Gloria in excelsis deo* et *Ite missa est* usque ad Pascale

[Page 18]

sabbatum minime dicatur. Dalmatica et tunica ad missam usque ad Coenam Domini minime induantur, loco earum casulis ministri uestiantur. Ipso die adipem comedant, deinceps usque ad Pasca abstineant.

FERIA QUARTA IN CAPITE IEIUNII

Capitula *Conuertimini ad me* et caetera quae sequuntur. Post Sextam reuertantur in claustrum locuturi; cum tempus fuerit pulsetur unum de mediocribus signis, quo pulsato statim silentium fiat in claustro. Discalcient se et pergant abluere manus et sic uadant in aecclesiam sine ulla mora faciantque orationem unam communiter. Qua facta pulsentur duo signa inchoante infante *Exsurge domine*; psalmus *Deus auribus nostris*; his expletis dicat sacerdos *Ostende nobis domine*; sequatur *Kyrieleyson*. *Pater noster*. *Et ne nos*; psalmus *Deus misereatur nostri*; capitulum *Et ueniant super nos*; collecta pro peccatis *Exaudi quaesumus domine supplicum preces*. Post haec benedicat sacerdos cineres stolam tantum habens et sparsa desuper aqua benedicta mittat cineres super capita fratrum dicendo *Memento quia cinis es et in cinerem reuerteris*. Interim cantetur antiphona *Immutemus* cum uersibus psalmi *Deus misereatur nostri* uno aut pluribus si opus fuerit. Hoc facto exeant ad processionem cantantes has antiphonas *Exaudi nos*. *Iuxta uestibulum*. Quae duae antiphonae, id est, *Exaudi nos* et *Iuxta uestibulum* ad omnes processiones Quadragesimae quae quarta et sexta feria fiunt eodem ordine cantentur. Percantatis antiphonis incipiant duo infantes letaniam. Hoc ordine agatur processio sexta feria, quae sequitur Caput Ieiunii, et quarta et sexta feria per totam Quadragesimam usque ad quartam feriam ante Pascalem festiuitatem, nisi festiuitas duodecim lectionum in ipsis feriis euenerit. Notandum quia si in Capite Ieiunii festiuitas duodecim lectionum euenerit, non celebratur ipsa die set differtur in crastinum.

[Page 19]

<DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMAE>

Inuitatorium duo in albis. Post Completorium suspendatur cortina inter chorum et altare.

<FERIA SECUNDA

POST DOMINICAM PRIMAM QUADRAGESIMAE>

Feria secunda ante Terciam debent esse coopertae crux, coronae, capsae, textus qui imagines deforis habent. Priusquam fratres intrent capitulum, custos librorum debet habere congregatos libros in capitulo super tapetum extensum praeter eos, qui praeterito anno ad legendum dati sunt; illos enim intrantes capitulum ferre debent, quisque suum in manu sua. De qua re praemoniti esse debent a praedicto librorum custode in capitulo praecedentis diei. Legatur sententia regulae sancti Benedicti de obseruantia Quadragesimae. Facto igitur ex ea sermone praedictus

[Page 20]

librorum custos legat breue, qualiter praeterito anno fratres habuerunt libros. Cum uero audierit unusquisque nomen suum pronunciari, reddat librum, qui ad legendum sibi alio anno fuerat commendatus. Et qui cognouerit se non perlegisse librum quem recepit, prostratus culpam dicat et indulgentiam petat. Iterum praedictus librorum custos unicuique fratri alium librum tribuat ad legendum. Distributis per ordinem libris praefatus librorum custos in eodem capitulo inbreuiet nomina librorum et eos recipientium. Si hac die festiuitas duodecim lectionum euenerit, legantur duae lectiones in capitulo, una de euangelio et altera de obseruantia Quadragesimae; altera statim legatur post alteram. Lecta posteriore lectione tunc primum dicat lector *Tu autem domine*. Ipsa die incipiant preces *Oremus pro omni gradu aecclesiae*; psalmos prostratos, id est, septem poenitentiales et septem primos graduum, binos quidem, unum hinc et alterum inde per singulas horas usque ad Uesperas; ad Uesperas uero quatuor cum capitulis et collectis pro peccatis adiungentes in fine *Et ad*

beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribue uenire gaudentes.

Hac die incipiant absconsam portare ad secundam tantum lectionem.

Tribus diebus, id est, secunda feria, quarta et sexta usque ad Pasca nec pulsetur tabula post capitulum nec loquantur in claustro.

<DE FERIIS POST DOMINICAM PRIMAM QUADRAGESIMAE>

Quarta et sexta feria post Sextam, antequam de choro exeant, dicant

Deus auribus nostris. In his duabus feriis post Nonam sedeant in claustro

factoque paruo interuallo pulset secretarius unum de mediocribus signis.

Tunc discalcient se omnes et lauent manus ueniantque in chorum et

facta oratione inchoet infans antiphonam *Exsurge domine adiuua nos*.

Pulsentur duo signa, dicat sacerdos *Ostende nobis domine*, subsequantur

Kyrieleyson. Pater noster. Psalmus quarta feria *Deus misereatur nostri*, sexta

feria *Deus in adiutorium meum*. Item sacerdos *Et ueniat super nos*. Oratio

pro peccatis. Postea inchoet cantor antiphonam et eant ad processionem.

Letania ut supra. Ad hanc processionem nullus uadat calciatus nisi

sacerdos et leuita. Si quis pro aliqua infirmitate nudis pedibus ire nequiuert,

[Page 21]

de processione remaneat. Redeuntes de processione nullus

praesumat se calciare sine licentia. Expleta missa et facta oratione ad

Uesperas lauent pedes et manus et canant Uesperas.

<DE FESTIUITATIBUS

TEMPORE QUADRAGESIMAE OCCURRENTIBUS>

Si festiuitatem celebrari in Quadragesima contigerit, praecedente die

dum canitur *Agnus Dei* ad maiorem missam colligatur cortina et auferantur

de choro formae, quae auferri solent in duodecim lectionibus. Missa

finita agatur oratio Uespertina sicut sabbato. Post collectam de festiuitate

dicatur antiphona de feria cum *Gloria patri*. Psalmi prostrati minime

dicantur. Post Uesperas de Omnibus Sanctis canantur Uesperae mortuorum;

Uigilia mortuorum minime agatur. In die festiuitatis post

Matutina de Omnibus Sanctis dicantur Matutina mortuorum. Postea

reuertantur ad lectos. Post Primam dictis consuetis psalmis familiaribus

cum capitulis et collectis suis dicantur septem psalmi cum letania. Per

singulas horas usque ad Uesperas a Prima incipientes dicant psalmum

Inclina Domine pro his quos prostrati dicturi erant. Post capitulum sedeant

in claustro cum silentio usque dum pulsetur signum ad Terciam. Infantes

quoque post capitulum suum descendentes de dormitorio hoc interuallo

in scola sua sedeant et legant. Totam diem solenniter agant; utraeque

missae ad maius altare celebrentur. Ad missam ieiunii nec letania praemittatur

nec ad canonem supra formas curuentur. Ad Uesperas, nisi in

crastino sit festiuitas duodecim lectionum, inter signa dicant *Deus*

auribus nostris, post collectam festiuitatis collectam de feria cum *Gloria*

patri, post Uesperas de Omnibus Sanctis Uesperas pro defunctis.

Uigilia mortuorum ipsa die minime agatur. Post Completorium cortina

extendatur et formae in chorum referantur.

[Page 22]

<SABBATO ANTE PASSIONEM DOMINI>

Sabbato ad Uesperas ante Passionem Domini dimittatur oratio de cruce.

Nec ad responsoria nec ad inuitatoria nec ad missas dicatur *Gloria* usque

ad Pasca, nisi missa familiaris sit in conuentu uel extra conuentum et nisi

festiuitatem alicuius sancti hoc tempore celebrari contingat; quae si

euenerit, et ad responsoria et ad missam dicatur *Gloria patri* sicut alio

tempore. Hoc tempore legatur Ieremias usque ad Pasca.

DOMINICA IN PALMIS

Ad inuitatorium duo in albis. Euangelium pronuncietur *Cum appropinquasset*,

de quo et lectio et sermo in capitulo. In quo capitulo ordinet

abbas uel prior processionem et quid quisque portare debeat et qualiter

ordinate eant ac redeant fratres. Sacerdotes ad priuatas missas unam

tantum collectam dicant, euangelium *Cum appropinquasset*. Passionem

nullus legat nisi frater qui infirmis cantat. Missa matutinalis cum una

collecta. Post matutinalem missam benedicatur aqua, ad quam sint omnes

albis induti. Fiat processio per claustrum ut mos est omnibus dominicis

diebus. Intrantribus aecclesiam pulsantur signa et finito responsorio et

dictis quae dici solent dominicis diebus canatur Tercia. Cantata Tercia

legatur euangelium *Turba multa*. Postea accedens abbas aut sacerdos

benedicat palmas et flores et frondes ante maius altare supra tapetum

posita; aqua benedicta aspergat et incenset. Accedentes secretarii distribuunt

ea: Palmas abbati et prioribus et personis honestioribus, flores et

[Page 23]

frondes caeteris. Interim cantore incipiente canatur antiphona *Pueri*

Ebreorum et alia *Pueri Ebreorum*. His ita expletis proficiscatur processio

cantore incipiente quae ad hanc processionem cantari oportet. Qua de

choro exeunte pulsantur omnia signa. Praecedant famuli cum vexillis,

sequatur conuersus ferens situlam cum aqua benedicta, alii duo portantes duas cruces, item duo cum duobus candelabris accensis desuper cereis, alii duo ferentes duo thuribula igne et thure referta. Quod thus in thuribulo debet ponere uel abbas, si in choro est, conuersis thuribula et acerram cum thure deferente cantore uel ipse cantor si abbas deest. Ipse enim distribuit quae portanda sunt et processionem ordinat. Hos sequantur duo subdiaconi portantes duos textus euangeliorum, post quos laici monachi, deinde infantes cum magistris, post quos caeteri fratres praecedentes abbatem, qui ultimus procedit, duo et duo sicut sunt priores. Haec sunt quae ad hanc processionem cantanda sunt, uel

[Page 24]

omnia uel quantum permiserit spatium loci quo ituri sunt: *Ante sex dies*. Cum appropinquaret. Prima autem azimorum. Dominus Iesus. Cogitauerunt. *Cum audisset populus. Omnes collaudant*. Cum autem peruentum fuerit ad ipsum locum fiat statio a toto conuentu. Cantore autem incipiente antiphonam *Occurrunt turbae* exeant duo sacerdotes albis induti qui portent feretrum, quod parum ante diem ab eisdem sacerdotibus illuc esse debet delatum, in quo et corpus Christi esse debet reconditum. Ad quod feretrum praecedant statim qui uexilla portant et cruces et caetera quae superius dicta sunt. Et stantibus iis qui feretrum portant stabunt et ipsi a dextera et a sinistra ipsius feretri ordinate sicut uenerunt. Pueri uero accedentes stabunt uersis uultibus ad ipsas reliquas cum magistris suis et quibusdam cantoribus, qui auxilio eis esse possint. Maiores uero uersi erunt ad inuicem eo modo quo in choro stare solent. Sic autem ordinetur haec statio, ut modicum interuallum sit inter pueros et maiorem conuentum. Finita antiphona *Occurrunt turbae* incipiant pueri et qui cum eis sunt antiphonam *Osanna filio David* flectentes genua et in principio et in fine antiphonae, quia in utroque *Osanna* dicitur; quam antiphonam chorus repetat et similiter genua flectat. Deinde a pueris cantetur antiphona *Cum angelis* in fine tantum antiphonae genua flectentibus. Quae antiphona a conuentu repetatur et similiter uenia accipiatur.[
] Taliter his peractis abbate uel cantore incipiente antiphonam *Aue rex noster* transeant portitores feretri per medium stationis praecedentibus his qui uexilla portant et caeteris superius dictis portioribus seruato ab omnibus ordine in redeundo, quem habuerunt in eundo. Quibus transeuntibus flectent genua, non simul omnes sed singuli hinc et inde, sicut feretrum transibit ante eos. Percantata hac antiphona cantent et alia, si spatium loci plura poposcerit. Cum uenerint ad portas ciuitatis stationem faciant separatis ab inuicem prout locus patietur utrisque lateribus. Feretrum uero ante introitum portarum sic ponatur super mensam pallio coopertam, ut praedicti portitores ex utroque latere stantes habeant ad feretrum in medio eorum positum uersas facies suas. Locus uero super introitum portarum honeste debet esse paratus et cortinis et dorsalibus.

Taliter ordinata statione canant pueri de loco apto et qui praecepto cantoribus cum eis erunt *Gloria laus* et similiter chorus respondeat. Pueri

[Page 25]

Israel es tu rex et chorus *Cui puerile*. Item pueri *Plebs Ebrea tibi* et chorus, *Cui puerile*. Item pueri *Coetus in excelsis* et chorus *Gloria laus*. His dictis inchoet cantor responsorium *Ingrediente domino* et ingrediente civitatem processione duo maiora signa pulsantur, donec caetera signa processione intrante in chorum pulsantur ad missam. Sic ordinata processio ueniens usque ante portas monasterii faciat stationem seruantibus pueris ordinem suum inter utrumque chorum. Deponatur iterum feretrum super mensam pallio coopertam. Cantor uero sic antea inchoptum habeat responsorium *Collegerunt* ut tunc prope cantatum sit; quo cantato tres aut quatuor fratres induti cappis, quas secretarius ibi paratas habeat, canant uersum *Unus autem* stantes inter chorum et reliquias. Quo finito cum regressu intrent aecclesiam cantore inchoante antiphonam *Principes sacerdotum* et aliam *Appropinquabat*. Et ingressi aecclesiam faciant iterum stationem per omnia similem ante crucifixum prius detectum. Atque ibi a tribus uel quatuor fratribus cantetur in cappis responsorium *Circumdederunt me*. Quo cantato incipiat abbas responsorium *Synagogae* et intrent chorum sonantibus ad missam signis. Missam celebrent, palmas et frondes in manibus habeant easque post oblationem panis et uini diacono incipiente cuncti per ordinem offerant.

Tabulae refectorii coopertae sint. Post mensam meridiana hora in lectis suis quiescant. Appropinquante hora nona pulset secretarius signum minus modice; tunc surgant omnes et lauent manus et facies et pectant se et pergant in aecclesiam sedeantque in choro. Cum infantes loti fuerint et ad tersoria ire coeperint, pulsante maius signum secretario surgant omnes de sedilibus suis et ingressis chorum infantibus faciant prius orationem postea cantent Nonam. Qua cantata pulsato cimbalo a priore

pergant omnes in refectorium. Talis ordo de meridiana seruetur tota aestate exceptis ieiuniorum diebus usque ad kalendas octobris.

[Page 26]

<DE RASURA FERIA TERTIA INSTITUENDA>

Feria tertia radendi sunt fratres in claustro simul. Ipsa die et in crastino debent esse balnea praeparata. Quae quo ordine fiant et quomodo illuc fratres ire et qualiter ibi se habere debeant, superius dictum est, cum sermo esset de balneis ante Christi Natiuitatem praeparandis.

<DE FERIA QUARTA EBDOMADAE SANCTAE>

Feria quarta non agatur processio. Caetera agantur more solito usque ad Uesperas. Ante Uesperas non dicantur psalmi *Deus auribus nostris*; pulsantur signa sicut in festis diebus, responsorium *Circumdederunt me*. Ebdomadarius canat preces *Ego dixi domine*; psalmus ad preces solummodo *Miserere mei deus*; psalmi prostrati non dicantur. Post Uesperas de Omnibus Sanctis, dicantur Uesperae pro defunctis. Officium mortuorum, quod post mensam dici solet non dicatur. Ymnus ad Completorium *Te lucis ante terminum*, qui similiter dicendus est omnibus diebus usque ad kalendas novembris. Post Completorium cortina deponatur.

<FERIA QUINTA EBDOMADAE SANCTAE>

[<SMALL>] <DE OFFICIO DIUINO USQUE AD SEXTAM.> [</SMALL>] Feria quinta tot candelae accendantur ante altare, quot antiphonas et quot responsoria cantari oportet. Finitis tribus orationibus sedentes psallant singuli silenter quindecim psalmos absque *Gloria Patri* cum capitulis et collectis consuetis; ad *Pater noster* prosternant se super formas et abbate signum faciente surgant. Inter psallendum et ante Nocturnam pulsantur signa sicut in duodecim lectionibus. Pulsatis omnibus signis inchoet ebdomadarius antiphonam *Zelus domus tuae*. Cum incipiunt psalmum, petant ueniam super formas et ad Matutinas Laudes similiter. Per singulas antiphonas et singula responsoria exstinguantur singulae candelae.

[Page 27]

Lectiones sine *lube domne* uel *Tu autem* legantur. Primae tres de *Lamentationibus* ieremiae sine cantu et alfabetis praescriptis; in secundo nocturno de expositione psalmi *Exaudi deus orationem meam cum deprecor*; in tertio de epistola Pauli *Conuenientibus uobis*. Antiphonae omnes et uersiculi absque finis melodia. In Matutinis Laudibus cum incipiunt psalmum *Laudate dominum*, uadant magistri inter infantes, qui et uersi sint ad priores sicut et ipsi infantes; iuuenes uero, qui in custodia sunt, mixtim sint in ordine seniorum. Candelae exstinguantur in toto monasterio praeter unam, quae in choro ardeat; quae et ipsa cantore incipiente antiphonam *Traditor autem* exstinguatur. Finita antiphona curuantur super formas sub silentio dicentes *Kyrieleyson*. *Pater noster*, preces *Ego dixi domine*, psalmum *Miserere mei deus* solum sine *Gloria Patri*, collectam *Respice quaesumus domine*. Signoque facto ab abbate uel priore surgentes inclinent sicut solent ante et retro et stet unusquisque in loco suo, usquequo magister infantum laternas accensas in chorum deferat et ipsis infantibus tribuat. Secretarius quoque accendat lumen ante altare, unde iuuenes laternas suas accendant. His ita peractis reuertantur omnes ad lectos suos.

Lucescente die ita, ut pueri et iuuenes sine laternis possint exire, pulsetur a secretario paruulum signum modice. Statim surgentes fratres calcient se nocturnalibus suis et sic ueniant in chorum curuantes se super formas in ordine suo, quousque infantes ueniant. Qui dum uenerint, peracta oratione factoque signo ab abbate surgentes statim incipient ymnum *Iam lucis orto sidere* absque *Deo Patri sit gloria*. Et inchoata antiphona dicantur regulares psalmi et *Quicunque uult* sine *Gloria Patri*. Finita antiphona curuati super formas dicat unusquisque apud se in silentio *Kyrieleyson*. *Pater noster*. *Credo in deum*, preces usque ad confessionem. Factoque signo ab abbate dicatur confessio. Deinde silenter quae

[Page 28]

sequuntur dicant *Conuerte nos* et caetera, *Miserere mei deus* sine *Gloria*, collectam *Domine deus qui ad principium*. Post haec dicantur in alto septem psalmi absque *Gloria* cum solita letania. Deinde sedeant in claustro usque Terciam. Cum tempus Terciae fuerit sonet secretarius minimum signum sicut aliis diebus. Tunc pergant fratres se calciare et caetera, sicut aliis diebus fieri solet. Pulsato ad Terciam signo, factis tribus solitis orationibus, pulsato alio signo inchoet statim infans ymnum *Dei fide qua uiuimus*, sed non dicatur ultimus uersus *Gloria tibi trinitas*. Et pronunciata antiphona dicantur psalmi regulares a beato Benedicto instituti sine *Gloria*. Dictis psalmis et percantata antiphona curuati supra formas dicant in silentio *Kyrieleyson* et caetera quae sequuntur; collecta *Respice quaesumus domine*. Post haec pulsetur solitum signum ad capitulum. Lectio sine *lube domne*, uersus in silentio dicatur, legatur sententia de regula

sancti Benedicti sine *Tu autem*. Factoque ex ea sermone, correctis quae corrigi oportet dicantur consuetudines, quae agenda sunt ab ipso capitulo usque ad crastinum capitulum. Dehinc ordinentur quae ad seruitium totius diei ordinanda sunt. Quibus ordinatis surgant canentes alte *Uerba mea*, si defunctum aut breue pro defuncto habeant. In silentio autem dicant *Pater noster*. *A porta inferi*. *Absolue domine*. Pulsata tabula loquantur in claustrum. [

[<SMALL>] <DE SEXTA, MISSA PAUPERUM, NONA.> [</SMALL>] Cum tempus fuerit pulsetur signum ad Sextam et facta oratione pulsatoque alio signo inchoet infans ymnus et caetera, sicut fecerunt ad Terciam; dehinc pulsato signo loquantur iterum in claustrum. Tunc secretarius pulset paruum signum minimum, sicut in duodecim lectionibus ante matutinalem missam. Celebretur tunc ab ebdomadario minoris missae missa pauperibus, qui mandato interesse debent, ducente eos fratre elemosinario cooperantibus caeteris fratribus, quibus iniunctum fuerit. Expleta missa communicet sacerdos ipsos pauperes de oblatis non consecratis signo tantum sanctae crucis in
[Page 29]

nomine domini super eas facto; dehinc ducantur ad reficiendum. His actis, pulsato signo ad Nonam, facta oratione pulsatoque alio signo canatur Nona ut Tercia et Sexta. [

[<SMALL>] <DE MISSA FESTIUA ET DE UESPERIS.> [</SMALL>] Qua cantata induantur infantes et qui missam sunt celebraturi, sacerdos uidelicet uel abbas honorifice, diaconus dalmatica, subdiaconus tunica, duo ad responsorium, tres conuersi ad candelabra et thuribulum. Interim auferantur formae de choro quae auferri solent. Pulsentur signa sicut in festiuis diebus, cantor ebdomadarius chorum teneat in cappa, missa festiue celebretur. *Gloria in excelsis deo* minime dicatur, nisi episcopus missam celebret et chrisma faciat. Tunc etiam in fine missae *Ite missa est* dicitur. Tot hostiae ponantur ad sacrandum, quot sufficere possint ipso die et in crastino ad communicandum. Quatuor his diebus nullus a communione se subtrahat, nisi subtrahendi rationabilis causa existat. Celebrata fere missa reportentur in chorum formae, pulsetur tabula ad Uesperas. Expleta missa fiat oratio Uespertina supra formas. Interea sacerdos praecedente processione, cum qua ad altare uenit, uadat ad locum constitutum decentissime praeparatum ibique reponat corpus domini incensato ipso loco et ante repositionem et post repositionem. Ante quem locum lumen continue ardeat. [

[<SMALL>] <DE MIXTO.> [</SMALL>] Quo completo uadant in refectorium accipere mixtum. Ingressi autem refectorium faciant ante et retro ante sedilia sua et considentes sumant mixtum de pane tantum et potu quem super iusticias suas a refectorariis in sciphis positum inuenerint.

[Page 30]

[<SMALL>] <DE MANDATO PAUPERUM.> [</SMALL>] Dum haec aguntur celerarius et elemosinarius et caeteri quibus iniunctum fuerit introducant pauperes in claustrum et faciant eos ordinate sedere alterum iuxta alterum. Qui pauperes priusquam claustrum introeant, pedes suos abluere debent aqua calida a camerariis ministrata. Omnia uero in locis conuenientibus debent esse praeparata, quae ad mandatum opus sunt necessaria, scilicet aqua calida a camerariis in uasis idoneis parata, alia quoque uasa ac tersoria ad pedes, manutergia ad manus, a celerario sciphi et potus et si quae sunt huiusmodi. Praesto sint ad seruiendum famuli camerarii et aliorum ministeriorum, qui ad hoc sunt idonei. Qui prius per eos quibus iussum fuerit bene debent esse instructi, qualiter eos seruire oporteat. His ita ordinatis cum uisum fuerit abbati surgat. Reliqui quoque fratres surgentes ante et retro inclinent. Egressi refectorium infantes diuertant cum magistris suis in scolam suam ibique stent mixtim cum magistris suis ante pauperes suos; reliqui quoque fratres ueniant ante pauperes suos et stent ordinate ante eos sicut sunt priores singuli ante singulos; abbas uero duos habeat. Tunc prior iussu abbatis percutiat tabulam tribus ictibus et inclinantes se flexis ad terram genibus adorent Christum in pauperibus. Abbas uel cantor incipiat antiphonam *Dominus Iesus* et alias quae conueniunt. Singuli singulis abluant pedes, tergant et osculentur ore et oculis. Ablutis cunctorum pauperum pedibus, duo ex fratribus quibus iussum fuerit ministrent abbati, unus aquam et alter manutergium, famuli autem reliquis fratribus. Postea accipiens abbas baccula et manutergium a fratribus, qui ei seruierunt, reliqui fratres a famulis, seruiant et ipsi pauperibus. A quibus subsequentes fratres accipientes ministrent et ipsi per ordinem. Quo peracto supradicti seruitores ministrent abbati et reliquis fratribus sciphos cum potu. Tum prior percutiat tabulam tribus ictibus et dicatur ab omnibus moderata uoce *Benedicite*. Et data benedictione tribuant potum pauperibus osculantes eorum manus et receptis sciphis dent singuli singulis pauperibus duos denarios aut quot abbas praeceperit iterum osculantes eorum manus. Ipsos denarios dare

debet fratribus celerarius aut camerarius secundum quod abbati uisum fuerit. Fratres qui eo anno defuncti sunt suos pauperes ad hoc mandatum habere debent, similiter et familiares illi, pro quibus uiuis in hoc mandato pauperes debere poni abbas decreuerit. Quibus pauperibus supradicto modo seruiant fratres, quibus iniunctum fuerit; alter nullus praesumat.

[Page 31]

Quandiu ad hoc mandatum cantant, id est, dum pauperum pedes ac manus lauantur, sedere possunt qui uolunt eo tamen modo, quo sedetur in choro uno scilicet sedente inter duos stantes. Dum autem propinatur potus, sedere possunt omnes quicunque uolunt, alter iuxta alterum non obseruato illo standi uel sedendi ordine. Inter haec secretarius obseruare debet congrua interualla, quibus tabulam ad Uesperas pulsare debeat, semel uidelicet lotis pedibus et semel lotis manibus. Propinato omnibus potu, reuersis singulis in loca sua prior ter percutiat tabulam. Tunc abbas uel sacerdos mediocri uoce dicat capitulum *Ostende nobis domine*. Fratres omnes flexis ad terram genibus respondeant *Et salutare tuum da nobis*. Dehinc inclinati super genua sua tantum dicant *Kyrieleyson. Pater noster*. Abbas uel sacerdos dicat mediocri uoce *Et ne nos. Suscepimus deus misericordiam* tuam in medio templi tui. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Domine exaudi orationem meam et clamor meus ad te ueniat. Dominus uobiscum. Oremus. Adesto domine Iesu Christe, officio nostrae seruitutis et quia tu pedes lauare dignatus es tuis discipulis, ne despicias opera manuum tuarum, quae nobis retinenda mandasti; sed sicut his exteriora abluuntur inquinamenta corporum, *sic a te omnia nostra interiora lauentur peccata, quod ipse praestare digneris*. Ad cuius finem respondentes omnes *Amen* et inclinantes se ante et retro uadant ad aecclesiam mediocri uoce canentes psalmum *Miserere mei deus*. Interim secretarius et aliqui fratres secum percutiant tabulas gradatim eoque modo atque ordine, quo signa pulsari solent in festiuis diebus. [
[<SMALL>] <DE UESPERIS.> [</SMALL>] Dicto psalmo et fratribus in ordine suo in choro stantibus statim puer incipiat antiphonam *Calicem salutaris*, ad cuius inchoationem petitur uenia ab omnibus supra formas. Dicto psalmo *Magnificat* et repetita antiphona sine finis melodia curuati supra formas dicant in silentio *Kyrieleyson. Pater noster*, preces *Ego dixi domine*, psalmum *Miserere mei deus*, collecta *Respice quaesumus domine*. Si aliquis frater de foris ueniens benedictionem petierit, omnibus horis accipiat ipso die quo uenerit his tribus diebus.

[Page 32]

[<SMALL>] <DE MENSA FRATRUM.> [</SMALL>] Tabulae refectorii coopertae sint. Ad cimbalum et super tabulam abbatis ponantur tabulae cum malleolis. Uersus et benedictiones in refectorio et *Miserere mei deus* post mensam humili uoce dicantur. Lector sine petita benedictione legat et sine *Tu autem domine* terminet. Interim dum sunt in refectorio fratres, secretarii discooperiant omnia altaria et parent duo analogia, unum quod in capitulo est et alterum in monasterio, quod ante collationem in refectorium deportetur. Postquam fratres a mensa surrexerint et de monasterio ac dormitorio solito more redierint, lauent sibi pedes, ut sabbato fieri solet; praeparentur cuncta quae ad mandatum sunt necessaria. Refectis seruitoribus et pedibus ablutis pulsetur tabula et ad bibendum in refectorium uadant. [
[<SMALL>] <DE MANDATO FRATRUM.> [</SMALL>] Post haec egressis fratribus de refectorio prior claustrum iubente abbate percutiat tabulam ad mandatum. Introgressis in capitulum fratribus, priore claustrum sedente in loco abbatis praecingant se linteis abbas et prior et inchoante priore claustrum antiphonam *Dominus Iesus* ueniant in capitulum, abbas ad dexteram et prior ad sinistram sequentibus eos fratribus, qui ad seruitium eorum ipsa die in capitulo fuerant ordinati, et utrique flexis genibus lauent pedes fratrum et tergant et osculentur. Camerarii praesto esse debent, qui madefactis tersoriis alia ministrent, quoties opus fuerit. Lotis omnium qui in capitulo sunt pedibus sedeant foris ante capitulum prior et praedicti seruitores cum eo. Quorum pedes praecinctus tersorio abbas flexis genibus abluat et tergat et osculetur seruiantibus sibi fratribus ad hoc obsequium deputatis. Post haec redeat abbas in sedem suam, ad quem prior praecinctus tersorio ueniens cum fratribus sibi deputatis lauet pedes eius et tergat et osculetur et ablutis pedibus suis statim deferat sibi aquam ad abluendas manus uno eorum, qui sibi seruierunt, tenente manutergium. Deinde redeunte priore claustrum in locum abbatis exeat abbas et accipientes ipse et prior bacilla cum aqua et manutergia duo fratres, qui de coquina ipsa septimana seruiunt, qui inter caeteros adiutores ad huius mandati obsequium ordinari debent, seruiant omnibus ad abluendas manus, sicut seruierunt ad abluendos pedes. His expletis exeat abbas et prior et seruitores eorum et ante capitulum praebeat eis abbas aquam ad abluendas manus tenente manutergium uno eorum fratrum, qui ad hoc obsequium ei deputati sunt.

[Page 33]

[<SMALL>] <DE COLLATIONE.> [</SMALL>] Quo peracto praecedens abbas et caeteri sequentes eum introeant capitulum et faciant ante et retro, sicut solet fieri die sabbati ab eis qui mandatum fecerunt. Postea pergat abbas ad sedem suam surgente conuentu donec sedeat; reliqui similiter ad loca sua.

Cessante autem cantu et secretario percutiente tabulam ad collationem, qui petita licentia ad eam percutiendam perrexit, hora congrua ingrediatur diaconus capitulum, qui post manuum suarum ablutionem ad se praeparandum iuit, alba et stola et dalmatica indutus, textum euangelii portans praecedentibus tribus conuersis portantibus candelabra et thuribulum igne et thure refertum. Ipse enim diaconus antequam exeat de monasterio ponere debet thus in ipso thuribulo. Quibus ingredientibus capitulum totus conuentus assurgat, stans donec unus uersus de euangelico sermone perfectus sit. [
]

[<SMALL>] <DE PROCESSIONE IN REFECTORIUM FACIENDA.> [</SMALL>] Cum autem tempus esse perspexerit, innuat abbas priori ut uadat percutere tabulam. Et cum audierit prior a diacono *Surgite eamus hinc*, percutiat tabulam, sicut solet percuti cimbalum. Quod dum fit, surgant omnes ac praecedente diacono cum textu et conuersis cum candelabris et thuribulo sequatur conuentus in refectarium, sicut fit in sabbato ad caritatem. Ibi secretarius habeat analogium de aecclesia paratum impositoque desuper textu iterum mittat diaconus thus in thuribulum et incenset analogium et textum. [
]

[<SMALL>] <DE POTU CARITATIS.> [</SMALL>] Et sedente maiore priore in loco abbatis ad eius nutum incipiat diaconus lectionem ab eo loco ubi dimiserat. Et percutiente refectorio tabulam uno ictu abbas et fratres, qui ad pedes lauandos ipsius adiutores extiterant, uadant ad locum ubi potus caritatis paratus est ferentes uitreas phialas aut sciphos fratrum in manibus suis. Et accepto uino in praedictis uasis, tacente lectore praecedant ad gradum sicut mos est. Refectorarius uero ex quo accepto potu incipiunt ire, paulatim percutiat tabulam suam quousque ad gradum peruenerint; quo cum peruenerint, ter aut quater festinantius percutiat et cesset. Tunc omnibus humili uoce dicentibus *Benedicite* sacerdos ebdomadarius surgat et eadem uoce benedictionem faciat. Benedictione facta porrigat abbas priori potum et reliquis sicut sunt priores osculans eorum manus ministrantibus

[Page 34]

ei fratribus, qui cum ipso potum ad gradum detulerunt. Ministrato potu maioribus et infantibus post maiores accedat abbas ad diaconum, qui collationem legit, et exspectato fine incoepti uersus praebeat ei potum, dehinc tribus illis, qui de candelabris et thuribulo seruiunt seruitoribus abbatis candelabra et thuribulum interim tenentibus. Qui et sciphos a diacono et ab eis recipientes portent ad tabulam abbatis et super eam ponant. His actis praedicti seruitores abbatis, qui cum eo potum ad gradum detulerunt, ante ipsum gradum simul ueniant et ante et retro faciant et postea sessum uadant. Quibus abbas similiter potum ferat osculans eorum manus ministrantibus illi fratribus illis, qui ei ad lauandos pedes prioris et ipsorum seruitorum ministrauerunt. Hoc facto abbas ad sedem suam uadat et ante eam ante et retro faciat assurgente sibi conuentu donec sedeat. Prior uero surgens porrigat illi potum osculans eius manum. Lecto sermone quantum abbati uisum fuerit, innuente eo diaconus lectionem absque *Tu autem domine* finiat et clauso libro ante et retro faciat et postea dalmaticam et stolam et manipulum supra analogium ponat. Conuersi uero candelabra et thuribulum super mensam abbatis ferant et ante ipsam mensam ante et retro faciant. Post haec et diaconus et conuersi ad ipsam mensam sedentes bibant, diaconus iuxta abbatem, conuersi iuxta diaconum, sicut sunt priores. Abbas uero lecto sermone statim percutiat uno ictu tabulam et postea tot uicibus, quot uicibus skillam percuti consuetudo est sabbato ad caritatem post mandatum. Interim duo secretarii surgant et analogium et dalmaticam cum textu et stola et manipulo ad monasterium ferant. Post haec abbas surgat et humili uoce dicat *Adiutorium nostrum in nomine domini* et eadem uoce conuentus respondeat *Qui fecit coelum et terram*. [
]

[<SMALL>] <DE COMPLETORIO.> [</SMALL>] Deinde praecedente diacono cum conuersis candelabra et thuribulum portantibus sequatur conuentus ad monasterium secretario percutiente tabulam ad Completorium et facta confessione dicant Completorium bini aut terni sub silentio. Post Completorium tres orationes solito more faciant; prior tabulam percutiat tribus ictibus post orationes infantum, sicut skillam pulsare solet.

[Page 35]

Notandum est autem in huius diei obsequio, quia si abbas sufficere ualet, omnium fratrum pedes solus in hac die lauare debet; testante enim beato Benedicto uices Christi agit in monasterio et maxime in hoc ministerio.

<FERIA SEXTA EBDOMADAE SANCTAE>

[<SMALL>] <DE NOCTURNIS ET DIEI HORIS.> [</SMALL>] Feria sexta ante Nocturna pulsetur tabula

in claustrum et ante celarium et ante domum infirmorum ad excitandos dormientes. Post orationes solitas, sicut in quinta feria, quindecim psalmi dicantur, candelae extinguantur, lectiones in primo et secundo nocturno legantur, unde lectae sunt in quinta feria. In tertio nocturno de epistola ad Hebraeos *Frates festinemus ingredi* et caetera omnia usque ad Primam, sicut in quinta feria. Ad primam pulsata tabula surgentes nudis pedibus uadant ad monasterium et sic maneant omnes donec impleatur diei officium nisi iussu abbatis calcientur pro nimia asperitate frigoris. Quod si euenerit, officio tantum intererunt nudis pedibus. Primam et omnes horas diei praeter Uesperas usque ad Uesperas sabbati dicant sicut in quinta feria, excepto quod in quinta feria in alto cantantur ymni, intonantur psalmi, cantantur antiphonae. In his uero duobus diebus haec omnia in silentio et in directum dicuntur. Dicta Prima septem psalmos et letaniam in alto dicant. Postea sedeant omnes in claustrum et inchoante abbate dicant psalterium ex integro; quo completo uadant ad confessionem qui uoluerint usque ad horam officii. Appropinquante hora Tercia pulsata tabula sicut solent pergant in dormitorium. Dehinc abluti et pectinati pulsata tabula uadant ad monasterium, et factis solitis orationibus dicant Terciam. Post Terciam pulsata tabula pergant in capitulum; in quo uersus in silentio dicatur et sententia sicut in quinta feria de regula legatur. Post sermonem narrentur et ordinentur quae agenda sunt usque ad crastinum capitulum. Exeuntes de capitulo sedeant in claustrum non loquentes sed cantantes aut legentes.

[Page 36]

[<SMALL>] <DE OFFICIO DIURNO POST NONAM.> [</SMALL>] Dicta Nona induantur sacerdos et leuita et reliqui qui ad officium sunt seruituri. Procedant ad altare sacerdos et leuita soli, sacerdos in casula, diaconus in stola nullaue praemissa supplicatione dicat sacerdos *Oremus* diaconus *Flectamus genua* et ad alteram collectam similiter. Altare sit desuper coopertum uno tantum lintheamine. Singulos tractus duo in albis canant. Passio absque *Do minus uobiscum* legatur. Ad quam nec candelabrum nec thuribulum et cum peruentum fuerit ad locum, ubi dicitur *Partiti sunt uestimenta mea sibi*, sint duo de indutis iuxta altare hinc et inde trahentes ad se duos pannos, qui ante officium super altare missi fuerant, linteo tamen remanente subtus missale. Lecta passione dicantur orationes solennes, sicut in missali continentur. Pro cunctis ordinibus flectantur genua nisi pro Iudaeis.

His expletis deposita casula et stolis reuertantur sacerdos et leuita in chorum in albis. Tunc duo sacerdotes, quibus cantor iusserit, induti albis accedant ad crucem, quae debet esse praeparata et cooperta ad altare matutinale, quam accipientes ferant eam paulatim progredientes et cantantes uersus *Popule meus*. Duo leuitae in albis stantes ad gradus ante altare maius respondeant *Agios o theos*, chorus autem dicat *Sanctus deus*, sacerdotes *Quia eduxi uos*, leuitae *Agios*, chorus *Sanctus*, sacerdotes *Quid ultra*, leuitae *Agios*, chorus *Sanctus*. Tunc sacerdotes crucem ferentes ueniant ante altare et cum finierint *Sanctus*, statim discooperientes eam incipiant ambo antiphonam *Ecce lignum* et tunc demum omnes flectant genua. Repetatur antiphona cum uersibus psalmi *Beati immaculati*, quantum cantori uisum fuerit. Dehinc canantur alia ad hoc seruitium pertinentia quantum opus fuerit. Tapetia sint extensa ante altare, super quae prosternantur primum domnus abbas et induti interim in locum eorum, qui tenent crucem, succedentibus aliis, deinde caeteri sicut est ordo eorum. Et non prolixè adorantes iaceant sed breuiter et pure orantes; postea unusquisque osculetur pedes crucifixi et post reuertatur

[Page 37]

in chorum. Quod si conuenerint aliqui uel clerici uel laici uolentes adorare crucem, portetur eis crux in alium locum ubi aptius adorent eam. Quae si per chorum transierit, flexis ad terram genibus adoretur a fratribus, non simul omnibus sed sicut portabitur coram eis. Adorata ab omnibus cruce portitores eius eleuant eam incipiant antiphonam *Super omnia ligna cedrorum* et sic uadant ad locum ubi eam collocare debent. Tunc omnes petant ueniam flexis ad terram genibus.

His ita gestis sacerdos resumpta casula cum stola et diaconus stola, praecedentibus conuersis cum candelabris et thuribulo uadant ad locum, ubi quinta feria corpus domini fuit repositum, et posito incenso in thuribulo incenset illud et sic tradat diacono ad reportandum. In eundo et redeundo conuersos sequatur diaconus, sacerdos extremus ueniat. Cum appropinquant altari adorent omnes fratres flexis genibus corpus domini. Collocato super altare Christi corpore, facta in calice uini et aquae commixtione, dicta a sacerdote cum diacono confessione, facta suppliciter a sacerdote ad altare oratione incenset sacerdos corpus Christi et calicem. Deinde dicat mediocri uoce *Oremus*. *Praeceptis salutaribus* et caetera usque *Et ne nos inducas in temptationem* et chorus respondeat

Sed libera nos a malo. Dehinc sacerdos in silentio *Libera nos quaesumus domine* et caetera usque *In unitate spiritus sancti deus.* Et post moderata uoce *Per omnia saecula saeculorum* et respondente choro *Amen* nichil amplius dicat. Missaque in calicem sicut solet particula dominici corporis communicet se et fratres omnes sine osculo pacis. Communicatis omnibus pulsetur tabula et fiat oratio Uespertina. Qua completa exeant in claustrum et lauent pedes de aqua calida et calcient se diurnalibus suis. [
]
[<SMALL>] <DE UESPERIS.> [</SMALL>] Postea pulsatis tabulis redeunt in chorum dicant Uesperas in silentio eisdem sicut in quinta feria psalmis, antiphonis, precibus, collectis, nisi quod pro psalmo *Uoce mea*, qui dictus est quinta feria, hac die dicitur psalmus *Benedictus dominus deus meus.* [
]
[<SMALL>] <DE REFECTIONE FRATRUM.> [</SMALL>] Dictis Uesperis et pulsata tabula eant in refectorium, ubi reficiantur pane tantum et aqua et herbis crudis. Cibi fratrum coquantur in coquina sicut caeteris diebus et inde portentur ad elemosinam. Solitus quoque potus detur pauperibus.

[Page 38]

[<SMALL>] <DE ALTARIUM ABLUTIONE.> [</SMALL>] Reficiente conuentu secretarii adiunctis sibi sacerdotibus, quot necessarii fuerint et quibus iussum fuerit, remaneant in aecclesia ad abluenda altaria omnia, quae prius lauanda sunt aqua deinde uino. [
]
[<SMALL>] <DE COLLATIONE.> [</SMALL>] Refectis seruatoribus postquam de monasterio et dormitorio in claustrum redierint pulsata tabula fratres eant in refectorium propter seruandum ordinem, quasi ad bibendum et bibant aquam qui uoluerint, alium potum minime. Illis exeuntibus de refectorio et in claustro residentibus facto congruo interuallo pulsetur tabula et uadant omnes ad collationem. A qua iubente abbate percussa a priore tabula surgentes pergant in refectorium ad caritatem bibendam.

SABBATO SANCTO

[<SMALL>] <DE OFFICIO DIUINO ET CAPITULO.> [</SMALL>] Percutiatur tabula ante Nocturna sicut in sexta feria et caetera similiter fiant usque ad Primam. In tercio nocturno legatur de epistola Pauli apostoli *Christus assistens pontifex futurorum.* Ad Primam surgant in nocturnalibus suis. Primam et septem psalmos et letaniam et caeteras horas usque ad Uesperas dicant sicut in sexta feria. In capitulo legatur sententia de regula sancti Benedicti et disponantur, quae agenda sunt usque ad Pascale capitulum. Ante capitulum et post capitulum debent secretarii monasterium et omnia altaria ornare, cereos ubicunque esse debent collocare, cereum ad benedicendum in loco suo stabilire. In quo a cantore scribi debet, quotus annus ille sit ab incarnatione domini, et crux designari infixis in quinque locis quinque granis incensi. [
]

[<SMALL>] <DE IGNE SACRANDO.> [</SMALL>] Post Nonam induantur qui officium sunt celebraturi et ad officium specialiter seruituri et infantes omnes sacerdos alba et stola, caeteri albis. Induti in chorum redeant. Dehinc procedant ad sacrandum ignem canentes psalmum quinquagesimum. Primus omnium secretarius qui hastam portat, in qua sacratum ignem reportet; dehinc portitor aquae benedictae; post hos qui portant crucem et thuribulum; dehinc sacerdos, qui ignem sacraturus est; post quem infantes; dehinc reliqui induti, post quos alii fratres, sicut procedunt in dominicis diebus. Sacrato igne proiciat sacerdos aquam benedictam super eum et postea ex carbonibus ipsius ignis impleatur thuribulum; quo

[Page 39]

impleto imponat sacerdos thus et incenset ignem. Tunc accendatur cereus, quem portare in hasta debet secretarius. Accendatur et candela in laterna, ut si forte in eundo extinguatur cereus ex ea accendatur; hanc laternam portare debet unus de magistris puerorum. Ad hanc processionem candelabra non portantur. Eumdem ordinem seruent in redeundo, quem habuerunt in eundo. Reuertentes dicant hos psalmos: *Deus in nomine tuo. Miserere mei deus miserere. Deus misereatur nostri. Deus in adiutorium.* In sede episcopali canatur a duobus pueris ymnus *Inuentor rutili.* Ignis sanctificatus qui in claustro remansit a famulis celerarii colligatur et ex hoc igne omnes foci in omnibus officinis prius extincti iterum accendantur. Plurima monachorum coenobia faciunt hanc ad sanctificandum ignem processionem in quinta feria et sexta secretario praeferente cereum in hasta uel uirga in quinta feria, priore in sexta, abbate in sabbato. [
]

[<SMALL>] <DE BENEDICTIONE CEREI.> [</SMALL>] Processione in chorum reuersa sine candelabris et thuribulo sacerdos indutus casula procedat ad altare. Diaconus uero stola et dalmatica indutus ueniat ante abbatem et petat ab eo benedictionem. Dehinc uadat ad cereum et benedicat eum nec ante benedictionem nec post benedictionem ante et retro faciens. Unus autem ex conuersis cum tempus fuerit, indicante cantore deferat abbati ignitis carbonibus plenum thuribulum; in quo thure iniecto accedat ad diaconum et iuxta eum sit, ut cum tempus fuerit accipiat diaconus ab

eo thuribulum et incenset cereum. Secretarius vero sit paratus, ut cum dictum fuerit *Rutilans ignis accendit*, statim accendat cereum. [
[<SMALL>] <DE LITANIA ET MISSA ET UESPERIS.> [</SMALL>] Benedictione peracta diaconus deposita dalmatica et stola ad suum locum in chorum reuertatur. Cereus uero non exstinguatur usque in crastinum post Uesperas. Lectiones statim inchoentur. Sacerdos absque diacono dicat orationes ad altare sicut sunt
[Page 40]

per ordinem. Ultima oratione dicta cantor et alter frater, quem uoluerit, induti cappis incipiant in choro letaniam ternam hoc modo: Cantores *Kyrieleyson*, dexter chorus similiter respondeat *Kyrieleyson*, deinde sinister et caetera eodem modo usque ad finem letaniae; ternos sanctos de unoquoque ordine dicant. Ad singula sanctorum nomina uterque chorus inclinet, cantores ad nullum. Incepta letania fratres accedant ad formas, sicut in duodecim lectionibus; ad terciam sacerdos reuertatur in secretarium et deposita casula et stola redeat in chorum. Cum dixerint cantores *Omnes sancti orate pro nobis*, exeant de choro sacerdos, leuita, subdiaconus, tres conuersi et induat se sacerdos casula, leuita dalmatica, subdiaconus tunica. Finita letania pronuncient cantores tribus uicibus alta uoce *Accendite* et tunc primum accendantur candelabra et caetera luminaria, quae ante altare et circa altare sunt, et cantores incipiant festiuum *Kyrieleyson* et sacerdos cum processione solita ad altare procedat et signa tunc pulsari incipiant nec desinant, usque ad finem *Kyrieleyson*. Et tunc primum det cantor cappas iis, qui *Alleluia* et tractum cantuturi sunt. Finito *Kyrieleyson* incipiat sacerdos *Gloria in excelsis deo*. Quando legetur euangelium, non teneantur candelabra sed solum thuribulum. In hac consuetudine concordant omnes fere principales monachorum aecclesiae, quae nostro tempore maioris auctoritatis sunt, sicut et in eo quod offerenda et *Agnus dei* et communio ad hanc missam non dicuntur, licet caetera festiue dicantur. In quibusdam quoque non improbandae auctoritatis coenobiis, nec ante sacerdotem ad altare procedentem hac die candelabra portantur. Celebrata fere missa sacerdote incipiente *Per dominum nostrum* incipiant pulsari duae skillae ad Uesperas, ut mos est in maximis festiuitatibus. Responsio *Deo gratias* ad *Ite missa est* fiat oratio Uespertina. Qua facta vadant infantes in refectorium, si aliqui adeo parui sunt, ut usque post Uesperas exspectare non possint. Interim pulsantur maiora signa duo et duo, ad extremum pulsatis omnibus signis canantur Uesperae ut decet solenniter. Ebdomadarius cantor incipiat *Alleluia* ex aliqua antiphona
[Page 41]

ex qua cantor praeceperit. Psalmi *Confiteantur*, capitulum *Si consurrexistis*, responsum *Angelus domini locutus est*, ymnus *Ad cenam agni*, uersus *Resurrexit dominus*; ad *Magnificat*: *Uespere autem sabbati*, collecta *Deus qui hanc sacratissimam noctem*. Post Uesperas procedant ad crucifixum. DIE SANCTO PASCAE Ante Uigilias Matutinas pulsantur omnia signa, dehinc duo et duo sicut mos est. Ad inuitatorium quatuor in cappis, psalmi a beato Benedicto instituti, id est, *Domine in uirtute tua* et caeteri. Ad lectiones circumferantur thuribula, sicut in die Dominicae Natiuitatis institutum est. Totum denique officium more monachorum agatur. Processio ad crucifixum post Matutinas Laudes et post Uesperas per totam istam septimanam uadat. Missa matutinalis hac die cum una collecta; processio in cappis. Ad Uesperas psalmi regulares, id est, *Dixit dominus* et reliqui, qui diebus dominicis dici solent. Super psalmos antiphonae quae ad Matutinas Laudes dictae sunt. <DE TRIBUS SEQUENTIBUS DIEBUS> Tribus sequentibus diebus ante Uigilias pulsantur signa duo et duo. Ad inuitatorium tres in cappis. Psalmi feriales dicantur, sex sub una antiphona et sex sub alia. Duo et duo primum et secundum responsum,
[Page 42]

tertium tres. Laudes sub una antiphona. Ad thuribula duo sacerdotes cappis induti ad Laudes et ad Uesperas. Missa matutinalis cum una collecta; ad maiorem omnes sint cappis induti. Ad Uesperas per totam ebdomadam sub una antiphona dicantur psalmi, qui in die Pascae ad Uesperas dicti sunt. Tribus sequentibus diebus ad inuitatorium duo in froccis. Ad Nocturna psalmi feriales, tres lectiones de pronunciato euangelio. Maior missa et caetera omnia sicut in duodecim lectionibus. In hac ebdomada non loquantur in claustro. Missa matutinalis *Resurrexi*; omnes horae cum antiphonis canantur. Sabbato autem ad Uesperas psalmi cum *Alleluia* dicantur. <OCTAUA PASCAE> Octaua die ad inuitatorium tres in cappis. Ad lectiones legantur Pascales

sermone; in tercio nocturno pronuncietur euangelium *Cum esset sero*. Missa matutinalis *Quasi modo geniti*. Processio in albis; maior missa *Resurrexi*, ad quam sint omnes cappis induti.

<FERIA SECUNDA POST OCTAUAS PASCAE>

Feria secunda ponatur ad legendum liber Actuum Apostolorum usque ad sequentem dominicam. Ad utrumque nocturnum et ad omnes horas *Alleluia* dicatur usque ad Ascensionem Domini. Post capitulum pulsata tabula loquantur in claustro. Post Nonam, cum exierint de refectorio, pergant in capitulum et supplicent ante et retro pulsetque prior tabulam tribus ictibus dicatque ter *Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina* et conuentus idem ter respondeat adiungentes *Gloria patri. Kyrieleison. Christe eleison. Kyrieleison. Pater noster* et prior *Et ne nos. Adiutorium nostrum in nomine domini*, conuentus *Qui fecit coelum et terram* et a priore dicto *Benedicite* post loquantur in claustro. Hic loquendi ordo teneatur usque ad idus septembris priuatis diebus, nisi ieiunium fuerit.

[Page 43]

<DE DOMINICIS POST OCTAUAS PASCAE>

A dominica prima post octauas Pascae legatur Apocalipsis et canatur historia *Dignus es domine* duabus septimanis. A dominica tertia usque ad Ascensionem Domini legantur septem canonicae epistolae et canatur hystoria *Si oblitus*.

<DIEBUS ROGATIONUM>

Dictis Matutinis pro defunctis fratres ad lectos redeant et qui uolunt plus solito dormiant. His enim diebus meridianis horis non dormiunt nec aliquo sonitu, ut aliis diebus mos est, mane excitantur, sed cum tempus congruum uisum fuerit, excitare debent infantes magistri eorum, quam quietius possunt; quibus in claustro legentibus surgant sine mora, qui in lectis adhuc quiescunt. Post Primam et familiares psalmos Primae et septem psalmos et letaniam dicatur missa de ieiunio ad maius altare. Post cuius primam orationem dicantur aliae quae ad maiorem missam cotidianis diebus dici solent addita in fine alia, id est, *Sanctorum tuorum intercessionibus*. Omnes offerant; ad pacem solus prior aut qui in loco prioris est uadat. Sententia de regula legatur in capitulo et ordinetur processio. Post Terciam sumant mixtum pueri et infirmi, qui ieiunare non possunt. Cantata Sexta uadant in dormitorium sicut alio tempore, quando meridianis horis in lectis quiescere solent, et facto paruissimo interuallo pulsetur skilla; dehinc nudis pedibus de dormitorio descendant, manus abluant, ad aecclesiam uadant, orationem faciant. Qua facta incipiat infans antiphonam *Exsurge domine*. Interim pulsentur duo signa. Cantata antiphona dicat sacerdos *Ostende nobis domine misericordiam tuam*; sequatur *Kyrieleison. Pater noster*, psalmus *Deus misereatur nostri*. In crastino *Deus in adiutorium meum*. Dehinc sacerdos *Et ueniat super nos*, collectam pro peccatis. Postea sonantibus signis exeant processuri canentes incipiente cantore, quae ad processionem pertinent. Praecedant famuli cum uexillis, sequatur conuersus cum aqua, post quem alius cum

[Page 44]

cruce, dehinc subdiaconus ferens textum, post quem fratres laici, dehinc infantes cum magistris, post quos cantores, extremis prioribus et praecedentibus iunioribus, sicut est ordo eorum. In egressu monasterii sint famuli camerarii habentes ibi baculos praeparatos, quos tribuant fratribus ad se sustentandos.

Cum peruenerint ad aecclesiam ad quam ituri sunt, incipiat cantor antiphonam uel responsorium de sancto in cuius honorem fundata est ipsa aecclesia. Intrantes fratres reddant baculos praedictis famulis ab eisdem iterum recepturi exeuntes. Finito incepto cantu dicat statim sacerdos capitulum de sancto illo et collectam cum *Dominus uobiscum* alta uoce et solenniter, infans *Benedicamus domino*. Quo dicto inclinantes se faciant orationem. A qua facto signo surgentes inclinent ante et retro. Dum haec fiunt, sacerdos et leuita et caeteri, qui circa altare seruituri sunt, praeparare se debent ad celebrandam missam, secretarius quoque pallio et honestis pannis altare decenter parare; omnia enim quae ad hoc seruitium sunt necessaria, instantia secretarii illuc prius debent esse delata. Paratis omnibus celebretur iterum missa de ieiunio. Post primam orationem dicatur oratio de sancto illo cuius est aecclesia nullaue amplius. Celebrata fere missa duo fratres, qui cappis induti debent dicere *Agnus dei* ad portas monasterii, inclinantes se ante et retro regrediantur sumentes secum aliquos ex famulis, quibus iussum fuerit, et dicentes inter se letaniam quam conuentus in reditu cantaturus est. Expleta missa accedant statim fratres, quibus iussum fuerit, et stantes in medio pronuncient letaniam. Interim sacerdos et qui ad missam seruierunt expediant se et sic reuertantur in chorum. Post *Sanctum Ioannem* et *Omnis chorus prophetarum* pronuncient illum sanctum duabus uicibus in cuius nomen est aecclesia dedicata. Postea inclinantes se omnes

ante et retro regrediantur eo ordine quo uenerunt. Cantores letaniae producant aut breuiant ipsam letaniam secundum quantitatem itineris. Qui in redeundo pergere debent post infantes ante reliquum conuentum cantorum.

[Page 45]

Cum autem processio rediens ante monasterii introitum uenerit statione facta letaniam finiant Qua finita cantores eius in ordinem suum redeant et praedicti duo cantores qui praecesserant cappis induti nudis pedibus ante portas monasterii stantes dicant *Agnus dei qui tollis peccata mundi, miserere nobis*. Chorus similiter respondeat. Cantores *Suscipe deprecationem nostram, qui sedes ad dexteram Patris*; chorus *Agnus dei*, sicut supra. Cantores *Gloria patri et filio et spiritui sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen*. Interim praecedentibus qui uexilla portant et caetera, quae superius dicta sunt, sequantur cantores et reliquus conuentus. Dicto *Gloria* respondeat conuentus *Agnus Dei* ut supra. Conuentu intrante monasterium pulsantur signa. Cantores *Exaudi deus*; conuentus *Uoces nostras*. Cantores *Exaudi Christe*; conuentus *Miserere nobis*. Cantores *Exaudi deus*; conuentus *Orationem populi tui*. Cunctis fratribus chorum ingressis, collocata cruce et reliquis, quae portata sunt, in locis suis praedicti duo cantores in medio chori stantes pronuntiant letaniam *Sancte sanctorum deus miserere nobis*; priores a parte altaris sint, reliqui post eos, sicut est ordo eorum. Expleta letania pulsetur signum ad Nonam factaque oratione Nonae uadant in claustrum lauare pedes. Quibus lotis reuertentes in chorum pulsato alio signo canent Nonam. [
] Ad Uesperas secunda et tertia feria pulsantur signa sicut priuatis diebus; inter signa dicantur psalmi *Deus auribus nostris*. Post Uesperas de Omnibus Sanctis dicantur Uesperae Mortuorum; Uigilia mortuorum his diebus non agatur, si processio extra claustrum perrexerit, alioquin agatur sicut solet.

His tribus diebus ad Nocturna capitula et collectae de Resurrectione et ad Uesperas secundae et tertiae feriae. Ad Matutinas uero Laudes et ad Terciam et ad Sextam et ad Nonam capitulum et collectae de ieiuniis. Si in his tribus diebus festiuitas duodecim lectionum euenerit, totum seruitium noctis et diei de ipsa festiuitate agatur. Dicta Tercia et pulsatis omnibus signis missa ipsius festiuitatis sicut alio tempore solenniter celebretur. Processio uadat sicut aliis diebus excepto quod calciati et sine baculis ibunt. Missa ieiunii ad monasterium quo processerint celebretur. Si autem festiuitas trium lectionum euenerit, commemoratio ipsius tantummodo fiat ad Uesperas et ad Matutinas Laudes et ad priorem missam de ieiunio.

[Page 46]

SABBATO IN UIGILIA PENTECOSTES

Surgentes a meridiana abluti et pectinati ad aecclesiam ueniant et oratione facta induantur officium celebraturi et ad officium seruituri. Agatur officium festiue sicut in Sabbato Sancto; cantor et alius frater, quem uoluerit, induti cappis pronuncient letaniam ternam sicut in uigilia Pascae. Cum pronunciatum fuerit *Accendite*, accendatur cereus benedictus et reliqua luminaria, unus enim cereus solummodo ante illam horam debet esse accensus ante altare. Cum inceperint *Kyrieleyson*, pulsantur omnia signa. Sequatur *Gloria in excelsis*. Ad euangelium teneantur candelabra et thuribulum. Post missam pulsatis duobus maioribus signis faciant orationem. Nonae etiam duo cantores in cappis. In crastino et totis octauis agatur sicut in Pascali solennitate et octauis Pascalis solennitatis, nisi quod octaua huius festiuitatis die utraque missa est *Spiritus domini*; feria secunda, si nulla festiuitas sit, dicatur missa *Domine in tua misericordia*.

<DE EBDOMADA POST PENTECOSTEN>

Hac ebdomada inchoanda sunt ieiunia, quae regula praecipit, quarta et sexta feria usque ad idus septembris, nisi rationabilis causa existat, cur abbas uel prior bis reficiendi licentiam tribuat. Post capitulum ipsis ieiuniorum diebus sedeant in claustro loquentes. Secretarius uero non pulsabit minimum signum sicut consuetudo est post capitulum ad apparatus missae. Post Terciam pergant infantes et minuti sanguine et infirmi, quibus licentia data est, accipere mixtum. Post Sextam agatur meridiana; a qua surgentes nudis pedibus in claustrum ueniant afferentes calciamenta sua. Post haec abluti et pectinati ueniant in aecclesiam et facta oratione pulsatisque duobus signis inchoet infans *Exsurge domine* et caetera, sicut longe superius dictum est. Hic ordo seruandus est feria quarta et sexta usque ad festiuitatem Omnium Sanctorum, nisi sit uigilia, cuius missa solenniter celebretur. Tunc enim processio ex toto dimittitur.

[Page 47]

DOMINICA PRIMA POST OCTAUAS PENTECOSTES

Canantur ymni ad Nocturna et ad Matutinas Laudes *Nocte surgentes*. *Ecce iam noctis*, qui canendi sunt dominicis diebus usque ad dominicam primam mensis octobris. Ponantur ad legendum libri Regum et Paralipomenon usque ad dominicam primam mensis augusti. Hystoria *Deus omnium*.

DOMINICA PRIMA MENSIS AUGUSTI

Ponant Salomonem usque ad dominicam primam mensis septembris.

Responsoria *In principio*.

DOMINICA PRIMA MENSIS SEPTEMBRIS

Ponant Iob, Tobii, Iudith, Hester, Hesdram usque ad dominicam primam mensis octobris.

<DE ORDINE AUTUMNALI QUI IDIBUS SEPTEMBRIS INCIPIT>

Ab idibus septembris priuatis diebus agantur continue ieiunia, quae regula praecipit, atque ipsa die iduum incipiant ieiunare sicut sanctus Benedictus instituit. Una tantum uice loquantur in clauastro usque ad calendas octobris, id est, post capitulum usque ad Terciam. Post Sextam in dormitorium uadant et post paruissimum interuallum pulsato minimo signo descendant, lauent, ad monasterium pergant factaque oratione dictaque letania missam celebrent. Celebrata fere missa pulsetur signum ad Nonam. Post missam facta oratione pergant seruitores accipere mixtum. Quibus reuertentibus pulsato alio signo canatur Nona.

[Page 48]

<DE ORDINE QUINQUE FESTIUITATUM PRAECIPUARUM>

Quinque sunt praecipuae festiuitates, id est, Natale Domini, Resurrectio eius, Pentecostes, Assumptio sanctae dei genitricis Mariae, festiuitas loci. Seruatis omnibus, quae de Sabbato Sancto dicta sunt, in harum festiuitatum uigiliis ornetur totum monasterium et omnia altaria secundum facultatem loci, sicut honestius fieri potest. Mundentur officinae et claustrum. Sedilia refectorii, capituli, claustri tegantur bancalibus. Sternatur iuncus.

<DE UIGILIIS CELEBRANDIS>

Ad missam ieiunii induantur honeste, qui eam sunt celebraturi. Sacerdos honorifice, diaconus dalmatica, subdiaconus tunica. Tres conuersi, cantor ebdomadarius cappa, duo fratres ad responsoria. Ante missam pulsantur signa sicut in festis diebus; letania minime dicatur. *Kyrieleyson* festiuum canatur; una tantum collecta dicatur. Si festiuitas in hac die euenerit, missa matutinalis de ea cantetur. Ad Nonam duo maiora signa pulsantur. Ad Uesperas duo minima, dehinc gradatim duo et duo, ad extremum omnia. Inter signa luminaria monasterii omnia accendantur. Ante singula altaria quae extra presbyterium sunt singula luminaria ardeant. Antiphonas super psalmos quibus cantor praeceperit incipiant. Responsorium quatuor in cappis canant. Antiphona ad *Magnificat* ter dicatur. Abbas et prior cappis induti incensent utraque presbyterii altaria ante et desuper utrique simul, singuli singula latera. Parati sint duo alii sacerdotes ebdomadarii, scilicet maioris et minoris missae, qui thuribula de eorum manibus accipiant et hinc et inde per altaria, quae extra sunt circumferant. Qui reuertentes in chorum abbati prius priori postea ferant, post eis qui responsorium cantauerunt, non ambo simul sed unus hinc et alter inde; dehinc duo conuersi in albis caeteris fratribus. Abbati de libro seruiat, qui thuribulum de eius manu accepit. In his uigiliis tabulae refectorii debent esse coopertae.

[Page 49]

<DE ORDINE DIURNO IN FESTIUITATIBUS>

In crastino ante Nocturnas Uigilias ad excitandos fratres pulsantur omnia signa, dehinc gradatim duo et duo, ad extremum omnia. Ad inuitatorium quatuor in cappis. Terna responsoria in tribus nocturnis duo et duo, quartum quatuor, octauum quinque, duodecimum sex canant. In tribus nocturnis dum legitur tertia lectio, duo sacerdotes cappis induti incensent altaria maius et minus, dehinc ferant abbati et priori et caeteris fratribus per ordinem. Octauum et duodecimum responsorium post *Gloriam* a capite repetantur. Pronuntiato euangelio altare discooperiatur et omnia luminaria accendantur. Ad *Te deum laudamus* duo maiora signa pulsantur. Lecto euangelio, collecta dicta, pulsatis omnibus signis inchoet sacerdos Matutinas Laudes; dehinc in uestiarium reuersus casulam et stolam deponat et sic in alba cum manipulo in chorum redeat. Incepto ymno exeat, manipulum deponat, cappam induat et cum alio fratre similiter induto sicut ad hesternas Uesperas cum thuribulis per altaria uadat duobus conuersis cum eis indutis in albis. Si abbas euangelium legerit, post euangelium indutus cappa in chorum reuertatur. Antiphona ad *Benedictus* ter dicatur. Ad Primam duo maiora signa pulsantur. Tres cerei ante altare accendantur, similiter ad Terciam et Sextam et Nonam; capitulum breuiter peragatur.

Missa matutinalis cum una collecta et praefatione dicatur. Dum sacerdos in canone est, remanentibus infantibus cum magistris suis in choro, qui ante missam debent esse induti, caeteri pergant induere se, qui accipientes a secretario uestimenta extra secretarium se induant. Si uero locus paruus est, exeant aliqui in claustrum uel capitulum et ibi induant se. Meliores uero albae tribuantur prioribus et honestioribus personis. Unusquisque mox ut indutus fuerit, reuertatur in chorum. Missa peracta si dies dominicus non fuerit, cessante maiore signo, quod incepta ultima collecta missae pulsari coepit, fiat oratio Terciae. Post orationem pulsato alio signo cantetur Tercia.

<DE DOMINICO DIE>

Si uero dies dominicus fuerit, expleta matutinali missa, non pulsato adhuc Terciae signo fit aqua benedicta, sicut aliis dominicis diebus fieri solet; dum cantat *Asperges me*, pulsetur maius signum ad Terciam. Aspersa aqua benedicta uadat sacerdos per officinas cum portitoribus

[Page 50]

aquae et crucis. Cessante signo fiat oratio Terciae. Qua expleta, pulsato alio signo canatur Tercia. Sacerdos interim, qui per officinas iuit, reuertens ante introitum monasterii dicat orationem solitam, dehinc intrans ante unum de altaribus *Via sanctorum*.

Dicta Tercia, distributis cappis, dispositis in choro a cantore qui ea, quae portanda sunt, portare debent, exeant omnes hoc ordine processuri. Primum conuersus ferens situlam cum aqua benedicta, dehinc duo portantes duas cruces, post quos duo cum duobus candelabris accensis desuper cereis, alii duo ferentes duo thuribula igne et thure plena. Hos sequantur duo subdiaconi tunicis induti portantes duos euangelii textus, post quos infantes cum magistris suis, extremi abbas et priores praecedentibus aliis binis et binis, sicut est ordo eorum. Cum processio de choro incipit exire, pulsentur duo maiora signa non cessatura, usque dum processio in chorum sit reuersa cessentque alia signa. Procedentes per maiores ianuas monasterium introeant et ante crucifixum stationem facient. Qua facta, expleto cantu quem inceperant incipiat abbas uel cantor, quod ad ipsum diem pertineat et sic sonantibus omnibus signis chorum introeant eisque cessantibus missam incipiant.

Ante missae introitum sternatur unum aut duo tapetia per transuersum chori, ubi stare debeat cantor et caeteri, quos ad se uocauerit ad regendum chorum. Omnes cerei, qui in coronis sunt, et caetera luminaria, quae in choro et presbyterio et ante crucifixum sunt, accendantur. Cantor prouideat quot et qui, quae singulariter cantanda sunt, cantent. Ad sequentiam duo maiora signa pulsentur. Communio si opus fuerit repetatur cum uersu et *Gloria patri*. Expleta missa pulsentur omnia signa; unusquisque uestimentum suum et cappam utraque bene plicata deferat secretario ad arcam.

Festiuae mappae super tabulas refectorii sint extensae ita ut ante pendeant. Sint et cotidianae, lotae tamen, super quas manducent fratres. Manutergia etiam candida et honesta super tersoria quotidiana sint extensa; quae manutergia post capitulum a camerariis sunt extendenda. Nullus tamen fratrum debet ibi manus tergere nisi solummodo ad refectionem primam et sero ad cenam.

[Page 51]

Ad Nonam duo maiora signa pulsentur. Ad Uesperas agatur de signis et caeteris, sicut actum est ad Uesperas praecedentis diei. Post cenam refectis seruitoribus colligant refectorarii mappas festiuas et bene plicatas reddant celerario conseruandas; camerarius uero honestiora tersoria accipiat et custodiat.

<DE FESTIS PRINCIPALIORIBUS>

Sunt aliae festiuitates, quae magnifice celebrantur, quamuis non aequaliter superioribus. Sunt autem hae: Epiphania, Purificatio sanctae Mariae, festiuitas sancti Gregorii, Annunciatio Christi, octaua dies Paschalis solemnitatis, festiuitas sancti Aelfegi martyris, Ascensio Christi, festiuitas sancti Augustini Anglorum archiepiscopi, octaua Pentecostes dies, Natiuitas sancti Ioannis Baptistae, passio apostolorum Petri et Pauli, Translatio sancti Benedicti, Natiuitas sanctae Mariae, festiuitas sancti Michaelis, festiuitas Omnium Sanctorum, festiuitas sancti Andreae, Dedicatio Aecclesiae.

Harum omnium festiuitatum praecedentibus diebus ornentur altaria, presbyterium, chorus, membra monasterii ex utraque parte chori. Pulsentur signa sicut in praecipuis festis. Accendantur duae partes cereorum coronae presbyterii et omnia luminaria quae circa maius altare sunt et cereus ante crucifixum. Antiphonae si propriae habentur, quibus cantor praeceperit super psalmos imponant, sin autem, cum una antiphona de ipsa festiuitate canantur. Responsorium duo in cappis. Antiphona ad *Magnificat* bis dicatur; duo sacerdotes cappis induti ad thuribula,

sicut superius de praecipuis festiuitatibus dictum est.

[Page 52]

<DE UIGILIIS ASCENSIONIS CHRISTI, IOANNIS BAPTISTAE,
APOSTOLORUM PETRI ET PAULI, OMNIUM SANCTORUM,
BEATI GREGORII ET DOMINICAE ANNUNCIATIONIS>

Missae uigiliarum Ascensionis Christi, Ioannis Baptistae, apostolorum Petri et Pauli, Omnium Sanctorum festiue celebrentur. Si quaelibet harum uigiliarum uel alia aliqua, quae festiue celebretur, dominica die euenerit, totum seruitium noctis et missa matutinalis de dominica agatur; maior uero missa, cum *Alleluia* post responsorium de uigilia dicatur excepta Dominicae Natiuitatis uigilia, in qua si ita euenerit in tercio nocturno de ipsa uigilia cantatur et legitur. In crastino ante Nocturnas Uigilias pulsantur signa, bina et bina, dehinc simul omnia. Ad inuitatorium tres in cappis, tria responsoria in tribus nocturnis duo et duo canant, quartum tres, octauum quatuor, duodecimum quinque, quod post *Gloriam* a capite repetatur. Pronuntiato euangelio altare discooperiatur, luminaria sicut ad Uespera praecedentis diei accendantur. Antiphona ad *Benedictus* bis dicatur et thuribula similiter circumferantur. Ad Primam duo signa pulsantur, tres cerei accendantur, similiter ad Terciam et Sextam et Nonam. Ornentur sedilia, extendantur mappae et tersoria, sicut supra dictum est. Missa matutinalis de ipsa solennitate cum una collecta, nisi sit festiuitas alicuius sancti unde commemoratio fiat; quod si euenerit, matutinalis missa erit de sancto et collecta prima, secunda de ipsa solennitate et non amplius. Sacerdotes ad missas priuatas similiter collectam unam. Dicta matutinali missa canatur Tercia, celebretur missa in cappis excepta Purificatione sanctae Mariae, in qua ad missam sint omnes albis induti propter cereos praeter cantorem et eos qui circa eum sunt, quos cappis etiam indutos esse oportet. Excipiuntur quoque beati Gregorii et Dominicae Annunciationis festiuitates, quando intra Quadragesimam celebrantur. In his enim similiter sint omnes albis induti praeter supradictos et eos, qui responsorium et tractum cantant. Hi namque praecipiente cantore accedentes ad cantandum cappas in choro induant et cum percantauerint, uenientes in uestiarium eas ibi deponant. Cantor quot et quos uoluerit ad se uocet. Numerus cantantium responsorium et *Alleluia* et caetera quae cantanda sunt in arbitrio cantoris sit. Celebrata missa pulsantur omnia signa. Si aliqua harum festiuitatum dominica die euenerit, dicta matutinali missa fiat

[Page 53]

aqua benedicta et processio per claustrum, sicut solet dominicis diebus, omnes tamen sint albis induti. Ad Nonam pulsantur signa duo et agantur Uesperae sicut praecedenti die. Festiuitatem beati Gregorii inter superiores ideo computamus, quia nostrae, id est, Anglorum gentis Apostolus est. [
] Si Dominicae Annunciationis festiuitas aliqua Quadragesimae dominica euenerit, in crastinum differatur; alioquin seruitium dominicae diei restaurari non posset. Uesperae usque ad capitulum de dominica agantur, capitulum de festiuitate dicatur. Post primam collectam commemoratio dominicae diei fiat. Si sabbato euenerit, totum diei seruitium de ipsa solennitate agatur. Post primam Uespertinam collectam collecta de dominica agatur excepto sabbato ante Palmas, in quo si haec festiuitas euenerit de ipsa festiuitate agatur seruitium usque ad capitulum Uespertinum. Ipsa die duo fratres in froccis responsorium cantent, unus sacerdos cappa indutus altaria incenset. Post primam collectam commemoratio festiuitatis fiat. Si uero tertia feria post Palmas euenerit, festiuitas quidem sicut dictum est celebretur, sed fratres in crastino radantur et tunc post capitulum et post Sextam in claustro loquantur. Qui autem ipso die balneari non poterunt, in crastino qui uoluerint balneentur. Si uero quinta feria uel sexta, uel sabbato ante Pasca uel in Pascali solennitate uel tribus sequentibus euenerit, in quintam feriam post Pascalem solennitatem differatur. Festiuitas ista tunc ita solenniter agatur sicut Pascalis solennitas, excepto quod pro skilla ante Nocturnas Uigilias ad excitandos fratres classicum non pulsetur nec processio fiat. Antiphonae et responsoria, quae in hac festiuitate in Quadragesima canerentur, in hoc quoque tempore cum adiunctis *Alleluia* canantur; uersiculi quoque omnes cum finali *Alleluia* dicantur. Inuitatorium *Alleluia*, *Alleluia* secundum melodiam inuitatorii *Aue Maria*; cantica de Aduentu Domini.

<DE PROCESSIONE IN DIE ASCENSIONIS CHRISTI>

Die Ascensionis Christi fiat processio in albis uel extra claustrum circa curiam monasterii praecedentibus uexillis et reliquiis cum reliquis, quae ad festiuam processionem praecedere solent, uel per claustrum sine uexillis. Ex quo incipit processio exire pulsantur duo signa, sicut superius dictum est.

IN DIE NATIUITATE SANCTAE MARIAE

Ad Uesperas psalmi *Dixit dominus. Laetatus sum. Nisi dominus aedificauerit domum. Memento domine Dauid* cum antiphona *De fructu uentris tui*, qui psalmus cum hac antiphona quartus dicitur in omnibus festiuitatibus sanctae Mariae.

IN FESTIUITATE SANCTI MICHAELIS

Psalmi ad Uesperas *Dixit Dominus. Confitebor. Beatus uir. Aliud Confitebor* cum antiphona *In conspectu angelorum*.

UIGILIA OMNIUM SANCTORUM

Ad Uesperas psalmi cum antiphonis de ipsis psalmis, qui cotidie ad eorum memoriam solent dici; preces *Post partum uirgo* et caetera. Cum dictum fuerit *Adducentur regi uirgines post eam*, adiungatur *Pro fratribus nostris* absentibus. Mitte eis domine auxilium de sancto; Domine exaudi orationem. *Domine deus uirtutum. Dominus uobiscum*; post collectam commemoratio solummodo de sancta cruce. In crastino ad Laudes similiter preces *Post partum uirgo*; ad Uesperas psalmi et super psalmos antiphonae sicut praecedente die. Dictis Uesperis pulsantur omnia signa et productius solito canantur Uesperae pro defunctis, nisi in crastino sit dies dominicus uel quaelibet festiuitas duodecim lectionum; collecta una *Fidelium deus*. Sequenti autem nocte ad Uigiliam mortuorum pulsantur similiter omnia signa. Ipsa die sacerdotes omnes celebrent missas pro omnibus fidelibus defunctis. Qui uero sacerdotes non sunt, iniungantur eis in capitulo psalmi pro missis. Agatur missa matutinalis festiue, pulsantur omnia signa, cappa sit in choro. Leuita et subdiaconus casulis induantur; duo infantes responsorium in albis, duo maiores fratres tractum similiter in albis, tres conuersi ad thuribulum et candelabra. Septem diebus plena officia usque ad triginta dies *Voce mea et Verba mea*.

IN FESTIUITATE DEDICATIONIS AECCLISIAE

Cerei accensi ad priores Uesperas per omnia altaria, quae ipsa die sacrata fuerunt, non exstinguantur usque in crastinum post Completorium.

Cantica *Laetare ierusalem. Vrbs fortitudinis. Non uocaberis ultra*. Ipsa die celebretur missa per unumquodque altare si numerus sacerdotum tantus est. Dicta Tercia agatur processio festiua in albis aut circa monasterium, si locus aptus est, aut per claustrum praecedentibus quae festiuam processionem praecedere solent, et ingrediatur monasterium per maiores ianuas fiatque statio ante crucifixum. Psalmi ad Uesperas qui in festiuitate uirginum dici solent. Haec festiuitas octauas habet.

<DE FESTIUITATIBUS TERCIAE DIGNITATIS>

Sunt aliae terciae dignitatis festiuitates, quae non tantopere celebrantur. Hae autem sunt: Festiuitates sancti Vincentii, Conuersio sancti Pauli, Philippi et Iacobi, Inuentio sanctae Crucis, Iacobi apostoli, sancti Petri in calendis augusti, Laurentii martyris, octaua dies Assumptionis sanctae Mariae, Bartholomei apostoli, Augustini doctoris, Decollatio Ioannis Baptistae, Exaltatio sanctae crucis, Mathei apostoli, Symonis et Iudae, beati Martini, Thomae apostoli et si quae aliae festiuitates ita celebrari instituantur.

Pridie ante has festiuitates parentur duo presbyterii altaria, presbyterium et chorus. Ad Nonam et ad Uesperas pulsantur signa sicut priuatis duodecim lectionibus, nisi quod maiora signa pulsari debent. Tria candelabra ante altare et caetera luminaria, quae circa altare sunt, accendantur. Uesperae cum una antiphona de ipsa festiuitate canantur, nisi praecedat festiuitas de qua dicantur Uesperae usque ad capitulum. Responsorium si propria hystoria est, duo fratres canant in froccis suis; si non est propria hystoria, sicut in festiuitatibus quorundam apostolorum aut si iam cantata est, quemadmodum octaua die Assumptionis sanctae Mariae, duo pueri dicant breue responsorium. Sacerdos indutus cappa incenset altaria, conuersus sit in alba. In crastino ad inuitatorium duo in cappis. Tria responsoria in tribus nocturnis singuli singula; quartum responsorium duo, octauum tres, duodecimum quatuor, quod

post *Gloriam* repetatur. Pronunciato euangelio discooperiatur altare et accendantur luminaria, sicut pridie ad Uesperas. Ad *Te deum laudamus* duo mediocria signa pulsantur. Post lectum euangelium sacerdos in chorum redeat in alba. Ad Laudes duo pueri breue responsorium, siue sit propria hystoria siue non. Et ad Uesperas similiter. Ad Primam pulsetur unum de maioribus signis; accendantur duo cerei ante altare et per omnes horas usque ad Uesperas. Ad missam in choro omnes sint albis induti praeter cantorem et eos qui secum erunt, qui etiam cappis induti chorum regere debent. Ad Nonam pulsetur signum sicut ad Primam. Antiphonas super psalmos ad Uesperas imponant iuuenes,

quibus cantor praecepit. Caetera agantur sicut ad Uesperas praecedentis diei.

<DE INUENTIONE SANCTAE CRUCIS>

Ad priores Uesperas Inuentionis sanctae Crucis hymnus *Vexilla regis*. In crastino inuitatorium et duo nocturna de martiribus, tercium de sancta cruce. Cantica *Domine audiui*, quod diuidatur in tres *Glorias*: Prima *Gloria* est ante uersum *Pro iniquitate*, secunda ante uersum *Egressus es*. Ymnus ad laudes *Lustra sex*. Missa matutinalis de martiribus, maior de sancta cruce. Psalmi ad Uesperas *Dixit dominus. Confitebor. Beatus uir. Laudate pueri*; hymnus *Vexilla regis*.

[Page 57]

IN EXALTATIONE SANCTAE CRUCIS

Simile seruitium est seruitio Inuentionis eiusdem, nisi quod in hac sancta crux adoratur, in illa minime. In hac itaque solennitate dicta Tercia sternatur presbyterium tapetibus usque ad maius altare. Quo facto exeant de parte matutinalis altaris duo fratres in albis, quibus cantor praeceperit, portantes crucem coopertam, donec ueniant super gradum. qui ante altare est propior ipsi altari. Tunc a portantibus discooperta cruce et ab eisdem incepta antiphona *Ecce lignum crucis* omnes flectant genua ac deinde super tapetia prostrati toto corpore adorent eam et osculentur pedes crucifixi, sicut sunt priores. Cantata antiphona supra dicta incipiat cantor antiphonam *Crucem tuam adoramus*, quam repetant per singulos uersus psalmi *Deus misereatur nostri*. Deinde alia quae conueniunt, si opus fuerit. Adorata cruce praedicti duo fratres, qui eam tenent, incipiant simul alta uoce antiphonam *Super omnia* et flectentibus omnibus genua fixaque cruce in loco suo, pulsatis signis celebretur missa. Ad introitum *In nomine domini omne genu flectatur*; euangelium *Nunc iudicium est mundi*.

<DE QUINQUE DOMINICIS PRINCIPALIBUS>

Quinque dies dominici sunt, qui communia quaedam inter se habent separata a caeteris diebus dominicis: Dominica uidelicet prima de Aduentu Domini, dominica prima Septuagesimae, dominica prima Quadragesimae; dominica in medio Quadragesimae, dominica in Palmis. In his duo inuitatorium canant in albis. Sacerdos lecto euangelio exutus in uestiario casula et stola reuertatur in chorum in alba cum manipulo exiturus incepto ymno et incepta antiphona ad *Benedictus* similiter in alba intraturus et incensum per altaria portaturus. Chorus ab hesterna die debet esse paratus et per chorum iuncus sparsus. Ad utrasque Uesperas et ad Laudes duo fratres in froccis responsorium canant. Tabulae refectorii sint coopertae, honesta manutergia sint extensa super tersoria, sicut in omnibus festiuitatibus in quibus inuitatorium in cappis canitur. Quae extendantur et colligantur sicut superius dictum est.

[Page 58]

<IN DUODECIM LECTIONUM FESTIUITATIBUS>

In omnibus festiuitatibus duodecim lectionum, quaecumque sint, et in omnibus diebus, qui infra octauas sunt, in quibus in claustro non loquuntur monachi, quamuis ipsi dies trium lectionum sint, et in omnibus uigiliis, in quibus missae pulsatis omnibus signis festiue aguntur, et in omnibus sabbatis ieiuniorum Quatuor Temporum, cum cantor inchoauerit *Gloria patri* ad officium sacerdos ingrediatur ad altare ferens missale manibus suis praecedentibus tribus conuersis cum candelabris et thuribulo, subdiacono post eos cum textu, subdiaconum sequente diacono et posito missali super altare faciat orationem suppliciter inclinatus; diaconus quoque retro post eum similiter faciat. Factaque oratione signet se sacerdos et osculetur textum euangelii, quem subdiaconus super altare positum habere debet. Diaconus quoque similiter signans se faciat ante et retro et ueniens ad sinistram sacerdotis osculetur cornu altaris. Dehinc faciant simul confessionem, qua facta imposito a sacerdote thure in thuribulo tribuat diaconus sacerdoti thuribulum humiliter osculans brachium eius. Accepto thuribulo sacerdos incenset altare ante et desuper reddatque diacono; diaconus incenset utraque altaris latera et altare matutinale et sic reddat conuerso; qui deferens in chorum offerat primum cantori et ipsis, qui cum eo sunt, dehinc in dextro choro omnibus per ordinem et sic in sinistro, deinde infirmis qui extra chorum sunt. Duo uero conuersi qui tenent candelabra ante altare non dimittant ea, usquequo inchoetur *Kyrieleyson*, quo inchoato, depositis candelabris reuertantur in chorum. Ad euangelium similiter deferatur thuribulum ad sacerdotem. Post euangelium dum canitur offerenda uel uersus offerendae, conuersus afferat thuribulum cum acerra cantori, quicumque ille sit qui chorum tenet, si festiuitas sit duodecim lectionum uel festiui dies sint trium lectionum intra octauas superius descriptas. Cantor uero cum uiderit tempus esse, ponat incensum in thuribulo et mittat diacono ad altare et diaconus tribuat sacerdoti, nisi abbas uel

episcopus in choro sit uel missam celebret; quod si euenerit ad ipsum deferatur thuribulum cum acerra ad introitum et ante euangelium a diacono et conuerso, post offerendam a cantore et conuerso.

[Page 59]

Circa finem missae cum peruentum fuerit ad prioris collectae *Per dominum nostrum*, deponant duo conuersi candelabra ante altare et sic cum eo qui thuribulum tenet reuertantur in uestiarium. Expleta missa sequatur sacerdos praecedentem diaconum ferentem missale.

<DE FESTIUITATIBUS TRIUM LECTIONUM>

Si festiuitas trium lectionum eueniat in aliqua die dominica uel in alia festiuitate alicuius sancti, quae propriam hystoriam habeat uel, si propriam hystoriam non habet, in albis tamen uel in cappis fit, commemoratio de festiuitate trium lectionum solummodo fiat ad priores

Uesperas et ad Matutinas Laudes et missa matutinalis de ea canatur.

Si uero hystoria iam alia die dominica cantata est aut illa alia festiuitas duodecim lectionum hystoriam propriam non habet nec in albis nec in cappis fit, antiphona de festiuitate, de qua tres lectiones fierent, ad cantica pronuncietur et deinceps totum seruitium usque ad finem ultimae collectae de ea agatur. Post *Benedicamus* fiat commemoratio festiuitatis de qua octo lectiones fuerint; omnes quoque horae de illa dicantur, sermo in capitulo et missa maior, matutinalis uero unde Laudes fuerunt.

<DE FESTIUITATE ALICUIUS SANCTI QUAE DIE DOMINICA EUENIAT>

Si festiuitas alicuius sancti, de qua duodecim lectiones fiunt, eueniat in die dominica, de qua hystoria iam cantata sit aut subsequente die dominica cantari possit, totum seruitium noctis et diei de sancto agatur; missa tantum matutinalis de dominica dicatur. Tertium enim nocturnum de dominica die nunquam erit, nisi praecedentia duo de ea fiant.

<QUANDO CREDO IN UNUM DEUM DICATUR>

In omnibus dominicis diebus et in prima die Dominicae Natiuitatis ad maiorem missam tantum et in die Dominicae Circumcisionis et Epyphania et in prima die Paschalis solennitatis et in die Ascensionis et in prima die Pentecostes et in festiuitate Omnium Sanctorum et in

[Page 60]

Dedicatione Aecclesiae et in omnibus festiuitatibus beatae Mariae et in die passionis apostolorum Petri et Pauli et in caeteris festiuitatibus aliorum apostolorum dicatur ad maiorem missam *Credo in unum deum*. Nam ad matutinalem missam in conuentu nunquam dicitur.

<DE SUSCEPTIONE FESTIUA>

Quotiens disponitur ut aliqua persona cum festiua processione suscipiatur, tangatur ter breuiter unum de maioribus signis, ut hoc signo conueniant omnes fratres in aecclesiam ad induendum se. Et cum omnes cappis induti fuerint, si tanta capparum copia est, aut casulis et dalmaticis si cappae desint et pueri tunicis, exspectent sedentes in choro donec procedant. Secretarius interim extendat unum tapetem et desuper pallium ante maius altare super priorem gradum et similiter faciat ante crucifixum in medio aecclesiae. His peractis cum indicatum fuerit iam prope adesse personam, pulsantur duo maiora signa.

Tunc aliqui de maioribus accipiant aquam benedictam et caetera, quae ad festiuam processionem portari solent; hos praecedentes sequantur abbas et caeteri, ut sunt priores. Pueri cum magistris suis extremi ueniant et in ordine suo stent inter duos choros, cum facta fuerit statio ad susceptionem personae. Quae cum suscipitur, det ei abbas aspersionem cum aqua in manum, si episcopus fuerit; aliam personam aspergat ipse. Dehinc porrigatur ei incensum similiter ab abbate, textus a priore. Dum haec fiunt, pulsantur omnia signa. Cantor uero incipiat cantum, qui conueniat personae, dehinc reuertatur processio. Pueri cum magistris suis primi ingrediantur aecclesiam, hos sequantur reliqui sicut in statione fuerunt; extremus ueniat abbas cum suscepta persona praecedentibus eos supradictis portitoribus.

Ingressi monasterium faciant stationem ante crucifixum. Pueri uero similiter stent inter utrosque choros. Praedicti portitores paulatim progrediantur per medium eorum et stent ante crucifixum uersis uultibus ad eum. Interim oret suscepta persona. Finito cantu, surgente ea ab oratione incipiat cantor antiphonam uel responsorium de sancto, in cuius honore fundata est aecclesia. Tunc praecedant praedicti portitores deponituri in locis suis ea, quae portant statim cum ad altare uenerint. Sequantur infantes, post hos reliqui eo ordine quo superius dictum est. Ingressi chorum stent a parte altaris ex utraque parte sicut sunt priores. Oret iterum suscepta persona. Finito quod cantatur surgat et si episcopus

[Page 61]

est qui suscipitur, post datam benedictionem osculetur omnes fratres

per ordinem. Fratres uero, quia induti sunt, non flectant genua ante eum, sicut solent facere cum osculantur episcopum uel abbatem uel principem terrae, sed humiliter inclinantes se procedant ad osculum eius. Si spiritualis persona fuerit et abbas expedire iudicauerit, disuestitis fratribus et in capitulo sicut solent considentibus ducatur illuc praedicta persona et petita benedictione legatur ante eam lectio diuina; qua finita cum *Tu autem domine* sermonem si uoluerit de ea faciat. Si abbas fuerit qui suscipitur, ante introitum capituli egredientes fratres osculetur. Si uero capitulum non intrauerit, seruata competenti hora in claustro osculetur eos.

<PARS ALTERA: DE OFFICIIS CLAUSTRALIBUS>

<DE ABBATE>

Abbas cum eligitur, omnes fratres uel maior et melior pars in eius electionem consentire debent. Electus autem si extra monasterium consecratur, cum redierit cum festiua processione suscipiatur. Ipse uero in utraque statione prostratus iaceat. Finito cantu secundae stationis episcopus si adest uel legatus eius in loco et statione abbatis eum statuatur. Quo statuto si episcopus abest incipiat prior *Te deum laudamus*, quod dum cantant, accedant omnes fratres sicut sunt priores ad osculum eius bis flectentes genua, semel ante osculum et semel post osculum. Ex illa die in omni loco singulari reuerentia honorandus est.

In primo capitulo ubi sederit, omnes qui intra monasterium obedientias habent et res monasterii seruant, suarum obedientiarum clauas ante pedes eius ponant. Ipse uero recommendet eis ipsas obedientias, si non aliter ordinandas esse decreuerit. Inclinari debet a toto conuentu, cum post

[Page 62]

inceptam antiphonam inclinat, cum in tabula in capitulo nominatur, si ibi praesens est, cum in psalmo uel in alio aliquo fallitur in choro, pro quo ueniam petat. Eunte eo ad legendum uel redeunte a legendo assurgat ei totus conuentus. Transeunte eo per claustrum uel per quemcunque locum assurgant ei omnes ante quos transit, quoad usque pertranseat. Cum capitulum introierit fratribus iam in eo considentibus, de omnibus gradibus omnes descendant donec idem consideat. Ubique sit, ibi debet esse ordo et disciplina; quapropter in quocumque loco fuerit, siue in claustro siue extra claustrum, cum reprehendit aliquem fratrem inordinate agentem siue loquentem, mox ille coram eo humiliter ueniam petat sicut in capitulo et tamdiu stet ante illum donec illum iubeat sedere. Et si uiderit illum irasci, tamdiu satisfaciat ante ipsum ueniam petendo quousque illum reddat placatum. Abbas tamen prouidere debet, ne hoc faciat coram saecularibus hominibus.

Ubique sederit nullus iuxta eum sedere praesumat, nisi ipse iusserit. Iussus uero sedere ad genua eius se flectat et osculetur et sic humiliter iuxta eum sedeat. Quicumque ei in manum aliquid dederit uel de manu eius aliquid acceperit, osculetur manum ipsius. Intraturo in refectorium duo fratres seruiant ei de aqua et manutergio. Quamdiu in choro fuerit, nullus infantibus nisi eo iubente audeat disciplinam inferre. Quamdiu dormierit in lecto suo, mane nullus sonitum audeat facere. Magister tamen infantum si uiderit transire horam, qua sonitus a priore fieri solet, surgat et quam quietius possit infantes excitet uirga tantummodo tangens pannos, quibus cooperti sunt. Quo facto exeuntes de dormitorio lauent se et pectant et factis solitis orationibus in scholam suam redeant et cum silentio sedeant, donec abbas de lecto surgat.

Cum alicubi extra monasterium moram faciens mandat conuentui salutationes seu orationes, omnes qui in capitulo sunt inclinent flexis usque ad suppedaneum scabellum genibus. Eodem modo fit pro papae uel regis salutatione. Pro aliarum uero personarum salutationibus humiliter inclinetur tantum. Cum autem alicui fratri mandat huiusmodi aliquid, ubicumque dicatur ei ipsa salutio, continuo humiliter inclinet flexis ad terram genibus. Quicumque frater ad eum extra claustrum uenerit, primum dicat *Benedicite*, deinde indicet propter quam causam uenerit. Nec sedere coram eo nec recedere ab eo audeat sine eius licentia; accepta ab eo recedendi licentia primum dicat *Benedicite* deinde recedat.

[Page 63]

Omnis totius monasterii ordinatio ex eius arbitrio pendeat. Si quid nouum necessitate cogente uel ratione suadente eo absente in monasterio ordinatum fuerit, cum redierit indicetur ei et postea fiat sicut ipse praeceperit. Si de monasterio exierit et uel una nocte extra moratus fuerit, mox ut redierit cuicumque fratri abstinentia in capitulo iniuncta fuerit, absolutus erit.

Cum de hac uita decesserit, de proximo inuitandus est abbas uel episcopus ad sepeliendum eum. Praeter omnia, quae aliis defunctis fratribus fieri solent, addantur ei haec: Circumdentur ei sacerdotalia indumenta et uirga pastoralis ponatur in eius dexto brachio; *Verba mea* per unius

anni circulum pro eo dicatur et iusticia eius per totum ipsum annum ad mensam abbatis cotidie cum tribus pulmentis danda pauperibus ponatur. Omni anno anniversarius dies mortis eius festiue celebretur.

<DE PRIORE>

Seruata abbati in omnibus reuerentia prior, qui et praepositus in regula nominatur, honorabilior est reliquis ministris domus dei. Ipse solus caeterorum ministrorum primum suae partis locum habet in choro, in capitulo, in refectorio. Ipsi soli seruit sacerdos de thuribulo post abbatem ad Uesperas et ad Matutinas Laudes, quotienscunque ad easdem horas circumfertur thuribulum per chorum. Ea quoque quae extra claustrum sunt si abbas deest, iuxta ipsius arbitrium disponuntur. Si abbas longius a monasterio fuerit, ipse deponere potest eos, quos intellexerit non iuxta proficuum aecclesiae res sibi commissas tractare. Quotiens res expostulat, tenet aut teneri iubet capitulum de omnibus seruientibus, qui intra officinas monasterii conuersantur et secundum merita delinquentium eo iubente uindictae inferuntur. Intrante eo capitulum omnes ei assurgant stantes in suppedaneis donec consideat. Quod si tardauerit et prior claustri in loco superiori prius sederit, intrare non debet. Si causa fuerit

[Page 64]

quae differri non possit aut non debeat, ingresso eo prior claustri ex altera parte prior omnibus sedeat. Transeunte eo per claustrum uel per chorum non assurgitur illi. Uolenti eo sedere in claustro ubi alii fratres sedent assurgunt ei tantum iuxta quos sedere uult; ubicunque extra claustrum fratres sedentes inuenerit, assurgunt ei omnes.

<DE PRIORE CLAUSTRALI>

Prior claustri, quocunque maior prior eat, si fieri possit in claustro uel circa claustrum semper debet esse et ordinem claustri omni sollicitudine seruare. Cum abbas et maior prior absunt, si contingat quemlibet fratrum ex infirmitate laborare, potest ei praecipere in domum infirmorum ire et si tanta egritudo est carnem comedere. Ad ipsum maxime pertinet infirmos fratres uisitare et quid agant et quid uelint cognoscere et in omnibus quae uel corporibus uel animabus eorum necessaria sunt, consulere. Absente maiore priore capitulum seruientium debet tenere et secundum culpas uindictas inferre, sed non est sui iuris quemlibet addere uel auferre.

Sui quoque officii est omni die post Completorium suscepta dante ebdomadario sacerdote a fratribus aqua benedicta remanere, donec omnes pertranseant in aliquo congruo loco, unde bene possit obseruare qui sint, qui non reuenter incedunt et qui in exitu aecclesiae, ut mos est, non uelant capitiis capita sua et multa huiusmodi. Egresso toto conuentu accepta absconsa, si nox est, uadit per criptam et caetera membra monasterii, ubi suspicio potest esse, per claustrum, capitulum caeterasque officinas subtiliter obseruando, ne aliquis frater, qui non debeat, ibi remanserit et ne forte hostia claustri uel armariorum non firmata remanserunt. His ita expletis uadit in domum infirmorum eodem modo consideraturus, utrum omnes in lectis suis iam collocati sint et habeant se silenter et omnibus modis regulariter, sicut mos est. Reuertens quoque in dormitorium hoc idem consideret.

In hieme autem ad interuallum, quod fit inter Nocturna et Matutinas Laudes, si maior prior abest, eandem circum facit, quam maiorem

[Page 65]

priorem debere facere superius dictum est, cum in tractatu mensis nouembris de hoc interuallo sermo fuisset. Facit et aliam circum, cum tardantibus Uesperis seruitores nocte in refectorio cenant et fratres, qui maiori cenae interfuerunt, accensis luminaribus in capitulo eos exspectant. Circumit enim tunc superius dicta loca obseruans ne aliqui, qui cum caeteris in capitulo sedere debeant, ociosis uerbis aut alicui uanitati intendant. Quod cum accidit, si tanta noctis obscuritas est, accendantur luminaria in monasterio, claustro, dormitorio, ut exeuntes ab utraque cena uideant quo procedant. Seruitores uero surgentes a cena ante capitulum tunc ad monasterium uadant. Et dum transeunt ante capitulum incuruati eant, quoadusque pertranseant. Ante introitum tamen capituli se erigant et solito more ad orientem uersi humiliter inclinent. Fratres quoque, qui in capitulo sedent, surgentes a sedibus suis illis transeuntibus humiliter se inclinare debent.

Quaecunque maior prior dum in monasterio est, concedere potest uel prohibere, ulcisci culpas uel indulgere, haec quoque prior claustri absente eo facere potest exceptis maioribus causis, quas uel ipsius maioris prioris uel abbatis iudicio reseruare debet. Ubicunque uel in refectorio uel in capitulo, siue in claustro siue extra claustrum assurgit debet maiori priori ut superius dictum est, absente ipso maiore priore huic assurgit similiter debet.

<DE CIRCUMITORIBUS>

Circumitores monasterii, quos alio nomine circas uocant, iuxta sancti Benedicti praeceptum certis horis circumire debent monasterii officinas, obseruantes incurias et negligentias fratrum et statuti ordinis praeuaricationes. Isti eligantur de totius monasterii melioribus et prudentioribus, qui nec maliciose pro priuato odio unquam clamorem de quolibet faciant nec pro priuata amicitia negligentias aliquorum taceant. Numerus eorum sit secundum facultatem loci et necessitatem rei. Hi religiose et ordinate maxime in circumeundo debent incedere et exemplum religionis uidentibus ostendere. Dum circumeunt nulli signum faciant, nulli quacunque

[Page 66]

occasione loquantur, studiose tantum negligentias et offensiones inspiciant et tacite praetereuntes de eis postea in capitulo clamores faciant. Cum autem extra claustrum inueniunt aliquos fratres loquentes simul assurgant eis ipsi loquentes dicatque eis unus eorum, si ita est, quia per licentiam loquuntur ibi. Circumitores uero nec uerbo nec signo ei respondeant sed modeste pertranseuntes intenta aure subaudiant, ne ipsa uerba sint inutilia quae non oporteat dici. Cum autem cum famulo seu cum quolibet alio laico inueniunt aliquem fratrem loquentem, non est mos, ut ipse frater assurgat cuilibet eorum aut dicat eis quicquam. Nunquam cum circumeunt, debent simul ire, sed unus hac et alter illac secundum quod iniunctam curam inter se diuiserint et abbas uel prior eis ordinauerit. Officinas monasterii nunquam pro hac cura egrediantur, sed per ostia earum prospiciant, si forte aliqui fratres per curiam uadant uagantes aut stent uel sedeant fabulantes. Hae sunt horae, quibus ex consuetudine circumire debent, quamuis et aliis horis, si abbas uel prior ita oportere iudicauerit. Completis tribus orationibus, quas conuentus facit ante psalmos quos ante Nocturna dicere solet, tunc enim accensa candela in absconsa unus eorum in dormitorio debet circumire lectos omnium et omnia sedilia in necessariis sollicitè considerans, ne forte aliquis frater dormiens ibi remanserit. Dehinc reuertatur in monasterium et circumeat omnia altaria in criptis et quae ex utraque parte chori subtus sunt caeteraque monasterii loca, ubi suspicio poterit esse, diligenter obseruans, ne aliquis frater ibi dormiat uel iaceat uel inordinate sedeat. Sanguine uero minuti et egri et debiles non clamantur in capitulo, si ea hora inueniantur sedendo quidem sed non iacendo quiescere. Caeteros uero cum dormientes inuenerit, non eos quocunque modo tangat, sed modeste atque ordinate sonitum tantummodo quo excitentur faciat. Circa medietatem secundi nocturni et in Laudibus paululum ante *Laudate dominum de caelis* accensa candela in absconsa circumeat praedicta monasterii loca obseruans omnia quae superius dicta sunt. In die autem circumeat post offerendam minoris et maioris missae et post cenam, cum bis fratres reficiunt, et post prandium, cum semel. Vadant et in fine Uigiliae defunctorum. Surgant etiam sepe de prandio aut cena, non omnes quidem sed aliqui, cum suspicantur se inuenturos aliquid negligentiae;

[Page 67]

hoc uero non longe a refectorio fiat, ut si opus fuerit statim possint occurrere cum aliis ad uersum, qui finito prandio uel cena dicitur. Isti attente et reuerenter audiendi sunt in capitulo; auditis eis, qui sponte uenias petunt, istorum est primos clamores facere.

<DE CANTORE>

Cantor, quamdiu abbas in monasterio est conuentum sequens, non scribatur in tabula ad lectionem uel ad responsorium, ut uidelicet, si forte abbati commodum non fuerit legere aut cantare, ipsi sine mora pro eo inueniatur paratus. Cum uero abbas extra monasterium est uel intra monasterium conuentum sequi non potest, in locum ipsius scribatur cantor in tabula ad lectionem et ad responsorium. Quicunque lecturus aut cantaturus est aliquid in monasterio, si necesse habet, ab eo priusquam incipiat debet auscultare. Ipsius est omni hora sollicitè prouidere, ne eueniat negligentia in quocunque obsequio quod fit in monasterio. Si quis obliuiosus non inceperit, cum incipere debet, responsorium aut antiphonam uel aliud huiusmodi siue in eodem iam bene incepto aliquo modo deuiauerit, ipse debet esse prouisus atque paratus, ut sine mora quod incipiendum erat incipiat uel eum, qui fallendo deuiauerat, in uiam reducat. Ad ipsius arbitrium cantus incipitur, eleuatur, remittitur. Nulli licet cantum leuare, nisi ipse prius incipiat. Ipsius est omnes fratres in tabula ad omnia officia annotare non considerato conuersionis ordine aut uoluntate eorum sed secundum quod ei uisum fuerit honestatem aut aedificationem in hoc uigilanter consideranti.

In festiuitatibus quae fiunt in cappis secretarius debet eligere quot opus fuerit de melioribus cappis earum, quae ipsa die habentur in choro, et ante initium missae ponere eas supra dextram formam chori. Cantor uero distribuat eas fratribus illis, quos secum in choro habere uoluerit. Ipsa enim capparum distributio eorum est ad regendum chorum aduocatio.

Nullusque eorum ante finem missae de choro debet recedere sine eius licentia. Cantor uero cuiuscunque ordinis uel aetatis sit in medio eorum debet esse in choro. Quotiescunque textus aut thuribulum offertur eis, utrunque prius cantori offeratur, nisi aliquis episcopus uel abbas seu maior prior uel ille qui tenet ordinem ibi sit inter eos. Cantor in dextro choro semper sit et dum tenet chorum quicquid incipit, siue *Kyrieleyson* siue aliud huiusmodi, dexter chorus prius suscipiat quod ab eo inceptum fuerit et sequatur ipsum.

[Page 68]

Omnes qui in choro sunt inclinati quidem cantent *Sanctus sanctus sanctus*, nisi uersus interponantur; erecti uero *Dominus deus sabaoth* et caetera. Cantor et illi qui cum eo sunt totum erecti canant. Ad collectas omnes et cum sacerdos dicit *Orate fratres* et ad totum *Pater noster* inclinentur, sed ad finem ipsius *Pater noster* responso *Sed libera nos a malo* erigantur, quod aliis non licet. Eodem modo fit cum in festis in albis solus uel cum aliis chorum tenet, quod non licet ei, qui in dominicis et huiusmodi festis ebdomadarius cantor exstitit.

In omnibus praecipuis solennitatibus cum eueniunt in dominicis diebus, scribatur in tabula ad officium missae et cum eo duo quos ipse uoluerit.

De thuribulo post offerendam ei deferendo superius dictum est.

Cum fit opus manuum, ipsius est aut legere aut magistro infantum ostendere, quo in loco infans debeat lectionem incipere. In dominicis diebus et huiusmodi festis incepta offerenda accedat qui chorum tenet ad cantorem faciatque signum incipiendi uersus offerendae. Ad ipsum enim pertinet tunc incipere eos etiam si succentor chorum teneat. Cantor uero signo inclinet ei et ebdomadarius cantor similiter ipsi. Incepto unoquoque uersu cantor ante et retro faciat et omnes infantes inclinent.

Ipsius est notificare abbati omnes cantus, quos ipse cantat aut incipit. [
Cura breuium, qui foras mitti solent pro defunctis fratribus, et cura numerandi tricenaria et septenaria, ad eum pertinet. De uniuersis monasterii libris curam gerat et eos in custodia sua habeat, si eius studii et scientiae sit, ut eorum custodia ei commendari debeat.

[Page 69]

<DE SECRETARIO>

Ad secretarii officium pertinet omnia ornamenta monasterii et omnia instrumenta et supellectilem, quae ad ipsum monasterium pertinent, custodire, horas prouidere, in duodecim lectionibus pronuntiatio euangelio in tertio nocturno et in festiuis octauis altare discooperire, textum tunc in uestiarium portare, quem sacerdos ferat cum incepto *Per singulos dies* processerit ad altare, sacerdoti ab altari ad analogium reuerso absconsam cum candela ministrare finitaque collecta eadem absconsam recipere et postea textum ponere super altare.

Ipsius est signa pulsare uel qualiter pulsantur aliis indicare. De nulla hora sonanda a quouis licentiam petit, nisi de sola Prima et collatione excepto de Tercia et Uesperis, cum loquentibus fratribus abbas in claustrum sedet. Candelas per officinas distribuit secundum quod opus fuerit et abbas uel prior praeceperit. De sepulturis tam monachorum quam laicorum curam gerit, ut uidelicet fiant et ubi fiant.

Sui officii est calices bis in ebdomada aut sepius si opus fuerit lauare, corporalia quoque ante Pascha semper et quoties reliquis anni partibus expedit utrumque si diaconus aut presbiter sit, si uero non sit, priori uel abbati indicare et ipsius licentia alicui, qui huius ordinis est, hanc curam commendare. Lauandis corporalibus quanta possit diligentia adhibeatur. Uasa aenea ad nullos alios usus destinata ad hoc opus habeantur; aqua qua lauantur sicut et calicum in sacrarium proiciatur. Lotis dum siccantur, ne aliquae sordes adhaereant, omnibus modis prouideatur.

Cura faciendi hostias super eum est, quae ut mundissime et honestissime fiant summopere studere debet. In primis si fieri potest frumentum cum magno studio granatim eligatur, electum in saculo mundo et de bono panno factum et ad hoc opus tantum ponatur et a famulo boni studii ad molendinum deferatur. Quo delato famulus aliud frumentum in ipso molendino moli prius faciat, ut illud unde hostiae fieri debent

[Page 70]

sine aliqua sorde moli postea ualeat. Reportata farina secretarius uas et locum quo farina buletari debet in circuitu cortina paret, ipsemet uero indutus alba et uelato amictu capite hoc opus agat. Ea autem die, qua hostiae fieri debent, secretarius et fratres, qui eum adiuuare debent, antequam incipiant manus et facies lauent, albis induantur, capita amictibus uelent praeter eum, qui ferra tenturus et inde seruiturus est. Horum unus super tabulam mundissimam ipsam farinam aqua conspergat et manibus fortiter compingat et maceret. Frater, qui ferra in quibus

coquuntur tenet, manus cirothecis habeat inuolutas. Interim dum ipsae hostiae fiunt et coquuntur, dicant idem fratres psalmos familiares horarum et horas canonicas uel de psalterio ex ordine quod tantumdem ualeat, si ita potius uoluerint. Silentium loquendi omnino teneant. Ille tamen qui ferra tenet, si necesse sit, breuiter quod uult indicare potest famulo, qui focum facit et ligna portat, quae debent esse ualde sicca et ante multos dies de industria praeparata. Eius sollicitudinis est ampullas uinarias et aquarias bis in ebdomada, id est quarta feria et sabbato, lauare, omni die uinum et aquam ad missas celebrandas portare, offerentibus ad utramque missam hostias ministrare, candelas ad lectiones et in Matutinis Laudibus ad primam collectam accendere. Quae Matutinae Laudes, si ultra modum et indecenter tardauerint, secretarius cui huius rei cura tunc commissa erit ante gradum satisfactionum prosternatur, quousque ipsa collecta usque ad *Benedicamus domino* finiatur. Quo incepto nulla exspectata licentia recedat et ante et retro non faciat. Hoc modo satisfaciat, quacunque die huiusmodi negligentia eueniat, et inde postea in capitulo aliam ueniam non petat. Et quia huius ministerii et in his quae scripta sunt et in multis aliis quae hic scripta non sunt multiplex et ualde implicita cura est, non uni tantum sed multis commendari atque inter eos diuidi debet. Unus eorum sit magister aliorum, ad cuius dispositionem caeteri agant maioribus causis seruatis arbitrio abbatis uel prioris.

[Page 71]

<DE CAMERARIO>

Camerarii est procurare omnia uestimenta et calciamenta et lectos et stramenta lectorum, quae fratribus sunt necessaria et iuxta regulam habere concessa. Rasoria quoque et forcipes, tersoria ad radendum, tersoria in clauastro pendentia, tersoria et manutergia mandati et omnia uasa eius. Uitreas dormitorii facit et reficit cum opus est, dat ferra quibus ferrantur equi abbatis et prioris et omnium hospitem, quibus ferra dari abbas uel prior praeceperit, fratribus quoque in iter profecturis cappas, fasciolas, calcaria. Semel in anno renouari facit fenum in omnibus lectis fratrum et tunc etiam mundari dormitorium.

<DE CELERARIO>

Ad celerarii ministerium pertinet, omnia quae in pane et potu et diuersis ciborum generibus fratribus sunt necessaria secundum facultatem loci procurare, omnia uasa celarii et coquinae et sciphos et iustas et caetera uasa refectorii et omnem horum trium necessariam suppellectilem ministrare. Pater totius congregationis debet esse, de sanis et maxime infirmis fratribus sollicitudinem habere, praeter consilium abbatis uel prioris de maioribus causis nichil facere. Rogandus est ab eo cantor, ut ante aliquot dies praemuniat eum et praenunciet ei diem quo sententia sua de regula legenda est in capitulo, ut uidelicet honestum et festiuium seruitium ipsa die possit facere fratribus in refectorio; tabulae tamen refectorii non sint coopertae. Lecta uero in capitulo et exposita praedicta sententia cum dictum fuerit a priore *Loquamur de ordine nostro*, statim prostratus in loco ubi mos est dicat.

[Page 72]

Istam obedientiam, quae mihi iniuncta est, mea culpa negligenter et tepide et multo aliter quam oportet tracto et in ea in multis offendo deum et nostros seniores mea culpa et requiro inde absolutionem uestram et seniorum. Quo dicto absoluat eum qui capitulum tenet de his offensis quas ibi enumerauit et de omnibus reliquis quae in eo sunt. Ad cuius absolutionis finem responso ab omnibus cum omni devotionis affectu, ut mos est, *Amen* uadat ad pedem eius et deinde iubeatur ire sessum. Finito capitulo et dicto *Uerba mea*, si ipsa die dici debet, in eodem capitulo dicant fratres pro eo quinquagesimum psalmum. Quo completo cum *Gloria patri* et *Pater noster* dicat ebdomadarius *Et ne nos inducas. Saluum fac seruum tuum. Dominus uobiscum. Oremus. Omnipotens sempiterne deus, miserere famulo tuo* et reliqua. Quod si suscepto breui pro defuncto ipsa die canentes *Uerba mea* in monasterium ituri sunt, priusquam eant praedictum psalmum cum capitulis et collecta dicant. Si autem praedictam sententiam contigerit tali die legi, qua non possit refectio honorabiliter fieri, sicut est in uigiliis Quatuor Temporum et huiusmodi diebus, petat celerarius a priore et capitulo licentiam quo differri possit refectionem in aliam diem, qua honestius et plenius fieri ualeat.

<DE HOSPITALARIO>

Frater qui ad suscipiendos hospites deputatus est in ipsa hospitem domo haec praeparata habere debet: lectos, sedilia, mensas, manutergia, mappas, sciphos, scutellas, coclearia, baccilia et si qua sunt huiusmodi, ligna quoque. Panem uero et potum et caetera cibaria ad opus hospitem per famulos sibi deputatos in celario recipit.

Quicumque abbati uel priori seu alicui de clauastro loqui uult, legationem

suam huic debet iniungere. Ipse uero nichil inde alicui aliquo modo indicans ad abbatem uel priorem uoluntatem hospitis perferat et postea quod ipse decreuerit fiat. Si autem fratri qui in claustro est loquendi cum hospite uel propinquo uel extraneo concessa licentia fuerit, istius est ipsum fratrem de claustro ad hospitem ducere. Quod si abbati uel priori non placuerit ut simul loquantur, nec uerbum nec signum nec aliquem nutum ipsi fratri faciat, quo aliquid inde percipere quolibet modo ualeat.

[Page 73]

Ipsius est prae omnibus sollicitus obseruare de fratribus, qui in obedientiis sunt, cum ad monasterium redeunt, utrum famulos idoneos et sellam regularem habeant et quomodo se in curia contineant, ut si extra ordinem aliquid fecerint, clamorem inde super eos in capitulo faciat. Si extranei clerici se dixerint in refectorio uelle comedere, istius est uoluntatem ipsorum abbati uel priori indicare. Quod si abbas uel prior petitioni eorum annuerit, iste eos quomodo in refectorio se habere debeant bene instruat et ita instructos pulsato iam cimbalo in locutorium adducat ibique abbas uel prior, si abbas deest, manibus eorum aquam tribuat et postea praedictus frater eos ad mensam abbatis ducat. Completo autem prandio atque exeunte conuentu de refectorio praefatus eorum ductor post abbatem uel priorem solus cum illis remaneat et sequatur cum eis processionem, donec de ostio refectorii exeat, postea ducat eos extra claustrum mediocri uoce psallendo cum eis *Miserere mei deus* et caetera quae sequuntur.

Ipsius est extraneum monachum, qui ignarus loci sit, per claustrum in monasterium ad orationem ducere. Breues pro defunctis per manum illius magistro infantum dari uel in capitulum deferri debent. Ad eum pertinet seculares homines, qui societatem fratrum suscepturi sunt, adducere in capitulum. Ipsius est uolentibus uidere officinas ipsas officinas ostendere, obseruato ut conuentus tunc in claustro non sedeat, nec aliquem ocreatum uel calcaria habentem nec aliquem qui nudis pedibus sit uel solis femoralibus calciatus in claustrum pro qualibet causa introducat. Suum praeterea est nouicios, qui de saeculo ueniunt, in capitulum adducere et docere eos priorem petitionem facere.

[Page 74]

<DE ELEMOSINARIO>

Elemosinarius aut per se, si opportunum sibi est, perquirat aut per ueraces et fideles homines cum multa sollicitudine perquiri faciat, ubi egri et debiles iaceant, qui non habeant unde se sustinere ualeant. Si autem ipsemet ad perquirendum et uisitandum perrexit, duos famulos secum habeat et priusquam intret domum, ad quam iturus est, mulieres si aliquae in ea sunt exire faciat. Ingressus domum blande consoletur egrum et offerat ei quod melius habet et sibi intelligit esse necessarium. Quod si eger aliud requirit et ipsud perquirat, si aliquo modo habere potuerit. In eas autem domos in quibus mulieres egrae uel debiles iacent nunquam introeat, sed per unum de famulis suis quod habere potest et eis necessarium est transmittat. Prius tamen quam aliquid de supradictis agat, abbati uel priori indicet et secundum eorum dispositionem elemosinam monasterii eis dispenset.

<DE INFIRMARIO>

Frater, cui cura domus infirmorum committitur et infirmis fratribus seruire deputatur, cocum suum habeat et coquinam separatim, si loci situs et facultas talis sit, ut quod infirmis praeparari necessarium est, opportuno tempore parari possit. Omnia fercula apponenda infirmis ipse administret eis. Omni die post Completorium spargat aquam benedictam per omnes eorum lectos factis tribus orationibus, quae fiunt ante Nocturna, circumeat cum absconsa lectos infirmorum omnium obseruans sollicitus ne aliquis qui ualeret surgere in lecto remanserit. Ipsius est praecipue manifestare et clamare in capitulo negligentias omnium in praedicta domo commorantium. Cum perceperit infirmum iam esse prope finem suum, suum est praecipere famulis suis, ut calefaciant aquam ad lauandum ipsum. Cura de feretro custodiendo et administrando cum opus fuerit super eum est et super famulos suos sicut et cura de administranda tabula, quam ex more prior semel percutit completa ablutione ipsius defuncti. Defuncto fratre et in monasterium deportato locum in quo iacuit mundari et feno uel iunco renouari faciat. Abbas uel prior omnibus modis sollicitudinem gerat ne aliquid, quod ad hoc ministerium necessarium est, in illa domo unquam deficiat.

[Page 75]

<CUM NEGLIGENTIA CORPORIS UEL SANGUINIS DOMINI EUENERIT>

Cum de corpore uel sanguine domini tanta negligentia aliquo casu accidit, ut cadat deorsum, siue in alium locum ubi plene percipi non

possit quo ceciderit et utrum ad terram inde aliquid uenerit, quam citius fieri possit, indicetur res abbati uel priori, qui adiunctis sibi aliquibus fratribus propere ueniat ad locum ubi hoc contigerit. Et si corpus ceciderit uel sanguis effusus fuerit super lapidem aut terram aut lignum aut mattam aut tapetum aut aliquid huiusmodi, puluis terrae colligatur, pars illa lapidis radatur, pars ligni, mattae, tapeti et si quid aliud est huiusmodi abscidatur et in sacrarium proiciatur. Quod si locus ubi ceciderit manifeste deprehendi nequiuert et tamen deorsum cecidisse constiterit, in loco et circa locum, in quem maxime cecidisse crediderint, similiter colligatur, radatur, abscidatur et in sacrario recondatur. Hi uero quorum negligentia hoc euenerit, in proximo capitulo humiliter culpam suam dicant, iudicium nudi suscipiant et iniungatur eis penitentia uel de ieiunio uel iudiciis uel psalmis uel aliquid huiusmodi. Quibus de iudicio ad loca sua reuersis omnes sacerdotes, qui tunc praesentes erunt, surgant et ad iudicia suscipienda cum omni deuotione se offerant. Tunc ille qui capitulum tenet septem tantum quos uoluerit de ipsis ad suscipienda iudicia retineat et caeteris ire sessum praecipiat. Finito capitulo omnes simul prostrati dicant septem psalmos in monasterio incipientes eos psallere cum exeunt de capitulo. Quos sequatur *Pater noster* cum his capitulis et collecta. *Et ueniat super nos misericordia tua deus. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum. Dominus uobiscum. Oremus. Exaudi domine preces nostras et confitentium tibi parce peccatis, ut quos conscientiae reatus accusat, indulgentia tuae miserationis absoluat, aut illam collectam Deus cui proprium est misereri semper, aut aliam pro peccatis.* Si uero super corporale uel super aliquem honestum pannum sanguis ceciderit certumque fuerit quo ceciderit, pars illa panni in aliquo calice abluatur et prima ablutio a fratribus absumatur, reliquae duae in sacrarium proiciantur. In primo autem capitulo dicta culpa hi soli tantum, quorum negligentia hoc euenit, supradictam disciplinam sustineant, fratres uero omnes septem psalmos cum capitulis et collecta sicut superius dictum est in monasterio dicant. Si ipsa die brevis pro defuncto

[Page 76]

in capitulo lectus fuerit, prius canant *Verba mea* pergentes in aecclesiam, postea septem psalmos sicut superius dictum est. Si uero alio aliquo modo de hoc sacramento leuior negligentia euenerit, ex iudicio abbatis uel prioris leuiori uindicta frater, cuius culpa hoc contigerit, puniatur.

<DE RASURA>

Qua die radendi sunt fratres citius solito pulsetur signum ad Primam uel ad Terciam, si ipsa Tercia ante capitulum dici debet. In capitulo non diu sedeant sed necessariis rebus explicitis surgentes pulsata tabula dictoque *Benedicite* exeant in claustrum. Infantes ipsa die capitulum non teneant sed statim post alios exeant, et in scolam suam pergant. Residentibus cunctis et ad radendum paratis incipiat abbas aut prior quinque psalmos, id est, *Verba mea* pro defunctis. Sacerdos ebdomadarius sedens dicat collectas, alter quoque ebdomadarius iuxta eum sedeat et cum eo psalmos teneat. Post quinque psalmos dicant omnes canonicas horas, in quarum fine usque ad Uesperas non dicat sacerdos *Dominus uobiscum* nec *Benedicamus domino*, sed post *Per omnia saecula saeculorum* statim incipiat *Deus in adiutorium meum*. Post Uesperas uero dicto *Benedicamus domino* psallantur Uesperae mortuorum, dehinc Completorium ut canonici, postea familiares psalmi horarum.

Nullus in cuculla radatur sed prius cuculla exutus et frocco indutus cuculla plicata et iuxta se posita radatur. Ille qui radit frocco exutus sit. Iuuenes qui sunt in custodia custodes suos radant et custodes ipsos iuuenes. Quod si custos nequiuert aut nescierit radere roget aliquem maturum fratrem, ut eum radat; ipse tamen custodiens ipsum iuxta eum sedeat. Iuuenes quoque siue nutriti siue de saeculo uenientes utrique tamen extra huiusmodi custodiam existentes non praesumant ut alter alterum radant, sed seniores ab illis et illi a senioribus radantur. Magistri pueros radant et ipsi a pueris radantur, si tamen huiusmodi scientiam habent.

Hiemali tempore quando pueri et sanguine minuti atque infirmi post capitulum accipiunt mixtum, refectorarii primi se radant, et post psalmos

[Page 77]

tam cito apparatus refectorii faciant, ut fratres accepturi mixtum omnia parata inueniant. Quamdiu psalmi dicuntur nemo tondeatur uel caput abluat uel ungues incidat nec extra claustrum sine licentia ire praesumat. Finitis psalmis dicat abbas uel prior *Benedicite* et responso *Dominus* postea loquantur. Tunc lesciuia in claustrum deferatur et qui uult caput lauet quisque sibi nullus alii, praeter magistros infantum, qui paruulis pueris qui id non possunt capita lauare debent. Frater dum raditur, si signum ad horam sonuerit, induat cucullam super froccum et pergat in chorum, si tamen omnino barbam rasam aut omnino adhuc intactam

habet. Alioquin extra chorum maneat. Ipso die quo se radunt fratres mappae in refectorio mutandae sunt. Aliis diebus quando fratres in clauastro loquuntur, qui necesse habet tonderi potest in clauastro sed per licentiam abbatis siue prioris.

<DE SANGUINIS MINUTIONE>

Licentia minuendi sanguinem omni tempore statim post capitulum petenda est et celerario indicandum. Hora minuendi est in hieme post euangelium maioris missae, in aestate post Nonam ante Uesperas, in Quadragesima post Uesperas. Cum ii qui minuendi sunt calciati nocturnalibus suis ad locum qui huic operi deputatus est uenerint, uersi ad orientem ante et retro inclinent, deinde priore eorum incipiente uersum *Deus in adiutorium meum intende* ter dicant et caetera sicut in aestate post Nonam in capitulo, quando fratres locuntur in clauastro. Si unus tantum fuerit solus hoc faciat. Postea exuant froccos et parent se ad minuendum.

[Page 78]

Silentium ibi omnino teneant nisi necessitas loqui cogat, quae differri aut non possit aut non debeat. Quod si euenerit, breuiter et modeste et humillima uoce id fiat.

Chorum non cogantur intrare usque in crastinum post orationem Primae uel Terciae, quo tempore ante capitulum Tercia dicitur; si plus indigent petita licentia diutius extra chorum remaneant. Crastina die nocturnales suos calcient, duobus diebus mixtum accipiant. Cum ad ipsum mixtum uentum fuerit, si tempus sit quo fratres semel reficiunt, simul omnes dicant uersum et ante mixtum et post mixtum cum psalmo *Miserere mei deus* et reliquis eo modo quo dicitur a conuentu, cum bis reficiunt omnes fratres. Benedictio a priore sacerdote detur, lectio ab uno aliquo memoriter recitetur, in refectorio totum fiat. In crastino minutionis clamatus aliquis minutorum surgat et ad petendam ueniam se offerat; aliquis uero eorum quibus minutio nota est priori dicere debet, quod frater ille minutus sit et prior ei praecipere, ut stando loquatur et maxime si de uena brachii minutus sit. Si culpa leuis est indulgeatur ei; si autem talis fuerit, quae sine corporali disciplina dimitti non debeat, in aliud tempus differatur.

Haec sunt tempora quibus fratres minui non debent, nisi necessitas cogat: si in crastino festiuitas duodecim lectionum sit exceptis sabbatis Quadragesimae usque ad Passionem Domini; si crastina die festiuitas trium lectionum sit, in qua missa in cappis celebretur, sicut sunt tres dies post Pasca et tres post Pentecosten; quatuordecim dies ante Pasca; si ipsa die uel in crastino canonica ieiunia sint, quae uiolari non possint; festiuitas Omnium Sanctorum, quia in crastino omnes sacerdotes pro defunctis missam celebrare et reliqui psalmos pro missis ordinatos dicere debent.

<DE SACERDOTE EBDOMADARIO>

Cum sacerdoti maioris missae ebdomadario aliquid dormienti euenerit, propter quod ipsa die missam celebrare non debeat, si fuerit priuata dies non dimittat quicquam facere de suo officio nisi missam et benedictionem in refectorio et Completorium, quia aqua benedicta post Completorium fratres aspergere ad ipsum pertinet, qui Completorium dixit et missam celebrauit. Quod si duodecim lectiones fuerint, dimittat etiam Uesperas, Matutinas quoque Laudes, si ad ipsas reuestiri debeat sacerdos. Finita

[Page 79]

autem principali oratione cum sacerdos reuestitus qui pro eo facit officium exierit de choro, sacerdos ebdomadarius de quacunque parte chori sit nullo exspectato signo compleat reliqua omnia quae secuntur. Cum autem ipse ebdomadarius reuestitus cantat Uesperas aut Matutinas Laudes et completa principali oratione egreditur chorum ut exuatur, tunc uni de suo choro cui uoluerit signum faciat, ut agat pro eo commemorationem sanctorum. Qua completa ebdomadarius reuersus in chorum compleat quae sequuntur.

<DE ITINERANTIBUS>

Frater in aliquod iter profecturus et in crastino non reuersurus accipiat benedictionem exeundi. Si uero contigerit ut altera die reuertatur, non accipiat benedictionem reuertendi. Si autem profecturus sperat se in crastino rediturum, non accipiat benedictionem eundi. Quod si euenerit ut ultra biduum moretur, reuersus reuertendi benedictionem accipiat. Ille uero frater qui accepta pergendi benedictione ultra biduum moratus fuerit, si ipso die quo redierit in aliquem locum extra monasterium perrexerit et unius noctis moram fecerit, in crastino reuersus omnes reuertendi benedictiones accipiat, quia ex quo primum abiit non iacuit in monasterio. Si uero sine benedictione exeat sperans se in crastino rediturum et ita eueniat atque ipsa die, qua rediit extra monasterium ubi, una nocte moretur in aliquem locum pergat, reuersus ipsa die omnes reuertendi benedictiones accipiat. Hoc propterea fit, quia duabus continuis

noctibus extra monasterium fuit. In exeundo nullam benedictionem accipiat, nisi ultra biduum se moraturum existimet. Si frater quilibet de foris ueniens accipiat utramque benedictionem ueniendi scilicet atque exeundi nec sit ei opportunum statim uel etiam per totam ipsam diem exire, ad quocunque horas in monasterio fuerit accipiat benedictiones ueniendi exeundi uero minime, nisi forte contigerit eum ipsa nocte in monasterio remanere. Tunc enim in crastino si exire uoluerit, suscipiat eam. Ad Uesperas uel ad Completorium nunquam debet dari benedictio exeundi.

[Page 80]

Frater accepta benedictione si priusquam de claustro exeat signum regularis horae sonuerit, cum caeteris in chorum pergat et dicta hora in uiam suam uadat. Si autem extra clastrum fuerit et priusquam portam curiae egressus sit ad regularem horam signum pulsatum fuerit, ad ecclesiam redeat et regularem horam extra chorum dicat et postea uiam suam teneat. Fasciolatus aut cinctus siue eum cappa nunquam in clastrum introeat.

Fratres in uiam directi cum horam regularem dicunt aut orationem faciunt aut *Deus in adiutorium* cum *Gloria patri* dicunt, si dies talis est, sicut in monasterio genua flectant, sed ante et retro nusquam faciant nec cum falluntur ueniam petant, nisi sint in ecclesia. Diebus quibus super formas orant dicturi aliquam horam si equitant de equis descendant et inchoata hora ac uenia petita a manibus cirothecas et a capitibus capitia auferant et sic ascensis equis horam finiant. Quod si inter psallendum necessitas loquendi eueniat, finita locutione iterum a capite horam incipiant. Dum hora in hospitio canitur, aut cum manducant froccis induti sint aut solis cucullis. Cunctam psalmodiam quam in nocte eis dicere commodum non est, equitantes per uiam dicant praeter eam quam in die dicere solent ad complendum ordinem, ad uitandam curiositatem, scurrilitatem, otiositatem. Antequam dormitum uadant Completorium dicant. Quo dicto si grandis quae uitari non debeat necessitas loquendi eueniat, dicto uerso quam breuius fieri possit loquantur. Et si ante Matutinas hoc accidat, Completorium iterum dicant et postea silentium teneant. Ubicunque monachus sit, tota nocte ante eum lumen ardeat.

De monachis in uiam directis hunc morem coenobia illa tenent, quae nostro tempore nostri ordinis maiorem auctoritatem habent. Beatus tamen Benedictus moram dierum non determinat sed absolute imperat, ut de itinere reuersus monachus per omnes canonicas horas benedictionem accipiat.

[Page 81]

<DE SILENTIO>

Dum regularis hora, praeter Completorium in monasterio canitur, nullus fratrum loquatur intra officinas totius monasterii nec infra totam curiam nec etiam in domo infirmorum praeter illos infirmos, quos tanta infirmitas angustiat, ut eos interim silentium tenere non sinat. Completorium uero dum canitur, licet priori et eis, qui per licentiam de Completorio remanent, de utilibus et necessariis rebus loqui.

Similiter dum regularem horam fratres in aecclesia dicunt, nullus comedat in refectorio excepto solo Completorio. Tunc enim licet iis qui aliqua utilitate impediti ante illam horam se expedire non possunt et fratribus qui de foris ueniunt, comedere in refectorio. Qui si ante collationem incipientes comedere circa finem Completorii cenam suam commode explere non ualent, licet eis a mensa surgere et in monasterium ad benedictionem ire et postea in refectorium ad complendam cenam redire.

<DE CULPAE SATISFACTIONE>

[<SMALL>] <DE LEUI CULPA.> [</SMALL>] Ad leuis culpae satisfactionem adiudicatus frater a communi mensa separatur usurus cibo et potu quibus alii fratres, nisi ei nominatim fuerit interdictum, refecturus hora nona, si fratres sexta uel ad uesperam, si fratres hora nona. In monasterio et in capitulo in

[Page 82]

loco ubi solet esse sit aut ultimus omnium aut inter utrumque secundum quod culpa fuerit et abbas praeceperit. In aecclesia missam non celebret, epistolam uel euangelium uel lectionem non legat, responsorium non canat, antiphonam super psalmos non imponat nec aliquid huiusmodi, nisi cum caeteris agat. Ad candelabrum uel ad thuribulum non se reuestiat, ad offerendam uel ad pacem non accedat.

Circa finem regulariter instituti operis dei tam in nocte quam in die cum incipiunt *Kyrieleyson*, prosternat se ante gradum ubi benedictiones accipiuntur ibique tamdiu prostratus iaceat, usquequo dicatur *Qui tecum uiuit*. Si festiuitas duodecim lectionum eueniat, tamdiu ab hac satisfactione

quiescat, quousque priuati dies redeant. Dum fratres in refectorio comedunt, ipse sit in aecclesia. Cum abbati placuerit ab hac satisfactione absolvere eum, si in monasterio in conuentu fuerit, mittat ad illum cum prostratus fuerit unum de prioribus qui circa eum sunt, qui ex parte ipsius signum prostrato faciat ut surgat, qui statim surgens humiliter abbati inclinet et ad locum suum uadat. Porro si abbas in capitulo sederit, rogantibus fratribus dicat ei *Indulta sit uobis haec leuis culpa satisfactio* uel aliquid huiusmodi et ille frater statim surgat et ad pedes abbatis uadat et postea in locum suum reuertatur. Si abbas in itinere fuerit, licet priori uel ei qui ordinem tenet absente priore hoc totum facere. [
]

[<SMALL>] <DE GRAUI CULPA.> [</SMALL>] Si frater aliquis, quod deus auertat, culpam grauem commiserit et ipsa culpa manifestata secreto emendari competenter nequierit, in capitulo ante abbatem in conuentu fratrum examinetur et communi iudicio frater ille corporalem disciplinam acriter patiatur et in grauis culpa satisfactione esse iubeatur. Qui accepta disciplina uestitus atque cinctus cultellum suum ibi deponat, caput suum capitis cooperiat et cum summo silentio ad locum huic negotio ordinatum pergat praecedente fratre illo, qui clauem ipsius loci seruat. Tunc abbas provideat unum de senioribus, cui eum custodiendum secure possit committere, qui eum ad horas ducere et post horas ad locum suum

[Page 83]

debeat eum reducere. Qui senior post capitulum secreto ab abbate inquirat quo ordine frater ille uiuat et quid aut qua hora comedere debeat. Loquatur ei frater ille et alii quibus abbas praeceperit, caeterorum autem nemo illi societur neque colloquatur.

Cum pulsatur signum ad horam, custode suo ducente cooperto capite ante ostium monasterii ueniat et, si conuentus adhuc monasterium non intrauit, quousque totus introeat ibi prostratus iaceat. Si uero iam intrauit, stet ibi et inclinet et genua flectat, sicut fratres qui in choro sunt, dum cantatur hora. Si aliqui fratres iuxta se transierint, humiliter inclinet eis. Transeunte tunc abbate prostratus ueniam petat, si frater ille iuxta se eum transire cognouerit. Finitis horis regularibus exeuntium ab aecclesia pedibus cooperto capite prosternatur quousque omnes pertranseant. Ingredientes uero et egredientes dicant ei sub silentio *Misereatur tibi deus*. Egressis omnibus operto capite custode suo eum praecedente ad locum unde uenit reuertatur.

In capitulum statutis ab abbate diebus praedicto custode eum ducente ueniat et corporale iudicium humiliter et patienter sustineat. De cibo et potu competens ei misericordia impendatur, ne forte nimiis angustiis oppressus immoderata *tristitia absorbeatur*. Hoc modo tractetur quoadusque humilitate et patientia et emendationis promissione adiunctis fratrum precibus misericordiam consequatur. Qua uero die precantibus fratribus decreuerit abbas misericordiam ei impendere, eo modo quo superius dictum est in capitulum ueniat prostratus culpam suam fateatur et emendationem promittat et misericordiam quaerat. Iussus surgere frequenter se prosternat et eadem uerba et similia dicat cessaturus cum abbas dixerit ei *Sufficiat*. Postea iubeatur exuere et corporalis disciplinae iudicium sustinere. Quo facto dicat ei abbas *Motus fratrum nostrorum* precibus et patientia et humilitate uestra et promissione emendationis uestrae hanc misericordiam uobis impendo, ut dehinc cum fratribus sitis. In refectorio in loco quem uobis designabimus comedatis, disciplinam corporalem pro hac culpa ulterius non suscipiatis. De caeteris ad comprobendam adhuc humilitatem et patientiam uestram, ita uos habete sicut frater, qui in leuis culpa penitentia esse iubetur, excepto quod incepto Kyrieleison ad gradum uos non prosternetis sed expleta regulari hora in loco in quo stabitis, sicut beatus Benedictus praecipit, *flexis ad terram genibus sicut qui in psalmo fallitur, humiliter satisfacietis*. Hoc audito frater ille ad pedes abbatis uadat et rediens in locum in quo

[Page 84]

stabat tres genuum flexiones ante scilicet et ad dexteram et ad sinistram cum omni deuotione faciat, gratias referens fratribus quia pro se rogauerint et humiliter supplicans quatenus adhuc rogare dignentur. Postea designet abbas ei locum, ubi esse debet et eo praecipiente sessum uadat. [
] Haec quidem culpa ad abbatem proprie pertinet corrigenda. Qui tamen si desit a patria nec ad praesens ut ueniat exspectatur, a priore corrigi potest totius congregationis assensu.

Si frater peccans peccatum suum defendere potius quam cognoscere et emendare uoluerit, proclamatus etiam abbati uel priori contumaciter respondere praesumpserit, admonitus quoque ut resipiscat in sua pertinacia permanere decreuerit, hunc talem surgentes fratres quot et quibus iussum fuerit uiolenter arripiant et in carcerem huiusmodi arrogantibus deputatum trahant uel ferant. Ibique depositus tamdiu seruata discretione affligatur, quousque superbiam deponat, culpam cognoscat, humiliter

emendationem promittat. Quod si inspirante deo euenerit, res prius in capitulo ostendatur, dehinc a fratre cui huiusmodi cura iniuncta sit in capitulum deducatur. Introeat autem uel nudus sicut fugitiuus monachus uel indutus prout res poposcerit considerata qualitate et quantitate uel praecedentis culpaе uel subsequēntis arrogantiae. Postea tractetur sicut superius dictum est, hoc est, uel grauiter si graui uel leuiter si leui culpaе fuerit deputatus. Quod si spiritu diabolico plenus superbire magis quam promittere emendationem elegerit, adhibeantur ei de toto conuentu orationum suffragia. Si uero abbas nec sic suam industriam praeualere conspexerit, prudenter tractet cum consilio omnium fratrum, utrum expediat eum uel diutius detineri uel de monasterio expelli. [
[<SMALL>] <DE FUGITIUIS.> [</SMALL>] Fugitiuus de monasterio monachus, si reuersum ad monasterium suscipiendum eum abbas iudicauerit, hoc modo suscipiatur. In hospitali domo aliquantis diebus primum maneat, ad claustrum uel ad officinas claustrum uel ad monasterium nisi iussus nullatenus accedat, ut interim penitudinis suae et humilitatis et patientiae aliquod documentum ostendat. Nullus frater secum conuersetur, nullus ei in aliquo consortio uel colloquio coniungatur, nisi ei ab abbate uel a priore uel ab eo qui seruat ordinem iubeatur.

[Page 85]

Ea uero die qua in capitulum intraturus est, in locutorio uestimentis suis se exuat, staminia, si habitum non reliquit, circumposito cingulo se circumcingat, sinistro brachio cucullam plicatam et in dextera manu uirgas sumat et sic nudis pedibus et nudo desuper corpore ducente eum fratre cui iniunctum fuerit in capitulo ueniat. Quo ingressus in loco ubi prosterni solet statim se prosternat, interrogatus more solito culpam dicat, dehinc sedens corporalem disciplinam ad imperium abbatis suscipiat. Qua suscepta cuculla tantum ibi induta sicut uenit sed non ferens uirgas in locutorium redeat, ibi se calciet et regulariter induat et in capitulum rediens tamdiu se prosternat, donec ab abbate dicatur ei *Sufficiat*. Iniungatur ei satisfactio grauis culpaе et in ipsa satisfactione habeat se sicut superius dictum est, cum de graui culpa ageretur. Si abiectis monachicis uestimentis in seculari habitu ad monasterium redit seruatis circa eum caeteris, quae superius dicta sunt, saeculari ueste in qua reuersus est circumcinctus, sicut supra de staminia dictum est, et non portans cucullam capitulum ingrediatur et post susceptam disciplinam cuculla a camerario ante ipsum posita ab eo suscipiatur et ibi statim induatur.

<DE NOUITIIS>

[<SMALL>] <DE NOUITIORUM SUSCEPTIONE.> [</SMALL>] Veniens aliquis ad conuersionem de saeculo in primis sicut alii hospites suscipiatur in hospitio. Cuius uoluntate cognita frater, qui cellae hospitem procurator est, abbati uel absente abbate ei qui ordinem tenet rem nuntiet. Loquatur cum eo abbas uel prior uel aliquis spiritualis frater cui iniunctum fuerit. Quid si desiderium petentis ex deo esse cognouerit, ostendatur res fratribus in capitulo, quorum audito consilio si suscipiendum eum esse abbas decreuerit, statuta die ducente eum praedicto hospitem susceptore et doctus ab eodem qualiter petitionem facere debeat, in capitulum ueniat, in loco ubi prosterni solet se prosternat. Interrogatus quid dicat quam humiliter poterit in his uel in similibus uerbis petitionem suam faciat: *Dei misericordiam* et uestram societatem et fraternitatem huius loci requiro et in hoc monasterio *monachus fieri et deo seruire desidero*. Respondet ei abbas uel qui loco

[Page 86]

abbatis ordini praeest: *Societatem et consortium electorum suorum concedat uobis omnipotens dominus* et responso a toto conuentu *Amen* iussus surgere surgat. Pronuntientur ei *dura et aspera*, quae in hoc ordine perferunt, qui pie et regulariter uiuere uolunt, item duriora et asperiora quae, si indiscipline se habeat, sibi poterunt euenire. Quibus auditis si adhuc in proposito suo perstiterit et duriora et asperiora se paratum perferre promiserit, respondeatur ei ab eo qui capitulum tenet *Dominus Iesus* Christus sic perficiat in uobis quod pro eius amore promittitis, ut eius gratiam *et uitam aeternam habere possitis*. Et respondentibus omnibus *Amen* subiungat *Et nos pro eius amore hoc tenore concedimus uobis, quod tam humiliter et tam constanter requiritis*. Hoc audito nouitius uadat et humiliter osculetur pedes ipsius. Tunc ipso praecipiente ducat eum magister nouitiorum in aecclesiam ibique coram quolibet altari extra chorum sedens praestoletur donec capitulum finiatur.

Quo finito ducat eum praedictus magister suus in cellam camerarii uel in aliam domum, ubi id quod agendum est opportunius fieri possit. Benedicta sibi prius corona, si laicus sit, cum antiphonis et psalmis et collectis ad hoc officium ordinatis uel in aecclesia ante introitum missae ad gradum ubi benedictiones fratres accipiunt, uel in capella infirmorum aut in capella abbatis secundum quod ipsi abbati placuerit,

ductus itaque nouitius siue laicus siue clericus in praedictum locum tondeatur et radatur more monachorum. Dehinc uestibus saecularibus exuatur et rebus monasterii regularibus praeter cucullam capitis assuto tunicae induatur. Dum haec aguntur, a fratribus quibus iniunctum fuerit septem penitenciales psalmi indirectum dicantur. Sic paratus ducatur in conuentum fratrum. In choro, si clericus est, ultimus sit in ordine clericorum, si laicus, laicorum et ad processionem similiter. In capitulo et refectorio sicut est ordo conuersionis eius. [
]

[<SMALL>] <DE TEMPORE PROBATIONIS.> [</SMALL>] In cella nouitiorum dormiat aut in dormitorio, si cenobium huiusmodi cellam non habet. In conuentu non legat, solus non cantet, ad missam non offerat, pacem non sumat, in claustro separatim sedeat cum magistro suo in loco nouitiis deputato. Nullus ei loquatur aut signum faciat absque magistri sui licentia. Magister talis sit, qui exemplo uitae et uerbo doctrinae possit eum de anima sua monere et ordinem docere. Loquentibus in claustro fratribus si quis amore dei et zelo iustitiae ad eum uenire eumque uel arguere uel monere uoluerit, [Page 87]

licet ut ueniat et accepta a magistro licentia quod dicere uoluerit dicat. Facto autem clamore statim surgens coram magistro suo sicut fratres in capitulo ueniam petat non sessurus donec emendatione promissa idem magister praecipiat. Et de leuibus quidem culpis hoc modo agatur; pro maioribus autem culpis aut in capitulo pro quantitate culpae corripiatur aut, si ibi cella nouitiorum est, in ea quemadmodum in capitulo increpetur et uerberetur. De capitulo facto sermone cotidie exeat et interim in monasterio maneat, nisi pro maiori culpa, ut dictum est, castigandus remaneat. De his culpis, quas in saeculo gessit et quae in hoc ordine sibi euenerunt uel eueniunt, frequentes confessiones faciat abbati, priori, spiritualibus fratribus quibus haec cura iniuncta est. Transactis plerisque diebus si uita eius fratribus et fratrum conuersatio sibi placuerit, monendus est a magistro suo quatenus roget priorem et aliquos maiores fratres, ut et ipsi pro eo intercedant apud abbatem pro benedictione tribuenda et professione suscipienda. Quod si eum benedicere abbati placuerit, statuta die in capitulo finito sermone in loco ubi solet se prosternat prostratusque pro impetranda benedictione petitionem faciat. Iusso eo surgere narrentur ei iterum dura et grauiora, quae in nostro ordine a sanctis patribus sunt instituta. Qui si haec omnia et adhuc grauiora, si necesse fuerit, humiliter et patienter se ferre paratum esse responderit, interroget abbas considentes fratres, quid inde sentiant et utrum precibus eius annuendum esse concedant. Quibus respondentibus se libenter concedere adiungat *Et nos concedimus in nomine domini*. Quo dicto uadat ad pedes abbatis uel eius qui ordini praeest, si abbas deest. Dehinc reuersus in locum in quo stabat flexis ad terram genibus humiliter inclinet ante et ad dexteram et ad sinistram gratias referens fratribus pro misericordia eorum precibus sibi impensa. Postea praecipiente abbate cum magistro suo exeat finitoque capitulo, si scribendi scientiam habet, professionem suam scribat aut si nescit scribere alium roget, qui pro [Page 88]

se scribat; ipse tamen in fine ipsius professionis signum crucis faciat. Deinde ablato a tunica capitis usque ad horam benedictionis suae extra chorum maneat. [
] [<SMALL>] <DE BENEDICTIONE NOUITIORUM.> [</SMALL>] Cantor uero procurare sibi debet membranam et incaustum et scriptorem si nescit scribere. Hora benedicendi in arbitrio abbatis est, uidelicet aut ante introitum missae, si missam non celebrat, aut post euangelium siue missam celebret siue non. Ipse tamen in consecratione monachi si ei commodum est missam celebrare debet, sicut canones praecipiunt. Lecto igitur euangelio intrante chorum nouitio praecedente eum magistro suo incipiente dextero choro dicat conuentus psalmum *Miserere mei deus*, nouitius ante altare ueniens super gradum se prosternat. Dictoque psalmo surgens professionem suam legat et super altare ponat. Quod si ignarus litterarum est, magister suus debet eam pro eo legere et ipse nouitius super altare ponere. Quo facto flexis coram altari genibus ueniam petat et postea ad locum ubi se prostrauit rediens uersum *Suscipe me domine* ter dicat ibique inter dicendum ter genua flectat; quem uersum ter repetens conuentus adiungat ad ultimum *Gloria patri. Kyrieleyson. Christe eleison. Kyrieleyson. Pater noster*. Conuentu incipiente *Gloria patri* nouitius inclinatus peruoluat se in circuitum et statim prosternat se. Abbas dicto *Et ne nos inducas in tentationem* et responso *Sed libera nos a malo* incipiat psalmum *De profundis* quo finito a conuentu cum *Gloria patri* adiungat *Saluum fac seruum tuum. Mitte ei domine auxilium de sancto*. Nihil proficiat inimicus in eo. Esto ei domine turris fortitudinis. Domine exaudi orationem meam. Dominus uobiscum, deinde collectam *Deus indulgentiae pater*, item aliam *Deus qui per coaeternum filium*, item aliam *Domine Iesu*

dominum nostrum incipiat abbas ymnum *Veni creator spiritus*. Quo a conuentu deuote et solenniter decantato, dicat collectam *Sancte spiritus qui te deum ac dominum*. Qua dicta surgat nouitius et spargat super eum abbas aquam benedictam eoque stante benedicatur cuculla et aspergatur aqua benedicta. Qua benedicta accedat nouitius ad abbatem et flexis genibus stet ante eum, quem tunica exuens abbas dicat *Exuat te dominus ueterem hominem cum actibus suis*. Et induens eum cuculla subiungat *Induat te dominus nouum hominem*, qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate *ueritatis*. Ad utrumque respondeant audientes fratres *Amen*. Subsequatur super eum flexis genibus inclinatum oratio *Deus misericors deus clemens*. Qua dicta osculetur eum abbas induens caput eius capitio; dehinc ducatur per chorum ad osculandum omnes fratres, ultimus collocetur. [
] Tribus diebus communionem corporis et sanguinis Christi accipiat. Tercia die ad pacem missae auferat ei capitium de capite abbas uel cui abbas praeceperit, si ipse id faciendi opportunitatem non habet. Ante hanc horam ex quo benedictus est summum silentium teneat, de capitulo facto sermone exeat, ad processionem non uadat, cuculla indutus cucullato capite dormiat. In primo autem capitulo quo ei licet loqui debet magister eius de eo memoriam habere coram abbate dicens *Domine* si placeret uobis praecipere, posset iste frater ab hac die in antea legere et cantare *in conuentu sicut alii fratres*. Respondente abbate *Faciat cum benedictione dei* inclinet ipse nouitius ad abbatem de loco in quo sedet. Ex illa die cuiuscunque ordinis sit habet licentiam exsequendi omnia, quae sui ordinis sunt, nisi sit sacerdos. Ipsi enim infra primum conuersionis suae annum missam celebrare non licet, nisi in saeculo probatae castitatis fuerit et abbas pro hac re specialem ei licentiam dederit.

<DE PUERI OBLATIONE>

Offerendus puer facta sibi prius corona manibus portans hostiam et calicem cum uino, sicut mos est, post euangelium sacerdote qui missam celebrat a parentibus offeratur. Qua oblatione a sacerdote suscepta inuoluant praedicti parentes manus pueri in palla, qua altare coopertum est, et cuius pars antierius pendet et tunc suscipiat eum abbas. Quo facto praefati parentes coram deo et sanctis eius statim promittant, quod per se uel per suppositam personam susceptum ordinem puer nunquam reliquat neque ei ei aliquid scienter daturus, unde puer quod absit perire possit. Hanc promissionem prius scriptam coram testibus uerbis ibi prius edicant et postea super altare ponant. His expletis benedicat abbas cucullam et exuens puerum cappa uel pellibus uel aliqua huiusmodi clamide dicat *Exuat te dominus ueterem hominem* ut supra; et induens eum cuculla subiungat *Induat te dominus nouum hominem* et caetera. Dehinc ducatur ad radendum et uestiendum, sicut nostri ordinis consuetudo est. Cum uero adulta aetate facturus professionem fuerit, fiant ei caetera quae superius debere fieri conuerso iam diximus. Hoc autem quod modo factum est, iterari non oportet.

<DE CAPITULO>

Omni die minimi signi ad designandum capitulum incipiente sono fratres omnes qui sedent in choro statim surgere et uersi ad orientem interim debent stare, fratres quoque qui alicubi in monasterio sunt chorum intrare. Nullus eorum librum teneat, nullus in libro aliquid legat aut

inspiciat, nullus in claustro pro qualibet occasione tunc sedeat; praedicti signi cessante sonitu praecedentem priorem sequantur alii, sicut est ordo conuersionis eorum. Considentibus fratribus in capitulo ad nutum ordinem tenentis petita benedictione lectis et pronunciatis, quae legi et pronunciari consuetudo est, facto sermone, dicto *Loquamur de ordine nostro* si clamatur aliquis, qui commune cum uno aut pluribus nomen habeat, nisi clamans ita discernat et determinet, ut nulla dubitatio possit esse, omnes qui eiusdem nominis sunt, cuius est ille qui clamatur, statim debent surgere et ad uenias humiliter se praesentare, donec clamator determinate eligat de quo dicat. Ipsa autem determinatio ab ordinibus uel officiis, si possit fieri, debet esse hoc modo *Domnus Eduardus presbiter, diaconus, subdiaconus, secretarius, magister infantum* uel *iuuenum* uel aliquid huiusmodi, non *archidiaconus*, non *Lundonensis*, non aliquid cognominatum de saeculo.

Clamator ei super quem clamorem facit in ipso capitulo iudicium non faciat. Interrogatus more solito qui prosternitur ad omnes uenias *Mea culpa* dicat excepto cum societatem postulat aut obedientiae absolutionem aut cum aliquis frater misericordiam petit pro suo propinquo nouiter et postquam ad ordinem uenit defuncto patre scilicet, matre, fratre,

positus est, misericordiam petunt uel cum aliquis frater in longum iter profecturus est aut cum aliquid magnum et arduum et suis uiribus impar fratri iniungitur. In his et huiusmodi hoc modo respondetur *Dei misericordiam et uestram requiro et obsecro* et caetera, sicut ratio rei pro qua petitur postulat.

Suscepturus iudicium aut sola grossiori uirga super staminiam uerberetur et prostratus iaceat aut pluribus gracilioribus uirgis et nudus sedeat, utrumque ad arbitrium eius qui praeest ordini considerata qualitate et quantitate culpa. Dum corporalis disciplina infertur fratri, omnes inclinato capite debent esse et pio et fraterno affectu compassionem super eum habere. Interim nemo in capitulo debet loqui, nemo ad illum aspicere exceptis grauibz personis, quibus licet pro eum intercedere. Clamato super eum a quo clamatus est in ipso capitulo clamorem facere non licet. Disciplinam corporalem inferat quicumque ille sit cui ab abbate uel priore iniungitur hoc obseruato, ne infantibus uel iuuenibus aut nouitiis id facere iniungatur. Nemo ibi cum uno aut pluribus secreto loquatur; quicquid loquitur a rectore ordinis et a toto conuentu audiatur. Sermo tantum sit de utilibus et de his quae ad ordinem pertinent. Loquente uno taceant alii. Uerba loquentis nemo interrumpat praeter eum qui rector est ordinis, cui licet loquenti praecipere ut sileat, si forte ei sermo illius superfluum et inutilis uideatur. Rectore ordinis incipiente loqui etiam si aliquis loquebatur taceat et ab omnibus summum silentium fiat.

<DE PROMOTIONE ALICUIUS FRATRIS>

Si placet abbati aliquem fratrem pro suis meritis honorare et considerata personae eius honestate in superiori loco statuere, audito frater ille ab abbate sedente in capitulo *Ite superius sedere iuxta illum fratrem* statim surgens ad pedes abbatis uadat et postea ad locum ubi ei praecipitur sessum pergat et ex illa die in monasterio et processione et refectorio ipsum locum habeat. Laicum conuersum beatus Benedictus non praecipit taliter promoueri. Si tamen abbati promouere eum placuerit, locum quem
[Page 93]

in capitulo suscipit in refectorio etiam tenebit, in monasterio uero et processione super eos conuersos esse iubebitur, quibus frater ille iuxta quem locum habet prior esse dinoscitur.

Euenire potest cum huiusmodi promotio ordinatur, ut absentes sint aliqui fratres honesti et bonis actibus praediti quibus prior sit frater ille, iuxta quem promotus sedere iubetur, et ideo determinate oportet ei in capitulo dici, utrum super ipsos etiam absentes cum redierint esse debeat. Ingrediens frater capitulum loquentibus aliis *Benedicite* dicat. Egrediens uero si est reuersurus nec ante et retro faciat nec *Benedicite* dicat, si non est reuersurus utrumque agat.

<DE MONACHIS IN CONFRATERNITATEM SUSCIPENDIS>

Monachus petiturus concedi sibi societatem et beneficium monasterii introductus in capitulum *Benedicite* dicat. Deinde prostratus ad gradum ubi consuetudo est interrogatus quid dicat humili et deuoto corde in his uerbis respondeat: *Peto per misericordiam dei et uestram et omnium istorum seniorum societatem et beneficium huius monasterii*. Quo dicto respondeat abbas *Omnipotens dominus concedat uobis quod quaeritis et ipse praestet uobis consortium electorum suorum*. Postea iussus ut surgat accedat ad abbatem et ab eo per librum regulae sumat monasterii societatem. Qua sumpta acceptoque ab eo osculo inclinet se ad pedes abbatis, deinde osculetur omnes fratres in circuitu. Quo facto reuertatur ad locum ubi se prostrauit ibique tres genuum flexiones solito more faciat; fratres uero inclinent ei. Dehinc praecipiente abbate sessum uadat designato ei prius loco ubi sedere debet. Porro si abbas fuerit, ingrediente eo in capitulum totus conuentus ei assurgat et tamdiu stet, quousque humo prostratus sicut superius petitionem faciat et erectus cum monachis suis societatem suscipiat eaque suscepta iuxta abbatem consideat. Monachi uero eius societate suscepta reuersi ad locum ubi se prostrauerunt tres genuum flexiones sicut superius dictum est faciant. Egredientes fratres de capitulo
[Page 94]

osculentur abbas et monachi eius. Si maior congregatio fuerit ab osculo cessari potest, quod in multis iam cenobiis fieri consuevit. Si secularis persona fuerit, ante abbatem uel iuxta abbatem, si honorabilis persona sit, sedeat. Postea ostensa eius petitione fratribz per textum euangelii societatem suscipiat; dehinc ad osculandum fratres, si mulier non sit, in circuitu pergat.

<DE PUERIS>

Tali hora prior mane ad excitandos fratres sonitum debet facere, ut

pueri factis solitis orationibus in claustro ualeant legere; qui cum legere inchoant, alte aliquandiu legant. Separati ab inuicem ita sedeant, ut alter alterum nec manibus nec uestibus contingere possit. Infans infanti non signo innuere, non uerbo aliquid dicere, nisi uidente atque audiente magistro praesumat. Non de loco in quo sedet sine praecepto uel licentia surgat.

Quocunque pergunt infantes unus magister inter duos infantes sit. Transeuntes ante fratres inclinent fratribus et fratres eis sedentes tantum. Duobus una laterna sufficiat; si tres fuerint tertius alteram portet; si plures fuerint, hoc ordine disponantur. In nullius manum aliquid dent, de nullius manu aliquid accipiant nisi abbatis, prioris maioris, magistri eorum et hoc non ubique sed in congruis locis, ubi aliter esse non possit aut non debeat. Cantor quoque cum in scholis eorum est, potest librum in quo cantari aut legi debet dare eis et accipere ab eis. Ad altare si seruiunt, dant etiam ibi et accipiunt sicut ordines eorum exposcunt. In capitulo suo uapulent sicut maiores in maiori capitulo.

[Page 95]

Confessuri ad abbatem uel ad priorem uadant uel ad eos, quos specialiter in capitulo designauerit abbas. Dum confitetur unus, sedeat alter in suppedaneo magistro eorum extra capitulum sedente in proximo. Si post uersum qui ante cibum dicitur ingrediuntur refectorium uel post *Gloria* primi psalmi ad horas intrant chorum, ipsi quidem ad loca sua uadant, solito more inclinent; magister uero eorum ad loca quae tardantibus instituta sunt eat. Puero, qui ante mensam abbatis seruit, abstinentia cibi uel potus sine eius praecepto minime iniungatur. Quod si praecipiente eo iniungitur aut ei indulgeatur aut interim a mensa abbatis remoueatur. In choro praesente abbate nisi praecepto eius nullus eos percutiat, nullus exuere faciat. Absente eo cantor de iis quae sui officii sunt eos castiget, prior uero de caeteris in quibus se leuiter habent. Ubicunque sint praeter personas superius designatas nullus eis signum faciat, nullus arrideat. In scolam eorum nullus ingrediatur, nullus cum eis alicubi loquatur, nisi sibi ab abbate uel priore ingrediendi uel loquendi licentia concedatur. [
] Meridianis horis in lectis suis nunquam legant, nihil aliud ibi agant sed cooperti tantum quiescant. Unus super alios magistros sit magister eorum maturus et discretus, qui auditis clamoribus culpas delinquentium moderata discretionem sciat uel punire uel indulgere. Collocatis in lectis suis assistant magistri dum sint cooperti, in nocte cum accensis candelis.

<DE IUUENIBUS>

Iuuenes tam nutriti quam de saeculo uenientes, qui magistris custodiendi commendantur, in multis sicut infantes de quibus superius dictum est custodiantur. Remoti ut supra a se inuicem sedeant, extra locum custodiae suae sine custode nusquam procedant. Duo et duo laternas ferant. Abbati uel priori et nulli alii, nisi specialiter designatum sit, confessiones suas faciant. Meridianis horis in lectis suis non debent legere, non scribere, non quippiam operis facere sed cooperti tantum quiescere, lectos

[Page 96]

suos ante uel inter lectos magistrorum habere. Si necesse habent surgere, prius magistros excitent et postea accensa laterna si nox est ad necessitates suas explendas cum magistris ambulent. Praeter abbatem, priorem, magistrosque eorum nulli liberum sit in loco custodiae eorum deputato sedere nec uerbo nec signo aliquid eis innotescere, nisi accepta licentia ab abbate uel priore. Quae licentia cum conceditur, magister sedere debet inter iuuenem et eum qui iuueni loquitur. Iuuenis cum iuvene non loquatur, nisi audiente et intelligente magistro quid utrimque dicatur. Magistri inter eos sedeant uel ante eos sic ut eos cum uolunt conspicere ualeant. Cum dormitum uadant tamdiu stent ante ipsos magistri usque dum ipsi iuuenes in lectis suis iaceant cooperti. Si nox est cum candelis accensis assistant. In monasterio, capitulo, refectorio, processione mixti sint senioribus non obseruato, si necesse sit, ordine conuersionis eorum. Si ad mensam legunt uel de coquina seruiunt, surgentibus a mensa fratribus cum eis ad monasterium uadant et dicto *Et ne nos* cum custodibus ad refectorium reuertantur; duo simul aut plures, si fieri possit, de conuentu non remaneant. Quod si paucitas maiorum et pluralitas iuuenum aliter agendum coegerit, sufficientes eis custodes deputentur.

Porro si custodia illa iuuenum, quae in nonnullis cenobiis tenetur, magis placet, ut uidelicet in diuersis ac separatis ab inuicem locis per claustrum sedeant, singuli singulos aut plures, si tanta copia est, custodes habeant. Singuli singulas laternas in nocte ferant. Custos iuuenem non relinquat nisi commendatum alicui fratri, in quo et de quo bene confidat. Omnis denique custodia ei adhibeatur quae superius descripta est.

<DE INFIRMIS>

Frater aliqua sui corporis incommoditate detentus si conuentum sequi

non potest, humiliter prius in capitulo petita uenia iussus surgere stans fateatur se non posse conuentibus interesse propter infirmitatem suam. Cui respondet abbas uel qui loco abbatis ordini praesidet *Omnipotens dominus concedat uobis utilem sanitatem, sicut uobis expedire cognoscit. Amodo tractate uos secundum infirmitatem uestram et remanete de conuentibus, sicut uobis melius uisum fuerit.*

[Page 97]

Si egritudo adeo inualuerit, ut in conuentu remanere non possit, praecipiat abbas fratri, cui huiusmodi cura imposita est, ut ducat egrum in cellam infirmorum, in qua domo seruiatur ei secundum possibilitatem loci tam de communibus cibis quam de esu carnis, ut nullius rei si fieri possit indigentiam patiatur. Ex quo carnem comedere incipiet, quocunque perget caput opertus capitis et baculo se sustentans incedere debet. [
Qua uero die sanitate recepta ad conuentum redire uoluerit, si carnem comedit, prius rasmus ad horam quae ante capitulum canitur chorum introeat et si post ipsam horam in conuentu missa dicitur ad ipsam non offerat. Ingressus capitulum cum indictum fuerit de ordine loqui, primus surgat et in loco ubi consuetudo est prostratus ueniam petat. Interrogatus et respondens ut fieri solet iussus surgere haec uel similia uerba dicat *Domine infirmitate mea grauatus in domo infirmorum diu fui. In cibo et potu et aliis multis offendi et contra ordinem nostrum feci et inde peto absolutionem uestram. Hoc dicto absoluat eum abbas dicens Omnipotens dominus absoluat uos ab his et ab omnibus aliis uestris delictis. Conuentu respondente Amen* offerat se frater ille ad pedem abbatis. Postea reuersus ad locum ubi se prostrauit gratias referens abbati et toti conuentui, quia ministrata sunt ei quae infirmitati suae fuerant necessaria, tres genuum flexiones solito more faciat. Ipsa die et deinceps quantum opus fuerit iubeatur mixtum accipere. Si uero carnem non comederit, in dispositione abbatis sit qua hora in conuentum petita licentia redire et quomodo se de caetero habere debeat.

Si infirmus magis ad mortem quam ad salutem tendere uideatur et se petat inungi, frater qui domui infirmorum praeest rem fratribus in

[Page 98]

capitulo narret. Tunc iubente abbate uel qui loco abbatis in capitulo sedet exeant sacerdos ebdomadarius, secretarius, quattuor conuersi et parent quae ad huiusmodi negotium parari oportet. Quibus paratis expletisque quae in capitulo agi ordo requirit exeuntes de monasterio transeant ante capitulum hoc ordine procedentes: Primus ex conuersis unus cum situla aquae benedictae, dehinc alius cum cruce, post hos duo cum candelabris, extremi secretarius cum oleo et sacerdos alba indutus et stola cum manipulo portans librum.

Istis transeuntibus surgens conuentus percussaue tabula, si dies talis est, egrediens de capitulo iungatur eis et psallentes septem psalmos ad egrum ueniant et ordinate circumstant, sicut locus in quo iacet fieri permittit. Primum spargatur aqua benedicta, dehinc finitis psalmis sequatur *Kyrieleyson* et capitula et collectae quae ordinatae sunt usque ad confessionem; facta confessione absoluat ab omnibus et ipse absoluat omnes. Dehinc osculetur ab omnibus. Interim dicantur aliae collectae usque ad unctionem; facta unctione lauet sacerdos manus et proiciatur aqua in ignem uel in sacrarium deferatur. Quo facto dictis collectis quae sequuntur uadat sacerdos praecedentibus duobus conuersis cum candelabris uadat et tertius ad thuribulum deferendum. Quibus reuertentibus flexis genibus adorent omnes corpus domini quod a sacerdote affertur. Quo allato abluto prius ore eius communicetur infirmus, nisi forte ipsa die communicatus sit.

Si fratres ipsa die post capitulum psallentes *Verba mea* in monasterium ituri sunt, expletis in choro psalmis dictaque collecta paratis ante maius altare quae supra dicta sunt exeant et sequantur eo ordine quo superius indicatum est. Quod etiam finitis quibuslibet horis a Prima usque ad Completorium obseruandum est, si necessitas urgeat non exspectare capitulum. Porro si nec ipsa hora, qua percantata id fieri debeat, exspectari potest, disponat abbas uel prior sicut melius possit, quia necessitas lege non tenetur. His expletis reuertatur conuentus in claustrum. Sed infantes minime ingrediantur ad tenendum suum capitulum.

Ab hac die nisi melioretur infirmus carnem non comedat. Cotidie istud pro eo seruitium impendatur: Ad missam matutinalem collecta *Omnipotens sempiterna deus, salus aeterna credentium* cum caeteris duabus. Aliquando si dies vacuus fuerit ipsa matutinalis missa pro eo canatur.

[Page 99]

Ad maiorem missam post *Sanctus* psalmus primus *Domine ne in furore tuo* ab unoquoque sub silentio dicatur, *Kyrieleyson. Pater noster. Saluum fac seruum tuum. Mitte ei domine auxilium de sancto*, collecta *Omnipotens sempiterna*

deus, salus aeterna. Et hoc tamdiu agatur quousque ad sanitatem redire uideatur.

<DE MORIENTIBUS>

Porro si ad sanitatem minime redire mortique potius appropinquare dignoscitur, ex quo certa in eo mortis signa apparere inceperint, sine duobus fratribus esse non debet, qui diebus et noctibus quamdiu intellectum tenet legant coram eo passiones domini et euangelia. Et cum intellectu priuatus fuerit, quamdiu superuixerit psalterium ex ordine decantare non cessent. Et sic ordinetur ut discedentibus duobus succedant duo alii; horas uero regulares ibi dicant. Egro autem in agonia posito et iam iam si ita uisum fuerit morituro, famulus qui ad hoc deputatus est cilicium expandat et supra illud ad mensuram longitudinis et latitudinis quam ipsum cilicium habet signum crucis de cineribus faciat morientemque fratrem desuper ponat. Cui postea indesinenter assidens studiose consideret qua hora exitum eius conuentui debeat indicare.

Cumque eum iam in exeundo uiderit laborare, gestans manu tabulam ad hostium claustrum currat ictuque creberrimo acriter eam ibi percutiat, quousque in conuentu auditum esse cognoscat. Quo percepto sonitu si ad maiorem uel minorem missam uel ad regularem horam fuerint, remanentibus in choro infantibus cum magistris suis et aliquibus fratribus quibus iussum fuerit reliqui omnes ad egrum currant et mediocri uoce canentes *Credo in unum deum* ad eum ueniant. Fratres uero qui remanserunt expleto quod coeperant eodem modo currentes et canentes ad morientem properent. Ubicunque uero alias uel quocunque alio negotio occupatos praedictus sonus inuenerit, sine aliqua excusatione uel mora similiter currentes et *Credo in unum deum* canentes ad egrum ueniant. Quo peruenientes et *Credo in unum deum* communiter explentes canant septem psalmos penitentiales sine *Gloria*. Quibus expletis subiungat sacerdos capitulum *Parce domine, parce famulo tuo, quem redimere dignatus es pretioso sanguine tuo, ne in aeternum irascaris ei.* Hoc tertio a sacerdote dicatur et per

[Page 100]

singulas uices a toto conuentu repetatur. Deinde sequatur letania quae solet, quam protrahi uel breuiari oportet, secundum quod fratris exitus uisus fuerit admonere. Si autem ut aliquando fit letania expleta nondum migrauerit, conuentus discedat aliquibus fratribus quibus iussum fuerit ibi remanentibus, qui psalterium ex ordine psallere incipiant. Cum autem uenerit hora, ut iterum uocari debeant fratres, supra dicto modo uocentur et ueniant.

Egressa iam de corpore anima tribus uicibus cum paruis interuallis pulsantur signa, cantor incipiat responsorium *Subuenite sancti dei*. Quo cum uersu et regressu expleto subiungat sacerdos *Proficiscere anima christiana*. Quo dicto incipiant commendationem animae dictaque prima collecta *Tibi domine commendamus* sacerdote et conuentu prosequente caetera portetur corpus ad lauandum ab iis de quorum ordine fuit, id est, sacerdos a sacerdotibus, diaconus a diaconis et sic in reliquis ordinibus, conuersus a conuersis; infans tamen non ab infantibus sed a conuersis. Hi uero sunt qui lauare non debent corpus defuncti: Sacerdos ebdomadarius et reliqui ministri qui circa altare seruiunt et uasa sacrata contrectant, ebdomadarii coquinae, celerarii, refectorarii. Dum lauatur corpus, camerarius praesto esse debet habens uestimenta idonea et fila et acus ad consuendum et caetera quae sui officii sunt et huic operi necessaria. Inter lauandum circumcinctus sit staminia, qua indutus antea erat, circa pudendas sui corporis partes.

Lotus autem uestiatur staminia noua uel nouiter lota et cuculla et in capite eius ponatur sudarium in modum capitii de staminia factum; huic superducatur capitium cucullae et cum filo in tribus locis annectatur. Calciatur caligis de supra dicto panno factis usque ad genua attingentibus et nocturnalibus. Manus cuculla sint coopertae. Cuculla hinc et inde consuatur et circa crura similiter, nocturnales alter alteri filo connectantur. Taliter paratum corpus feretro imponatur et pallio cooperiatur.

[Page 101]

<DE AGENDIS MORTUORUM ET DE SEPULTURA>

Quo expleto expletisque quae in conuentu dici coeperant percutiat prior tabulam uno ictu. Quo audito inclinati fratres dicant *Pater noster*. Sacerdos circa corpus aquam benedictam spargat et incenset. Dehinc dicat *Et ne nos inducas. A porta inferi*, postea collectam. His ita gestis pulsantur signa; cantor incipiat responsorium *Subuenite sancti dei*, et praecedentibus his qui situlam cum aqua, crucem, candelabra, thuribulum portant, sequentibus infantibus et reliquo conuentu extremis eis qui corpus lauerant et portant ueniant in aecclesiam. Positoque corpore in loco ubi poni solet cessent signa. Figatur crux ad caput eius, ponantur duo candelabra, unum ad caput et alterum ad pedes cum cereis desuper

accensis, qui continue ibi ardeant usquequo ad sepulturam deferatur. Finito cantu inclinati dicant *Pater noster*, sacerdos *Et ne nos. A porta inferi*, collectam sicut superius dictum est. His peractis si sonitus tabulae de refectorio fratres adduxerat, ablutis manibus ad refectorium reuertantur perficiantque quod imperfectum remanserat remanentibus cum corpore aliquibus fratribus, quot et quibus iniunctum fuerit, qui psalmos ibi interim canant. Nunquam enim sine psalmodia corpus esse debet, excepto quando in choro aliquid communis officii celebratur. Conuentus in die circa corpus semper debet esse, nisi quando canunt horas uel missas uel processionem circa claustrum uel extra claustrum, si ita contingat, faciunt uel in capitulo sunt aut in refectorio aut in dormitorio meridianis horis, et tunc tantum deputentur aliqui fratres qui ibi remaneant. Psalterium ex ordine psallant, commendationem animae agant, Uesperas, Uigilias cum Laudibus, *Uerba mea* et haec eadem frequenter. Nocte uero post Completorium incipiens primam uigiliam dexter chorus faciat, secundam sinister, persoluentes utrique supra dicta obsequia, prout quantitas noctium fieri permiserit, hoc obseruato diligenter ne utrique priores in una uigilia deputentur. Circa primae finem uigiliae exeat prior ferens absconsam et uadat in dormitorio excitetque fratres qui secundam uigiliam facturi sunt. Post Matutinas Laudes dictis in choro quae dici ordo exposcit quicquid superest noctis infantes cum magistris canendo expendant. Intersint quoque infirmi illi, qui in domo infirmorum assidue conuersantur et facultatem hoc faciendi habere uidentur. Caeteri uero fratres in lectis suis quiescant, usquequo facto mane surgentes calciati, loti et pexi

[Page 102]

factisque orationibus aggregentur et ipsi ad corpus. Quibus aggregatis pergant infantes se calciare, lauare et pectere solitasque orationes facere et post accedant et ipsi et hoc fit, si dies talis sit, ut post Matutinas Laudes ad lectos redire fratribus licitum sit. In hieme uero quando interualla fiunt, si post letaniam aliquid superest noctis, licet praedictis reliquis fratribus in lectis suis usque ad diem quiescere; uestiti tamen et calciati quiescant.

Infantes sicut superius dictum est cum magistris et infirmis suam circa corpus agant uigiliam ea autem hora. Postea omnes calcient se et lauent et pectinent solitasque orationes faciant, quas ordo illius temporis poscit. Sedentes psallant nisi ad *Magnificat* et ad *Benedictus*, tunc enim stare debent. Ad *Pater noster* et ad collectas quas sacerdos dicit inclinanti sint super genua sua. Si ante Nocturnas Uigilias frater obierit tanta iam noctis parte transacta, ut duas uigilias facere commodum non sit, locato in aecclesia corpore fratres omnes uigilantes et psallentes ibi remaneant; infantes cum magistris suis dormitum in dormitorio redeant.

Quamdiu corpus super terram est, nullus in claustro loquatur. Tabula tamen si dies talis sit in capitulo pulsetur et *Benedicite* dicatur sicut aliis diebus. Si tamen ipsa die post capitulum sepeliri debet, priusquam sepeliatur nulli liceat extra claustra monasterii exire, nisi tam prope sit locus ut ad sepeliendum fratrem possit redire. Omnes qui possunt ipso die pro eo missam celebrent. Missa matutinalis pro eo festiue agatur, etiamsi dies praecipuae festiuitatis sit. Ad quam missam quotiens diaconus incenset altare ad corpus quoque incensandum cum thuribulo debet accedere. Facto in capitulo sermone absoluat eum abbas uel qui ordini praeest. Deinde praecipiat celebrari pro eo triginta diebus triginta missas singulis uidelicet diebus singulas missas praeter eas quae in conuentu celebrandae sunt, ita ut nullus praetereat dies quo missa pro eo non celebretur, nisi Parasceue sit aut Sabbatum Sanctum; et qui inchoat non ipsa die qua sepelitur sed in crastino inchoare debet. Celebratis quisque sibi iniunctis missis ipso die id in capitulo dicat, quatinus alii qui subsequi debeat ibidem abbas aut prior idem iniungat. Ipso die infantes suum capitulum non teneant.

Quacunque hora per totam diem post sonitum, quem prior ad excitandos fratres mane facere solet, frater moriatur, sepultura eius usque post crastinum capitulum differatur, nisi rationabilis causa existat, quae uel post maiorem missam uel post Nonam sepeliri eum suadeat et maxime, si ante horam quae uel aestate uel hieme ante capitulum dicitur, mori eum contingat. Quod cum accidit, praeter seruitium quod pro mortuo

[Page 103]

fratre facere solent fratres, integrum psalterium cum integra mortuorum psalmodia pro eo singulis est fratribus iniungendum. Si ante Nocturnas Uigilias moritur, subsequente similiter die post capitulum sepeliatur. Si inter ipsas Uigilias uel postea ante praedictum sonitum de hoc saeculo migret, post maiorem missam tradi eum sepulturae oportet. Si festiuitas duodecim lectionum aut trium, in qua in claustro minime loquantur fratres, ipsa die fuerit, post capitulum celebretur pro eo missa matutinalis

festiuo more sicut superius dictum est. Dehinc dicta Tercia missaque maiore pergant ad sepeliendum fratrem. Ad quem accedentes siue de capitulo siue de choro exeant canendo *Verba mea* ad corpus ueniant. Interim pulsetur tribus uicibus unum de maioribus signis, ut si qui forte absunt ad hunc sonum sine mora conueniant. Secretarius abbati et priori et sacerdoti, qui obsequium facturus est, cereos distribuat, candelas reliquis fratribus, magister infantibus. Sacerdos indutus sit alba cum stola et manipulo; albis duo fratres ex iis, qui antea lauerant mortuum. Albae uero sint ad huiusmodi negotium specialiter deputatae. Ii qui portant situlam cum aqua benedicta, crucem, candelabra, thuribulum, stent hinc et inde ad caput defuncti, reliquus conuentus ad dexteram et ad sinistram sicut est ordo eorum.

Sacerdos adueniens prius aspergat corpus aqua benedicta, dehinc accedens ad caput defuncti stet ita ut praedictos portitores ad dexteram suam et sinistram habeat. Accedant duo cantores et stantes inter altare, quod ibi situm est, et corpus dicant *Kyrieleyson. Christe eleison. Kyrieleyson* conuentu duo priora repetente et ultimum *Kyrieleyson* cum eis dicente. Postea sacerdos humiliter inclinatis omnibus dicat collectam *Oremus. Non intres in iudicium*. Qua dicta praedictis cantoribus incipientibus canatur responsorium cum uersu *Qui Lazarum*; quod dum canitur incenset sacerdos altare quod ibi est et corpus. Hoc agatur secundo et tertio excepto quod aliae collectae et alia responsoria dici debent sicut in libris, ubi actio huius officii ordinata est, continetur. Finitis uersibus tertii responsorii quot cantor praecepit repetatur a capite responsorium. Quo percantato roget sacerdos pro eo orari ita dicendo *Pater noster*. Et ne nos. Non intres. A porta inferi. Dominus uobiscum. *Oremus. Inclina domine aurem tuam* et reliqua.

His ita peractis cantore incipiente antiphonam *In paradisum* exeant canentes psalmum *In exitu Israel*. Praecedant praedicti portitores aquae,
[Page 104]

crucis, candelabrorum et thuribuli, sequantur sacerdos et cantor, cuius officii specialiter interest omni sollicitudine prouidere, ne in hoc obsequio aliqua possit negligentia euenire. Post hos procedant infantes cum magistris suis, dehinc reliqui fratres extremis prioribus praecedentibus iunioribus sicut est ordo conuersionis eorum. Post omnes ueniant qui corpus portant. Hi uero sint, si commode fieri possit, qui lauerant illud adiuuantibus eos si opus fuerit aliis fratribus, quibus abbas aut prior praeceperit. Cum exire incipiunt, pulsantur signa usquequo corpus collocatum sit in sepulchro.

Cum uero ad sepulturam peruenerint stent ordinate hinc et inde, sicut in choro stare solent. Sacerdos stet inter duos choros non longe a sepultura, ad dexteram eius et ad sinistram qui portant aquam et crucem et caetera de quibus dictum est superius. Dicta collecta *Piae recordationis affectu* accedat sacerdos et aspergat sepulchrum aqua benedicta et imposito thure tribuat thuribulum uni eorum, qui albis induti illuc descenderant et incensetur sepulchrum. Dehinc dicta collecta *Obsecramus misericordiam tuam* duo ex fratribus qui foris sunt pallium desuper extendant, alii duo corpus de feretro accipientes illis tribuant, qui in tumulum descenderant. Illi diligenter illud in sepulchro componant et absolutionem scriptam et a fratribus lectam super pectus eius ponant et operiant. Et statim exeuntes et ad monasterium reuertentes exuti albis et induti uestibus suis ad conuentum redeant. Corpore in sepultura posito protinus exstinguantur candelae et cessent signa.

Expletis reliquis sicut in codice, in quo hoc officium ordinatum est, reperitur reuertantur canentes septem psalmos penitenciales. Sacerdos praecedens infantes cum ad monasterium uenerit, diuertat in uestiarium et deposita alba et manipulo atque indutus uestibus suis reuertatur in chorum et prostratus cum caeteris prostratis quod reliquum est de psalmis dicat. Quibus dictis subiungant *Requiem aeternam dona ei domine. Pater noster. Et ne nos. A porta inferi. Dominus uobiscum*, collecta *Satisfaciat tibi domine deus noster*. Post haec reuertantur in claustrum et dicto ab infante *Benedicite* loquantur in claustro si dies talis et hora sit. Septem plena officia pro eo in conuentu agant, triginta diebus *Verba mea* et ad omnes horas *Voce mea* pro eo dicant. Singulariter unusquisque quantum abbas praeceperit pro anima eius faciat. Triginta quoque diebus aut pluribus si abbas ordinauerit panem unum cum potu et regularibus cibis elemosinarius accipiat.

[Page 105]

<DE SEPULTURA FRATRIS EXTRA MONASTERIUM MORTUI>

Si frater extra monasterium de hac uita migrauerit nec fratres secum fuerint, qui eum abluant caeteraque quae superius dicta sunt circa eum adimpleant, deportatus ad monasterium in feretro, quod sibi praemitti debet, cum pallio per portas curiae ingrediatur et cooperante fratre cui

Requiem aeternam. A porta inferi. Dominus vobiscum. Oremus. Collecta
Sancti Francisci Tichenensis. Date 2013-11-19

reuertantur cantore incipiente responsorium *Subuenite*. Dum intrant in aecclesiam, pulsantur omnia signa et deponatur in loco in quo caeteri fratres deponi solent et agantur caetera quae agerentur, si in domo infirmorum mortuus et de illa domo illuc deportatus fuisset.

<DE OFFICIO PRO MONACHIS ALIENIS EXPLENDO>

Quacunque hora ex quo infantes mane incipiunt legere usque ad collationem de monacho congregationis alibi defuncto atque sepulto uel sepeliendo certus nuntius aut brevis ad monasterium uenerit, si fratres non sint in capitulo aut in refectorio aut in dormitorio meridianis horis aut si in monasterio uel extra monasterium non intersint alicui obsequio, quod deseri et imperfectum relinqui commodum non sit, statim prior tabulam percutiat et residentibus in capitulo fratribus fratris obitum nunciet et subiungat *Eamus et faciamus ei quod iustum est et nostri ordinis consuetudo habet*. Et surgentes et *Uerba mea* canentes sonantibus signis in

[Page 106]

chorum ueniant expletisque inceptis psalmis cum collecta Uesperas mortuorum et officium cum nouem lectionibus et Laudibus dicant accensis ante altare duobus luminaribus. Missa matutinalis pro eo festiue dicatur, nisi dies dominicus aut magna solennitas sit. Quod si euenerit in alium diem differatur. Post haec in primo capitulo absoluatur. Continuatio triginta missarum, si in eo loco ubi mortuus est non fit, pro eo iniungatur fiantque caetera, quae pro fratre congregationis in congregatione defuncto fieri solent.